

ESRUM GENNEM GENERATIONER

Esrum Hovedgade

LOKALHISTORISK ARKIV
FOR
GRÆSTED OG OMEGN

Esrum Hoved-
gade 1
Foto marts 2007

Esrum Hovedgade 1

Denne ejendom er bygget i 1905 som aftægtsbolig for Birthe og Carl Olsen. Kristian Hansen kunne fortælle, at huset hed Rolighed, og her boede Jens Carl Olsen og hans kone Birthe Marie som aftægtsfolk fra 1905. De havde tidligere ejet Kollekilde. Carl Olsen var søn af gdr. Ole Christensen i Villingerød. Birthe Marie Olsen var datter af gdr. Hans Larsen på Indelukkegård. Hun var født den 16/5 1847. Parret blev gift i 1871 og fik 6 børn. I 12 år var Carl Olsen medlem af Esbønderup-Nødebo sogneråd.

I 1925 døde Carl Olsen og hans enke flyttede derefter ind hos en datter.

Deres ene datter hed Ingeborg. Hun var født den 1/2 1880. Hun boede her til sin død. Hun var ansat på et kontor i Hillerød. Hun boede i huset samtidig med Guddes farmor og farfar, Larsine og Frederik Pedersen. Hun blev altid kaldt tante Ingeborg, fortalte Gudde. En anden datter hed Kirstine Hansen, og hun ejede "Pension Eskild", Esrum Hovedgade 2. Hun var født den 24/1 1872. En tredje datter hed Karen Johanne Olsen. Hun var født den 15/7 1884.

En søn hed Ole Christensen Olsen, og han var gårdejer, gift med Bertheline

Marie og boede på Kollekilde, Villingerødvej 66 A. Ole Olsen var født den 17/8 1877 i Esbønderup og blev gift den 10/5 1905 med Bertheline Marie født Nielsen.

Jens Carl Olsen

Birthe og
Carl Olsens
guldbryllop i
1921

Hun var født den 12/9 1880 i Tikøb. Ole Olsen overtog gården Kollekilde efter forældrene i 1904. Han var sognefoged fra 1906 til 1917, dommer i Frederiksborg Amts Landboforening fra 1910 til 1928 samt bestyrelsesmedlem i Nordsjællands Bank 1922. Han var også medlem af Esbønderup-Nødebo Sogneråd fra 1927 for det konservative folkeparti.

Fra dagligstuen på Kollekilde hos Marie og Ole Olsen, drengen er Karl Olsen

En søn af Ole Olsen hedder Poul Henry Christensen, og han er født den 9/8 1917, og bor i Hillerød. Ole Christensen Olsen døde den 3/2 1955. Den nuværende ejer af Kollekilde er Bent Ole Olsen. Han har søsteren Ingrid Christensen der er født den 24/5 1935 og broderen Jens Henning Christensen født den 23/2 1944, alle er født i Esbønderup. Bent Ole er født den 12/11 1937 og blev gift med Inge Grethe

i 1963. Grethe er født den 2/8 1943 i Blistrup, og de fik Conny den 19/4 1965 og Pia den 18/12 1967. Begge døtre er født i Esbønderup. Bent Ole er søn af Agnes Gudrun Meta født Hansen. Hun var født den 7/6 1910 i Langstrup, og blev gift den 22/6 1934 med Hans Karl Christensen Olsen, der var født den 20/8 1906 i Esbønderup. Han var også søn af Ole Christensen Olsen. En anden søn, der hed Laurits Peter Olsen, født den 27/12 1874, blev skoleinspektør på Vibenshus skole i København. Laurits Peter Olsen og hans kone Juliane fik datteren Rut den 7/4 1909, og hun blev gift med Finn Colov, der engang boede på Birkedommergården i Esbønderup, dette fortalte Colovs datter Charlotte mig i forbindelse med mit arbejde med hefterne om Esbønderup. En anden datter af Laurits Peter Olsen hed Gerda, var født den 11/11 1901 og døde den 10/6 1977. Hun blev gift med Knud Vad Thomsen, og parret blev senere skilt. Den tredje datter hed Agnete, og hun blev gift med forlæggeren Vilhelm Hansen, hvis far havde haft Ordrupgård. Det var Jens Carl Olsen, der byggede huset her i 1905. Denne oplysning fik jeg ved at afspille et bånd, hvor Ernst Petersen fortalte om sin barndom og skolegang i Esrum. Familien Colov er nærmere beskrevet i heftet om Esbønderup. Juliane var født den 19/6 1877 og døde den 10/11 1951. Hun blev gift med Laurits Peter Olsen. Hun var barnebarn af kroejer Anders Pedersen og hans kone Maren, der havde Esrum Kro. Hun var datter af Petronelle, der var søster til Søren Emil Andersen, der senere blev købmand i Esbønderup. Han var født den 10/10 1861 i Tikøb.

Julius Kristian Hansen var også en god fortæller, og hans beretning om det gamle Esrum hørte jeg, da jeg lånte et kassettebånd på Lokalhistorisk Arkiv i Græsted, hvor Gunnar Petersen, der tidligere var leder af arkivet, havde lavet et interview med Kristian Hansen til Radio Nord i 1994. Kristian Hansen var født den 19/5 1900. Ved en sådan samtale på bånd, bliver tingene meget mere levende, end hvis man kun ser historien på tryk.

Gudde fortalte, at hendes farmor og farfar Larsine og Frederik Pedersen også har

Esrum Hovedgade 1
Foto ca. 1930

boet til leje her som aftægtsfolk ca. 1920. Frederik Pedersen døde her og hans enke boede sine sidste år på Villa Rosa, Esrum Hovedgade 19, hos sin søn og svigerdatter.

Gunna og tømrermester Holger Hansen har også boet til leje her engang. Parret blev gift den 5/6 1914. De kom til Esrum den 5/11 1924. Deres adoptivdatter Inga Tove var født den 25/12 1919 i København. Hun blev senere gift med Christian Petersen, der ejede manufakturforretningen City i Græsted. Han blev kaldt Christian City. De fik børnene Bjarne, Preben og Inge. Inga og Christian Petersen blev senere skilt.

I 1936 flyttede Knud Manley-Madsen og hans kone Marie Kristine ind som lejere her i huset. De boede på første sal. Manley-Madsen var brødkusk hos baker Poulsen. Han var født den 27/8 1904 i Helsingør, og Marie Kristine var født Thomsen den 17/12 1905 i Græsted. Hun blev uddannet som sygeplejerske. De tilflyttede den 9/9 1932 fra Helsingør, og boede i starten i Villa Rosa, Esrum Hovedgade 19. Parret blev gift den 30/12 1934 og de fik Mogens den 15/2 1937, og tvillingerne Poul og Inger den 4/11 1941. Alle børn blev født i Esrum. Mogens blev købmand på Gurvevej i Helsingør. Inger blev gift med murermester Jørgen Hede i Ølstykke, og dette par fik 2 børn. Både Mogens og Inger er døde. Poul er lagermand og bor i Tune.

En bror til mejeriejer Them Nielsen, Lerbæk Mejeri, har også boet til leje her. Det var omkring 1938, mente Lise Poulsen.

Den 5/11 1941 var det fhv. gårdejer Aksel Charles Christiansen og hans kone Anne, der købte ejendommen som aftægtsbolig, da han solgte Søgaard ved Gillelejevej. Aksel Christiansen var født den 11/12 1876, og hans anden kone Marie var født Madsen. Hun var sygeplejerske. Christiansen fik datteren Herdis, der var født den 19/5 1916, med sin første kone. Datteren flyttede senere til Ferle. Aksel Christiansen var født den 11/2 1876 i Esbønderup, hans kone var født den 7/4 1888 i Sønder Bjerger Sogn. Axel Christiansen var Birgit Rasmussens farmors bror, fortalte hun, da jeg en dag var på besøg hos hende og John Erik Rasmussen, Ålykkevej 1. Axel Christiansen var medlem af Esbønderup-Nødebo Sogneråd 1909-1917. Han var sognefoged 1917-21, og blev formand for partiet Venstre i Esrum i 1915. Birgit Nielsen havde hørt, at huset blev kaldt Oldemandens hus, og at oldemanden skulle være Axel Christiansen.

Efter ham var ejerne Hansigne og Emil Jensen, og de flyttede ind i huset på deres ældre dage. Parret boede her omkring 1960, fortalte Tove Larsen. Emil Jensen var gårdejer og havde haft en ejendom i Sodemark. I en periode var han medlem af Esbønderup-Nødebo sogneråd, det var omkring 1950. Emil Jensen var født den 28/2 1897 og døde den 5/4 1974. Hans kone var født den 8/2 1902 og døde den 1/2 1985. Hun var moster til Svend Christensen, Villingerødvej 70. Hendes brødre var bl.a. tømrer Emil Hansen og tømrermester Christian Hansen, Munkebakke, Esbønderup Skovhuse. Ved mine samtaler med Esrumfolk, er jeg forbavset over, at så mange er i familie med hinanden. Nogle gange er det svært at finde ud af de forskellige familierelationer. Hansigne og Emil Jensen fik 8 børn:

Edith Meta, der var født den 7/11 1921 i Esbønderup. Hun blev gift med Magnus

Petersen Romsøe, født den 16/3 1920 i Flødstrup. De blev gift i 1942 og boede Rishavevej 20. De fik sønnen Mogens Peter den 22/3 1949 i Esrum. Mogens Romsøe er uddannet tømrer og bor nu Stubmarken 32 i Esbønderup. Han fortalte at hans mor døde den 28/12 1993, og faderen døde den 6/9 1988. Mogens er gift med Jørna, der er født den 31/12 1948 i Randers. De fik døtrene Charlotte den 16/3 1968 og Kirsten den 7/4 1972.

Datteren Britta var født i 1924 og blev gift med Jagtvard Dahl. Parret boede i Vinderød og fik 4 sønner, John den 7/12 1946, Hans-Erik den 14/2 1948, Bjarne den 14/12 1950 og Michael i 1960.

Tage var født den 13/7 1925, og han blev gift med Merete. De fik Helle, Anna, Mette, Per, Else Marie kaldet Rikke og Lars. Tage flyttede ind i Maskinhuset, Esrum Hovedgade 7, Tage var landmand, og senere arbejdede han ved depoterne i Gribskov, han flyttede til Kirkevej 35 i Blistrup, hvor han døde den 18/3 1999. Han ligger begravet på Esbønderup Kirkegård. Merete er også død.

Datteren Margit er født den 4/10 1927. Hun blev gift med en håndskomager, der hed Erik Paulsen. Parret boede i Kgs. Lyngby. De fik Marianne den 26/7 1951, Tommy i marts 1956 og Mai-Britt kaldet Søs i 1958.

En anden datter hed Annelise. Hun var født den 1/10 1932 og blev gift med stålværksarbejder Poul Larsen. Hun havde været i huset på Sibbegård. Parret bor i Kregme. De har børnene Arne, Leif og Jytte.

Sønnen Bent var tømrer, og født den 30/11 1934, og han blev gift med Kirsten Lyng. Hun var sygehjælper på Esbønderup Sygehus. Deres børn er Henrik, født 16/3 1955, Anette, født den 10/3 1956 og Birgitte, født den 25/7 1958. Familien boede engang på Rishavevej 20, Esrum Hovedgade 15, og på Solvang, Klostergade 7, hvor de blev skilt. Derefter boede Kirsten på Bygholmen 1 i Esbønderup. Kirsten er død. Bent blev gift med Else Lyhne, og de fik sønnen Jesper, og de boede på Tulstrupvej ved Græsted. Bent bor nu i Udsholt.

Ingrid var født den 13/4 1937. Hun var engang i huset hos Willy Reunert. Ingrid blev senere læreruddannet og gift med Jan Erik Olsen. Parret bor i Svinninge. De fik Thomas den 10/7 1969 og Dorthe den 2/11 1973.

Den yngste datter hed Bodil og hun var født den 14/2 1944. Hun blev gift med ingeniør Villy Skaarup, der er født den 3/6 1936. De bor i Korsør. Hun er uddannet sygeplejerske. De fik Martin den 14/9 1967 og Hanne den 3/5 1971. Jeg fik oplysningerne om alle disse søskende ved en hyggelig telefonsamtale med Bodil. Klaus Stanhardt, en senere ejer af huset, solgte det i 2006 til Inge Marie og Jakob Gercke. Parret kom fra Villingebæk. Inge Marie er født Bülow Gercke den 26/7 1964 i Vanløse og Jakob Gercke er født Frydendal Petersen den 16/4 1965 i København. Han har et IT firma. De har sønnen Daniel født den 22/8 1989 i Dronningmølle og William født den 18/10 2000 i Villingebæk.

Esrum Hovedgade 2

Esrum Hovedgade 2. Foto oktober 2009

Huset er bygget i 1907. Det hed tidligere ”Villa Eskild”.

Her har engang været pensionat. Jeg lånte nogle gamle protokoller af de nuværende ejere, og her stod navnene på de forskellige mennesker, der havde haft kortere eller længere ophold her i huset. Den overvejende del af pensionærerne var folk fra København. En tidligere ejer af pensionatet hed Anna Nielsen.

Efter hende var det enkefru Kirstine Frederikke Hansen der havde pensionat her.

Hun var født den 24/1 1872 i Esbønderup og døde i 1961. Hun købte pension Eskild den 5/11 1924, og den 1/4 1933 flyttede hun til ”Hyttten”, Tingbakken 5.

Hun var søster til gdr. Ole Olsen, Kollekilde og datter af Jens Carl Olsen.

Kirstine Hansen havde børnene

Juliane og Hjalmar.

Hun havde ansat 2 unge piger, der hjalp til i køkkenet.

Jeg fik en del oplysninger om familien af Grethe Finnedal, der bor Nørrestræde 12 i Græsted.

Hun kunne fortælle, at Kirstine var gift og tidligere boede på Klostermarken med sin mand og deres 2 børn. Datteren blev kaldt Nane.

Siddende til venstre Kirstine Hansen med sønnen Hjalmar. Yderst til højre datteren Juliane. Billedet er taget ved Kollekilde ca. 1908

Da Kirstines mand døde solgte hun ejendommen på Klostermarken og købte derpå ”Villa Eskild”.

Da Kirstine Hansen ophørte med at have pensionat, flyttede hun som nævnt til Tingbakken 5. På sine gamle dage flyttede hun ned til Esrum, hvor hun fik bolig hos datteren Juliane, der var blevet bestyrer i banken, Esrum Hovedgade 10, da Valdemar Skjoldager holdt op.

Sønnen Hjalmar blev gift med Stella, og de flyttede ind på Gårdstedsvej 2 i Esbønderup Skovhuse. Stella var i mange år ansat på kommunekontoret i Esrum. Jeg fik en hel del årstal af Grethe Finnedal, som er Stellas svigerdatter. Stellas søn var Arne Finnedal, der i mange år var købmand i Esrum.

Juliane Beate Elisabeth Hansen var født den 13/12 1897 i Esbønderup Sogn. Hun blev bankbestyrer i banken i Esrum. Hun flyttede senere til København, hvor hun døde den 26/2 1988. Hun blev aldrig gift.

Hjalmar var født den 14/3 1902 og døde den 15/5 1980 på alderdomshjemmet Karlsminde i Græsted.

Stella var født den 19/2 1892 og døde den 28/5 1968.

Stella var engang gift med en lærer, og de boede i byen Asdal ved Hjørring.

Hendes mand døde af den spanske syge, hun blev enke og var nu alene med sin lille søn Arne, der var født den 9/12 1917. Han døde den 3/1 1981.

Da Stella var blevet enke flyttede hun og sønnen fra Asdal tilbage til København, hvorfra hun var kommet. Hun fik arbejde hos Bøgelund Jensen, hvor hun tidligere havde været ansat. Hun blev syg og skulle på rekreation. Det var her på ”Pension Eskild” hun traf sin nye mand, Hjalmar, hvis mor ejede pensionatet.

De fik ingen børn sammen, men hendes søn Arne blev senere gift med Grethe, som var født Madsen. Hun er født den 16/5 1922 og datter af statsskovfoged Axel R. Madsen og Ingvardine Margrethe Maren Sofie kaldet Inger.

Efter Kirstine Hansen blev ejendommen købt af Johanne og Ove Beicher den 1/3 1935. Han var pensionatsejer og lillebilvognmand. Ove Beicher var født den 1/7 1898 i Stenløse, og hans kone Johanne var født den 6/12 1890 i Frederikssund. Parret tilflyttede fra Frederikssund. Johanne Beicher døde den 26/2 1937, og den 1/10 1937 flyttede hans søster Karla Bertine Beicher ind. Hun var ugift og født den 23/9 1896 ligeledes i Stenløse. Hun kom fra København, og kunne nu hjælpe broderen med pensionatet.

Erik Christiansen kunne huske, at Karla Beicher havde en søn der blev tømrer eller snedker, han hed Hans Henning, fortalte Gudde. Hans Henning var født den 25/5 1926 fandt jeg ud af ved at se i en gammel skoleprotokol. Lise Poulsen vidste, at Hans Henning senere fik en uddannelse som orgelbygger. Knud Dideriksen fortalte, at Hans Henning en overgang havde Restaurant Sorte Hest i Hillerød. Hans Henning fik sønnen Erling, der døde sommeren 2008.

Jeg fandt frem til en pensionær der flyttede ind her den 3/1 1953 fra Skelbækgade 42 i København. Han var handelsrejsende og hed Axel Poulli Emil Nielsen Bonde. Han var født den 26/12 1908 i København og var ugift.

Marianne Samuelsen, der i sin tid boede hos sin mormor og morfar, Marie og Ludvig Smed, Esrum Hovedgade 4 A, fortalte, at hun arbejdede som pige i huset

her hos Karla Beicher 1½ år fra 1954 til 1956.

Gudrun Astrid Larsen flyttede ind som husassistent den 1/5 1955. Hun var født den 25/6 1935 i Esbønderup, og var datter af Laurits Martin Larsen, Tumlingehuset. Hun havde tidligere boet på Indelukkegård, og på Esbønderup Sygehus.

Karin Elisabeth Olsen arbejdede her som husassistent fra den 1/6 1956. Hun er født den 4/6 1941 i Esbønderup, og hun tilflyttede fra Græsted-Mårum Kommune.

Den sidste protokol over beboere i pensionatet sluttede i maj 1959.

Huset blev solgt i 1973 til lærer Birgit Farre og systemudvikler Svend Otto Reffeld. Han er født den 2/12 1947 og kom hertil fra Ejby og Birgit, som er lærer på Tingbakkeskolen, kom hertil fra Tårnby. Hun er født den 22/9 1947.

De har børnene Morten født den 7/11 1970 og Mette født den 31/7 1979. De fortalte, at hos Karla Beicher fik man altid god mad, og grøntsagerne blev dyrket i køkkenhaven, der lå bag huset. Stedet var ret selvforsynende. Tæt ved huset var en grisesti med ”slagtegrisen”.

Esrum Hoved-
gade 3
Foto marts 2007

Esrum Hovedgade 3

På grunden lå huset Ålund. Bygningen er senere revet ned, og der er bygget en ny bolig i 2005.

I dette hus flyttede Caroline Marie og Ludvig Pedersen ind som Esrumfolk. Parret havde boet et stykke tid i Hillerød efter deres bryllup. Ludvig er kendt som Ludvig Smed og hans kone som Marie Smed. Det var Ludvigs mor, der havde hørt, at der var en ledig lejlighed her i Ålund, og det blev starten til deres fremtidige liv her i byen.

Ålund
Esrum Hovedgade 3
Foto 1978

Det var Carl Petersen kaldet Carl Smed, der havde bygget huset og ejede det. Ludvig havde været i lære hos Carl Smed, der havde smedie ved Kanalbroen, der lå tæt ved Villingerødvej.

Senere fik Ludvig arbejde hos Nordsten i Hillerød, hvor han blev maskinarbejder. Ludvig var søn af Larsine og Frederik Pedersen, der engang boede på Munkebakke 10 i Esbønderup Skovhuse. De havde foruden Ludvig, der var født i 1889, slagter og kreaturhandler Jens Peder Pedersen og datteren Emilie Pedersen. Ludvig Pedersen døde i januar 1958 og blev begravet på Esbønderup Kirkegård. Marie var født i Søborg ved Gilleleje den 15/8 1888. Hendes far var maler, fortæller hun på et kassettebånd.

I udhuset her til ejendommen begyndte Ludvig Smed som den ene af byens 2 smede. Udhuset var opført af resterne fra det gamle Krøgdalshus, fortalte Ernst Petersen på et bånd.

Marie kom ud at tjene på en gård efter sin konfirmation, og lønnen var 40 kr. for et halvt år. Her var hun kun et år, og fik derefter plads på Hesbjerggård, hvor hendes moster boede. Her var hun glad for at være, og hun lærte at kærne smør, lave ost og brygge øl. Hun måtte også trække vand op af den meget dybe brønd hele året. Det var til både husholdningen og til vanding af dyrene. Her blev hun 1½ år, hvorefter hun kom til Hillerød og fik arbejde som stuepige på Missionshotellet. Senere kom hun til Gilbjerghus ved Gilleleje, og her kunne hun tjene dobbelt så meget på et par sommermåneder.

Hun havde nu lært en smed at kende, og det var Ludvig Pedersen. Da krigen kom i 1914 blev Ludvig indkaldt til militæret. Efter 5 måneders indkaldelse fik han igen arbejde hos Nordsten, men kunne ikke få de samme akkorder igen, og det blev han ked af. Det blev så grunden til deres flytning til Esrum, og deres arbejdsliv som smedefolk og senere biografejere. Ålund var nybygget, og det var Carl Smed, der havde bygget ejendommen. Marie og Ludvig flyttede ind omkring 1914, og boede

her i 6 år. Derefter købte de huset overfor. Parret fik døtrene Ebba den 10/11 1912 og Ritta Agnethe den 20/5 1920. Hun blev defektrice på Esbønderup Apotek. Hun var senere sygehjælper på Esbønderup Sygehus og derefter på Toftebo. Ebba døde i 1944. Ritta døde ca. 2000. Ritta blev gift med skovfoged Hans Christian Sørensen. De boede ved Korsør, men da han blev pensioneret overtog de Marie Smeds hus Kulhytten, Munkevej 5, og Marie flyttede ned i de beskyttede boliger på Nørrevej i Esbønderup. Hun døde i 1977. Ritta og Hans Christian Sørensen kaldet H.C. Sørensen fik 3 sønner, Niels Ebbe den 3/4 1945, Anders den 3/2 1947 samt Hans Henrik den 12/7 1953.

Huset var senere ejet af murermester Niels Peter Nielsen, der var bror til Anna Nicoline Nielsen. Hun var farmor til Vedis Larsen, Lunden. Vedis er datter af Dagmar Louise og Aksel Christian Larsen, Lunden. Vedis er født den 9/2 1939 i Esbønderup, og blev gift med mekaniker Torben Jensen, der er søn af Edith og Marius Jensen, Sippekildegård i Kohaven.

Niels Peter Nielsen var født den 23/2 1858 og døde den 26/9 1937. Han blev gift med Bertha Eleonore Auguste Steinberg Nielsen. Hun var syerske, og født den 30/9 1876 i Mecklenburg, flyttede til Esrum den 5/11 1924 og rejste senere til København. Efter hendes mands død flyttede hun tilbage til Esrum den 22/9 1938 fra Peder Lykkes Vej 15, hvor hun havde boet hos en datter og svigersøn. Hun rejste igen til København, og 7 år senere vendte hun atter tilbage til Esrum og boede her på Ålund fra den 9/10 1945. Bertha Nielsen døde den 20/9 1959. Begge er begravet i Esbønderup. Før hun kom tilbage hertil i 1945 boede hendes datter og svigersøn fra 1943 på første sal. Datteren hed Jutta og var født den 30/11 1902 i Tyskland. Hun døde i 1986. En anden datter hed Grethe. Hun fik datteren Ellinor i 1918. Hun voksede op her hos sin mormor og morfar. Jutta blev gift med anlægsgartner Arno Bytoft, der var født den 7/10 1908. Han døde i 1987. Begge ægtefæller er begravet i Nivå. Arno og Jutta fik Dorrit den 12/1 1931, Jytte den 5/8 1937, Lisa den 4/10 1942 og Tove den 4/9 1945. Familien flyttede til Ussevej i Hørsholm ca. 1945.

Arne Botling var engang lejer her hos Bertha Nielsen. Han var født den 21/8 1931 i Gedser. Han blev udlært slagter og havde arbejde hos slagter Robert Andreasen. Arne Botling tilflyttede fra Hillerød den 1/12 1955 og var dengang ugift. Han blev senere gift med Sonja født Hansen den 6/8 1932, og parret købte hus af Vilhelmine Hansen, Mor Gribsvej 2, Esbønderup i 1958. Arne Botling forlod slagterfaget og blev arbejdsleder i Gribskovlejren fra ca. 1965 til 1990. Arne Botling døde den 2/9 2007 og er begravet i Esbønderup. Sonja Botling var sygehjælper på Esbønderup Sygehus i over 40 år. Hun er datter af Bertha Johanne og Christian Marius Hansen. Han var født den 2/5 1896 i Græsted og hans kone den 20/3 1902 i Søborg. Christian Hansen døde i 1965 og Johanne Hansen i 1982. Parret boede på Esbønderupvej 56. De er begravet på Esbønderup Kirkegård. Alle oplysningerne om denne familie fik jeg af Jytte Bytoft, der nu bor i Kokkedal. Hun er i familie med Vedis, og ved et hyggeligt kaffebord hos Vedis og Torben fik jeg de mange data om personerne.

Vognmand Osvald Jensen har også boet til leje her i huset på Esrum Hovedgade

3. Hans første kone hed Margrethe. I 1939 byggede Osvald Jensen et hus på Kristinedalsvej 2, hvor han startede en vognmandsforretning. Her døde hans kone. Parret fik ingen børn. Han blev senere gift med sin husbestyrerinde Alma, der havde været gift med Knud - en bror til Emil Jensen, Sodemark. Alma og Knud Jensen havde børnene Tage og Evy. Alma var plejedatter af Petra og Hans Peter Nielsen, Sodemark. Efter Hans Peters død flyttede Petra til Ålykkevej 8.

Her lå i sin tid en bygning lidt tilbagetrukket, og den blev lejet ud om sommeren. Lars Jochumsen har engang boet her. Han flyttede ind den 31/8 1945. Han var enkemand og født den 22/6 1865 i Erritsø. Han tilflyttede fra København. Lise Poulsen huskede, at han næsten hver dag gik en morgentur til Hornbæk og kørte hjem med rutebilen. Han var pensionist. Han havde været fyrmester, og før den tid sejlede han på de store have. Han var meget fingernem. Vedis havde fået et fint sejlskib, som han havde lavet. Jochumsen boede her til sin død ca. 1956.

Vognmand Marius Nielsen og hans kone Mary Kristine har boet til leje her i stueetagen fra den 1/3 1943. Parret blev gift den 21/11 1942, og her fik de deres datter Merete Gudrun den 3/7 1943. De havde tidligere boet i Villa Rosa, Esrum Hovedgade 19. Senere flyttede familien til Esrum Hovedgade 13.

Ellen Hansen fra Ertebjerggård havde engang damefrisørsalon her i stuen til venstre. Man gik ind i salonen fra husets haveside. Ellen Hansen boede her ikke. Hun flyttede senere sin salon hen til Esrum Hovedgade 13, hvor skræddermester Villy Larsen og hans kone boede.

Huset var senere bolig for Villy Frederiksen og hans franske kone Genevieve Jeanne, og deres datter Noelle født ca. 1961 og sønnen Pierre født ca. 1965. Villy Frederiksen var engang ansat i en sygekasse i København. Dette husker jeg, da jeg selv var ansat indenfor sygekassevæsenet. Jeg blev ansat som elev i 1959 i sygekassen der hed Blovstrød-Lillerød Sygekasse, og fortsatte med at arbejde her til 1966. Sygekassevæsenet er også historie i vor tid. Villy Frederiksen blev senere bogholder i Gladsaxe Kommune. Ægteparret Frederiksen købte huset da Bertha døde. Genevieve Jeanne arbejdede med rengøring i nogle år på Esbønderup Apotek, og hun fik bl.a. fru Sundsvolds papegøje, da fru Sundsvold døde. Villy og hans kone blev skilt, og hun bor nu på Munkevej 1.

Denne ejendom blev revet ned ca. 1985.

I baghuset boede engang Sanne Høst og Thomas Myrner Carlsen fortalte den nuværende ejer. De havde ejet huset fra 2003 hvorefter de flyttede til Harreshøjvej i Tikøb i 2006.

Huset blev derefter købt af Lauge Svarrer, der er ingeniør. Han er fraskilt og bor her alene. Han bygger nu et helt nyt hus på grunden, og denne ejendom bliver sammenbygget med det tidligere anneks. Jeg talte med ham i hans nybyggeri, et spændende projekt, der var tæt ved at være færdigt. Lauge Svarrer er født den 20/1 1954 i Århus, og han tilflyttede fra Hvidovre.

Esrum Hovedgade 4 A

Esrum Hovedgade
4 A
Foto marts 2007

Dette gamle hus er bygget i 1897.

Her boede engang Ludvig Anton Pedersen, der var smed og blev kaldt ”Ludvig Smed”. Ludvig Smed lavede alt indenfor smedefaget, og han fik også tilsyn med Esrum Vandværk, da det blev bygget. Ludvig Pedersen var født den 6/6 1889 i Esbønderup. Hans kone hed Karoline Marie, og hun var født den 15/8 1888 i Søborg ved Gilleleje. Marie og Ludvig Pedersen blev gift den 21/9 1912. Parret købte huset i 1920 efter at have boet overfor i Ålund, Esrum Hovedgade 3. Ludvig Pedersen indrettede derefter smedie her, og i 1925 byggedes biografen. Huset købte de for 10.000,- kr. af en gammel mand, der hed Niels Petersen, han flyttede til en søn, der boede i Sorø. De fik idéen til biografen, da der ingen biografer var i nærheden af Esrum. Der var langt til Græsted og Gilleleje, Hornbæk biograf blev bygget senere. Ludvig Pedersen kørte på cykel til Hillerød til Kosmorama, hvor han lærte at køre filmene. Ludvig kørte filmene i 19 år, og derefter fik parret Thorkild Hansen til at vise filmene. Marie ordnede regnskabet hver mandag morgen.

Stedet blev kaldt ”Esrum Flodbio”. Her var der forestilling hver tirsdag og søndag. En voksenbillet kostede 1 krone, og en børnebillet kostede 50 øre, kunne Lisbeth Jensen huske. I starten kostede en børnebillet 35 øre. Biografen blev opvarmet af en kakkelovn. Før der kom biograf her blev der af og til rejst et telt i krohaven, hvor tilrejsende kom og viste stumfilm med bl.a. Fy og Bi.

Marie fortæller, at den første film, der vistes i Biografen hed ”Lille Dorrit”, og den var med Carina Bell i hovedrollen. Den var fra selskabet Nordisk Film.

Ludvig Smed

Beboelsen samt
biografbygningen

I starten havde man stumfilm, og her sad en musiker og spillede til filmene. Ved klaveret sad en overgang Erna Pedersen, Klostergade 8, Kastaniely. Hun var gift med slagtermester Kaj Pedersen. Senere fik man tone- og talefilm. Mange holdt af operettefilm, f.eks. "Den Glade Enke" og "Den Sidste Vals". Marie kunne ikke lide Chaplinfilm, men Fyrtårnsfilm var altid trækplastre. Om søndagen var der 2 forestillinger, når det var Morten Korch film.

Gik noget i stykker, var det den lokale elektriker H.P. Hansen, der stod for reparationen. Et tonehoved kostede 1.000,00 kr. og det var mange penge dengang. Der skulle også sættes filmklip på væggene. Døtrene Ebba og Rita hjalp til og stod ved døren og rev kuponer af billetterne. Marie kunne regulere lyden på en knap nede i biografen, så når nogen var tunghøre kunne hun hjælpe dem ved at skrue op for lyden.

Her i Ludvig Pedersens biograf viste man bl.a. Palladium-film. For at komme op i operatørrummet gik man ad en udvendig jerntrappe, der fandtes på siden af bygningen ud mod åen. I dette rum stod døren af og til åben, da der blev meget varmt p.g.a. varmen fra filmapparatet. Christian Hansen fortæller, at hvis man sad på bænken oppe ved Krogdalshuset, så kunne man næsten følge med i den film, der blev spillet i biografen.

Marie og Ludvig fik døtrene Ebba Gudrun og Rita Agnethe. Ebba blev damefrisør, og hun var mor til Marianne Olsen senere gift med Stig Samuelsen, hun er født den 2/11 1939 i Helsingør, og til Hans Otto Olsen født den 7/12 1936 i Hillerød. Han blev gift med Inge Magnussen født den 13/1 1939. Parret bor på Tingbakken 24. Da Ebba døde i 1944 flyttede hendes børn ind hos deres mormor

Ebba. Foto ca. 1914

og morfar og fik deres opvækst her på Esrum Hovedgade 4 A. Begge børn kom fra Helsingør den 21/6 1944. Hans Otto kom i lære som elektriker i Hillerød. Han startede senere et VVS-firma sammen med svogeren Stig Samuelsen.

Der er sikkert endnu mange, der husker biografens store kakkelovn og klapsæderne, der var fremstillet af træ. Man fyrede med koks og tørv, kunne Marianne fortælle.

Marie og Ludvig Pedersen flyttede til Munkevej 5, Kulhytten i 1954. Huset og biografen blev solgt til Jelva Karin Hansen. Hun havde en datter Tove, der var damefrisør. Tove Lis Eilskov Hansen var født den 6/2 1934 i Helsingør og var ugift. Jelva Karin Hansen var enke. Hun var født Holmbom den 1/7 1897 i København. Mor og datter tilflyttede kommunen den 1/4 1955 fra Gladsaxe.

Fra venstre Elna, Ella Hansen og Ebba Petersen,
Foto ca. 1932

Ludvig og Maries sølvbryllup. Bemærk rundingen, hvor biografens kakkelovn stod

Ægteparret Jacobsen købte huset den 1/11 1959. Knud Helge Jacobsen var født den 17/4 1911. Han døde den 31/8 1985. Edith Jacobsen var født den 25/2 1917. Hun havde frisørsalon i forhuset og hendes mand Knud Helge havde salon i baghuset, hvor Ludvig Pedersen tidligere havde smedie. Familien kom fra Hjortekær, hvor de havde haft en kombineret herre- og damefrisørsalon. Her i Esrum drev de biografen videre. I biografen var der 140 pladser. De fik datteren Irene den 9/8 1943 samt sønnen Poul den 9/12 1946. Irene er kontoruddannet og blev gift den 31/7 1965 med vognmand Gert Steen Olsen, der er født den 7/6 1943. De bor Rishavevej 34 i Esrum. Parret har børnene Pia født den 1/5 1966 og Dorthe født den 24/3 1971. Pia er gift med Steen Høgh Christensen, og deres sønner er

Jonas og Frederik. Familien bor i Vinderød. Dorthe er ugift og bor sammen med sin kæreste Jørgen i Slingerup. Poul Jacobsen er født den 9/12 1946, han er gift med Marianne. Parret er bosat i Værløse. Poul har børnene Kathrine, Christoffer og Jeppe. Per Olsen kørte også film i en periode i Esrum Bio. Det var i Knud Jacobsens tid i starten af tresserne. Han blev oplært til jobbet af Thorkild Hansen, der havde kørt filmene i mange år.

Esrum Biograf lukkede i marts 1978, og biografbygningen blev revet ned den 23/6 1979.

Inge Blok havde gemt nogle biografbilletter

Biografens endeligt i 1979

Ved et besøg hos Irene og Gert Olsen på Rishavevej 34 i Esrum, fik jeg en side fra Lokalavisen dateret den 15/3 1978. Irene havde gemt notatet, da det omhandlede lukningen af biografen, som hendes forældre havde drevet i 18 år. Overskriften var "Esrum mister sit kulturcenter". Grunden til lukningen var, at indtægterne ved biografdrift nu ikke mere kunne dække de stigende udgifter.

Jacobsen udtrykte helt klart, at han hadede vold, og viste derfor mest spændende og morsomme film, der kunne give hele familien en fælles oplevelse. Biografen var nedslidt da ægteparret Jacobsen købte den, og de fik både nyt inventar og nyt filmapparat i starten af deres tid som biografere. Thorkild Hansen havde været operatør i 25 år fra 1946 til 1971. Jacobsen fortæller, at den sidste film man viser i Esrum Bio er den danske film "Piger til søs", og med den er Esrums epoke som biografby slut. Journalisten spørger: "Hvad har biografen betydet for

Esrums befolkning? Gennem de 18 år, Jacobsen har drevet biografen, har der været 172.603 besøgende. Det giver et gennemsnit på 9.589 pr. år. I 1977 faldt belægningen til kun 26,7% af de 140 pladser. Udviklingen kan ingen kæmpe imod. Edith Jacobsen solgte ejendommen den 16/10 1988 til Klinker Byg Aps., Fredensborg og købte en andelsbolig i Klosterparken 8, Esrum. Hun døde den 1/11 2003.

I baghuset boede engang Bente Nielsen og hendes søn Christian. Det var ca. 1990. Bente er datter af Birgit og Verner Nielsen, Esbønderup. Verner var søn af Christian Nielsen kaldet Christian Post. Bente og Christian flyttede senere til Klosterparken i Esrum.

I 1994 blev huset købt af Vibeke Guldbrandsen og Finn Brekke. Parret kom fra Rungsted. Vibeke er uddannet pædagog og født den 28/3 1937 i København. Finn Brekke var uddannet ingeniør og født den 28/5 1925 i Norge. Han døde den 26/6 2005 og blev begravet i Hørsholm. Vibeke har to døtre. Katrine, der er født den 18/10 1960 og uddannet arkitekt, og Julie, der er socialpædagog og født den 2/3 1964. Begge er født i Hørsholm.

Vibeke bor nu i baghuset og forhuset er lejet ud. Her bor Peter Petersen, som flyttede ind ca. den 1/3 2009.

Esrum Hovedgade 4 A. Baghuset. Foto 2007

Esrum Hovedgade 5

Esrum Hovedgade 5. Foto marts 2007

Ejendommen er bygget i 1936.

Her boede engang Margrethe og Sigurd Petersen, der var søn af trælasthandler Christian Petersen og hans kone Kristine i Græsted. Sigurd Petersen arbejdede hos sin far i Græsted Trælasthandel. Sigurd var morbror til gartner John Rasmussen, Ålykkevej 1, Esrum. Det var Sigurd, der byggede huset, og han var gift med Margrethe, der også stammede fra Græsted. Det var Margrethe, der startede og passede den nye telefoncentral her i ejendommen. Margrethe og Sigurd flyttede senere til Græsted, hvor de ca. 1942 flyttede ind i Christian Petersens bolig ved Trælasten. Faderen, der var blevet enkemand, flyttede derpå ind i Åblings ejendom på Græsted Hovedgade, hvor han boede til sin død.

Den næste centralbestyrer var frøken Rigmor Larsen. Hun kom fra Hillerød, hvor hun tidligere havde arbejdet på telefoncentralen. Rigmor Elisabeth Larsen var født den 17/11 1901 i Frederiksborg Slotssogn. Hun var ugift og kom til Esrum den 29/6 1942. Hun boede her sammen med sin gamle mor, som boede her til sin død, fortalte Lise Poulsen. Lise Poulsen havde i 1956 passet centralen i en kortere periode. Hun havde lært at passe en central, da hendes farfar og farmor i sin tid havde haft Havreholm Central, som var en af de første i Danmark, der blev oprettet på landet, og den havde kun 6 abonnenter.

Mange damer har i tidens løb passet centralen. Her kan nævnes: Martha Dideriksen, datter af Karen Marie og Peder Pedersen, Villa Rosa, Rita Jensen, datter af Marie og tømrer Oskar Jensen, Inger Jensen, datter af skovfoged Jensen, Ostrup samt Birgit Nielsen og Lissi. Annie Petersen fra Søborg havde også sit arbejde her sammen med Birgit. Birgit Doritha Kokchendorff Henriksen er født den 11/4 1939 i Helsingør. Hun flyttede til telefoncentralen her den 1/3 1956 fra

Birgit og Annie på arbejde. Foto ca. 1957

Munkegårdsvej 67, Kvistgård. Der var også ansat en dame, der hed Tove, kunne Birgit huske. Frøken Larsen havde en dame til rengøring i huset. Hun hed Asta Poulsen, og var gift med en arbejdsmand på Esrumgård, der hed Josef Konstantin Poulsen. Parret blev gift den 26/10 1941. Asta var født Nielsen den 15/11 1923 i Hou, og Konstantin Poulsen var født den 3/6 1920 i Sneslev. De fik Kurt Konstantin den 28/1 1942, Conni Asta Helene den 1/1 1944 og Flemming Viggo den 17/3 1945. Denne familie tilflyttede den 6/3 1943 fra Benløse.

Asta Poulsen og
Lissi på trappen
ved centralen
Foto ca. 1952

På en ferietur til Azorerne mødte jeg en dame fra Nørre Snede, og hun kunne fortælle, at hun engang sidst i fyrrerne havde arbejdet i en kort tid som vikar for frøken Larsen. Om Rigmor Larsen kunne hun huske, at hun virkede lidt skrap, og at man altid skulle tage skiftesko på, når man gik ind i huset.

Rigmor Larsen havde en plejesøster, der arbejdede på Hillerød Central. Hun hed frøken Aasted. En bror til Rigmor Larsen hed Anker Larsen, og han var gift med Ingeborg. Parret boede i Søborg ved København. Disse oplysninger stammer fra Birgit Nielsen født Henriksen. Birgit boede på første sal, og hun arbejdede her fra ca. 1955 til 1958. Hendes mand Verner var født den 24/1 1936. Verner Nielsen var søn af Christian Post. Margrethe Madsen, Boserupvej, var kusine til Christian Post, og hun vaskede for folk, bl.a. frøken Larsen og pastor Witter i Esbønderup.

Rigmor Larsen flyttede senere til Hillerød, hvor hun boede ved Irma-Torvet.

Birgit Nielsen mente, det var i ca. 1975. Derpå flyttede ægteparret Hugo og Else Christoffersen ind i huset. De boede her som lejere, fortalte Carl Pedersen. Christoffersen var slagter i Hillerød, og hans kone passede nu centralen. Deres datter hed Lillian Honoré, og hun blev gift med elektriker Per Korsgaard Olsen i 1970. Lillian var født den 28/3 1948. De fik datteren Rikke Korsgaard den 18/11 1971. Lillian og Per blev skilt i 1988.

Efter nogle år flyttede Else og Hugo Christoffersen tilbage til deres bolig i Hammersholt. Denne bolig havde de beholdt mens de boede i Esrum. Lillian var ansat på Hillerød Slagteri. Lillian bor nu i Dronningmølle.

Den nuværende ejer er ingeniør Carl Pedersen. Han købte huset da centralen blev nedlagt den 1/12 1969. Han er født den 7/2 1936 i Nakskov. Han har boet her sammen med sin mor Valborg Pedersen, der flyttede ind hos sønnen, et par år efter at han havde købt ejendommen. Hun var født ca. 1910 og døde da hun var 91 år i 2001. Hun flyttede hertil fra Hellerup efter sin mands død.

Esrum Hovedgade 6

Esrum Hoved-
gade 6
Foto marts 2007

Denne ejendom er bygget i 1924.

Her boede engang et postbud der hed Peter Larsen. Peter Larsen havde en søn, der var skræddermester, han hed også Peter Larsen, og han boede på første sal i huset. Han syede tøj for byens borgere. Skrædder Larsen var født den 11/12 1871 i Græsted. Postbudets anden søn var skomager. Han tog navneforandring til Rugsten. Han havde 2 sønner. Den ene hed Erling, han var født den 4/1 1906 og en datter, der hed Astrid. Hun var født den 27/10 1903 og blev gift med en svensk bogtrykker fra Helsingborg, der hed Jönsson, og parret fik sønnen Jan i 1931. Rugsten havde også en plejesøn der hed Frederik.

Senere var huset ejet af snedkermester Hans Christian Christensen og hans kone Hertha Emilie. Hun var søster til smed Ludvig Petersen og slagtermester Peter Petersen, der var far til Gudde.

Hans Christensen var født den 28/4 1889 i Ringsted. Han havde snedkerværksted her i bygningen. Emilie var født den 31/3 1892 i Esbønderup. De fik børnene Elva den 18/1 1914 og Svend Holger den 6/9 1918. De flyttede til kommunen fra Græsted. Man kaldte Hans Christensen "Guldsnedkeren", fortalte husets beboer Mette Baarts. Hans Christensen indrettede lidt af huset, så det kunne bruges til salg af is, dengang Tatol flyttede ud. Det var Hellerup Is, huskede Knud Dideriksen. Det var Emilie, der passede isbutikken. Det var den vildeste luksus at få et ishus til Esrum, fortalte Hanne Korsgaard – det virkede som om Amerika var rykket til Danmark. Christensen var en overgang forsikringsmand i selskabet Dannebrog. Han var også ekspert i at spille billard, fortalte Knud Dideriksen. Hans Christensens barnebarn, der var søn af datteren Elva, boede en tid her hos snedkermesteren. Denne dreng hed Carl Otto Herloff Andersen, og han var født den 24/3 1938 i København. Han kom hertil den 15/3 1939, og blev senere snedkerlærling hos sin morfar.

Nogle kan sikkert huske, der i sin tid var indrettet en lille butik i den højre side af huset. Det var Tatol med bestyrer frk. Hedvig Jensen. Hun var født den 14/10 1888 i Kirke Eskildstrup, og flyttede til Esrum den 18/9 1933 fra Baarup, Soderup-

Eskildstrup. Hun var en stilig dame med kort hår, og hun gik altid i sort kittel. Hun spiste en overgang sin varme mad på Pension Eskild. Lisbeth Jensen huskede, at man her kunne købe en tube citronglycerin til 28 øre, og man kunne også købe små, indbundne bøger til 1 krone. Grethe Mortensen huskede, at man kunne købe flødeboller her hos Hedvig Jensen. Man kunne også købe tobak og kaffe her i butikken. Den flyttede senere hen i slagterejendommen hos slagtermester Robert Andreasen, hvor den fik til huse i underetagen mod øst. Det var i 1947. Hedvig Jensen blev syg og indlagt på Oringe, hvor hun senere døde.

Her i huset boede på et tidspunkt Yvonne og Frank Christensen, hans mor hed Nora. Yvonne og Frank Christensen flyttede senere til Gåsehuset og derefter til et af skovløberhusene ved Esrum sø. Dette kunne Mette Baarts fortælle.

Ved at blive mindet om alle de virksomheder og forretninger, der har været i Esrum, kan jeg virkelig fornemme, at det engang har været en meget driftig handelsby.

De nuværende ejere af nr. 6 er Mette og Mogens Baarts. De kom fra Fredensborg, og købte huset af Frank Christensen i december 1976. Mogens Baarts er uddannet butiksslagter. Han er født den 17/4 1943 i Lyngby. Mette Baarts er født den 27/7 1943 i Gladsaxe. Hun er uddannet tandtekniker, og har senere taget en uddannelse som social- og sundhedsassistent, og arbejder nu i Nivå. Parret har børnene Martin født den 4/7 1968. Han har bopæl i Gilleleje, og er uddannet som hovmester i Kongelig Grønlandske Handel og sejler nu med skibe for Royal Arctic Line mellem Danmark og Grønland. Sønnen Michael er født den 7/12 1976, han bor i Rødovre og er ansat hos DSB, og Marcel er født den 9/4 1980, han bor i Græsted og har job hos PFA.

Esrum Hovedgade 7

Esrum Hovedgade 7. Foto marts 2007

Ejendommen hedder Klintbo, og den er bygget i 1900.

Her boede engang barber Jens Carl Nielsen og hans kone. De fik sønnerne Aage, den 21/2 1900 og Helge, den 17/3 1903. Jeg talte med Niels Bektlev, søn af Ingeborg, der var søster til bagermester Almar Poulsen. Niels Bektlev viste mig et avisudklip med et billede af Jens Carl Nielsens søn Aage, og Bektlev fortalte, at Aage engang havde været forlovet med hans mor, de blev aldrig gift, da Aage, der var uddannet astronom, rejste på en ekspedition til Scoresbysund på Østgrønland, og blev syg og døde efter hjemkomsten til Danmark. Ekspeditionen foregik i 1926. Der var barberforretning her i huset og Nielsen havde også telefoncentral her. Den lukkede hver aften klokken 20.00, kunne Gudde fortælle.

Barber Nielsen var meget alsidig. Han kunne bl.a. trække tænder ud på folk. Han kunne også stikke huller til øreringe og lægge igler på panden, når "nogen havde for meget blod."

Der var bygget en veranda af træ på huset. Her var byens første kommunekontor indrettet. Der boede en fuldmægtig Bonde. Han var en stor, kraftig mand.

Han passede hele administrationen for Esrum og omliggende småbyer.

Sognerådsformanden hed den gang Hans Hansen og han var gift med Nille.

Kommunekassereren hed Anders Nielsen, og han boede i et nedlagt skovløberhus. Skulle sognerådsformanden og kassereren drøfte en kommunal sag, kunne det ofte klares med en snak i haven.

Inge, Edith og Bernhard Steffens
Foto ca. 1944

Edith Steffens var søster til Martelius Lundquist, der engang var en kendt musiker og dirigent for Livgarden. Edith Steffens spillede selv på lut. Ægteparret Steffens flyttede til Esrum den 15/7 1936 fra København.

Senere boede kommunekasserer Otto Bernhard Steffens og hans kone Edith Ellinor her. Hun var damefrisør og Danmarks første kvindelige, udlærte barber. I en periode havde de vandrehjem i baghuset. Otto Bernhard Steffens var født den 16/8 1893 i Ålkjær, Nustrup Sogn. Edith var født den 24/4 1903 på Frederiksberg. Parret blev gift den 11/10 1928 og fik datteren Inge Lise den 17/12 1931, hun blev gift med en kørelærer, der hed Westerstrøm.

Inge Steffens med sine hunde, ca. 1946

Fru Steffens ryster dugen, ca. 1940

I sidebygningen, der hedder Maskinhuset, boede en overgang Tage Jensen, der var søn af Emil Jensen fra Sodemark. Nu bor et barnebarn af Knud Leth Sørensen her. Han hedder Nikolaj Leth Sørensen og er uddannet tømrer.

I Klintbo bor Ole Mossin Hansen, søn af Poula og Knud Hansen. Ole blev født den 17/11 1955, da familien boede på Rishavevej 4.

Esrum Hovedgade 8

Det er et gammelt hus, der er bygget i 1850.

Her lå engang et træhus. Her boede Line Jørgensen, der var plejedatter af Ane og Jens Jørgensen. Ane kørte i rullestol. Line drev en lille forretning, hvor hun solgte bånd, bændler og tråd. Hun var lidt aparte. Hun kørte også ud og solgte undertøj og uldtøj. Det foregik med en lille hvid hest og en hestevogn. Hun havde en lille sort hund der hed Vasse, og den sad på sædet og passede på vognen, når Line var inde og handle med folk. Det blev til at man sagde, her kommer "Vaseline", når hestevognen kom kørende.

Her havde "Parti Hansen" senere sin forretning. Navnet Parti Hansen fik manufakturhandleren, da han ofte kom med bemærkningen om, at han lige havde fået et parti varer hjem. Han blev også kaldt "Disseren" og "Partiet". Han hed Hans Morten Hansen, og var født den 2/7 1896 i Alsønderup og blev gift den 6/10 1920 med Florentine Marie. Hun var født Nilausen den 25/2 1898 i Slangerup. Hun døde den 16/3 1949. Parret flyttede her til den 22/10 1923 fra Græsted. De fik 4 sønner, Poul Juhl, Robert Aly Juhl, der blev kaldt Per, Preben Juhl og Willy Juhl. Poul født den 24/12 1922 blev mekaniker hos Nicolaisen, Esrum Hovedgade 12, og han var også mekaniker hos Torben Jensen, Lundens Auto i en periode. Han var modstandsmand under krigen, hvor han blev taget af tyskerne, og kom tilbage med de hvide Busser i slutningen af krigen. Senere blev han bestyrer af forretningen Fix og Færdig i Helsingør. Han tog derefter ud at sejle, og da han vendte tilbage til Esrum, flyttede han ind i sidehuset hos Otto Steffens, Esrum Hovedgade 7 i bygningen, der fik navnet Maskinhuset. Per Aly født den 6/9 1924 blev manufakturkspedient, Preben født den 21/2 1927 kom i lære hos en

Esrum Hoved-
gade 8
Foto marts 2007

manufakturhandler i Helsingør, og arbejdede senere i Daells Varehus, og Willy født den 6/7 1934 blev også ekspedient og fik som broderen job i Daells Varehus i København. Gennem forretningsforbindelser kunne han af og til skaffe varer til sin fars forretning, fortalte Hanne Korsgaard.

H.M. Hansen kørte rundt og malede og tapetserede for folk på egnen. Han rensede også kakkelovne. Erik Christiansen fortalte, at H.M. Hansen kørte rundt til sine kunder på en motorcykel af mærket Indian, og den havde sidevogn til de ting, han skulle bruge i sit job.

Den 17/11 1949 flyttede Edith Marie Holm ind som husbestyrerinde for Hans Morten Hansen. Hun kom fra Odinsvej 26 i Helsingør, og var født Olsen den 21/2 1908 i Esrum. Ediths forældre boede engang i Munkevangshuset, der ligger ved Søvejen i Gribskov. Senere flyttede de til Fændrikshuset, der også ligger ved Søvejen. Hendes forældre hed Oline og P. Julius Olsen, og dette par fik mange børn. Foruden Edith, kan nævnes Esther, der blev gift med Martin Nielsen, Ella, Eigil, der engang boede på Sibbevej 3, Knud, der boede på Gillelejevej, Theodor, Emil, født den 19/5 1904, der boede i Storkevadshuset, han blev kaldt Emil fra Storkevad og hans søn hed Willy, Ejner og Henrik var også sønner af Oline og Julius Olsen.

Jeg fik en hyggelig snak med Tove Larsen i Sørup, der kendte familien godt, da hun var datter af Edith Holm. Edith Holm havde tidligere været gift med lillebilchauffør Frederik Eisfeldt, og han var Toves far. Edith og Frederik Eisfeldt fik datteren Minna den 2/2 1926, hun døde i 1980 og blev begravet i København. Datteren Tove blev født den 21/12 1927. Hun led af tuberkulose i flere år, fortalte hun. Hun blev skilt fra sin første mand, der hed Tony Andresen. Han var født i juli 1926 og døde ca. 1986. Hun blev efter sin skilsmisse gift med Arne Larsen, der døde den 24/5 1994 og blev begravet i Asminderød. Edith blev den 25/12 1930 gift med Georg Holm, der arbejdede som skibstømrer på skibsværftet i Helsingør. Dette par fik sønnen Emil William den 15/6 1930 i Helsingør. Han var skibstømrer og flyttede ind her hos sin mor den 5/5 1955, og året efter, den 14/7 1956, blev han gift med Magdalene Hørby født Madsen den 11/11 1932. Parret fik Nita og Steen.

Nita er gift Stuhr og bor i Dronningmølle. Emil Holm døde sommeren 1991, og Magdalene Holm døde ca. 1997 og de blev begravet i Esbønderup. Efter Hans Martin Hansens død flyttede Edith Holm til Esbønderup Skovhuse ca. 1970, hvor hun boede på Munkebakke til ca. 1975, hvorefter hun flyttede til Dronningmølle. Her døde Edith Holm den 5/6 1985, og hun blev begravet i Esbønderup. Her i huset er der senere indrettet en forretning, der handler med antikviteter. Ejerne hed engang Elisabeth og Jørgen Kjeldstrøm. De solgte ejendommen i 1982 og flyttede til Jylland. Huset blev derefter købt af Peter Hassing, som også sælger antikviteter. Virksomheden hedder Esrum Antik. Peter Hassing tilflyttede fra Helsingør. Han er født den 1/3 1955 i Virum og han bor sammen med Birgitte Breining Nielsen, der er født 27/3 1955 i Sverige. Parret fik Mathilde den 10/5 1982 og Emil den 5/10 1988.

Huset ved siden af Esrum Hovedgade 8

Tidligere var det en selvstændig ejendom, og her boede mælkehandler Lars Hansen og hans kone Maren. Lars Hansen kørte til Søholm Mejeri ved Fredensborg, og her hentede han smør, der blev vejret af i blågrå smørdritler. Han kørte ud 2 gange om ugen og solgte smør ude på landet, og imens passede Maren forretningen og her solgte hun mælk, fløde, smør og små oste. Ægteparret havde børnene Evald og Agnes.

Esrum Hovedgade 9

Esrum Hovedgade 9
Foto marts
2007

Parti fra Esrum.
Livet foran butikken. Foto ca. 1900

Huset hedder Munkedal.

Her var i mange år købmandsforretning. Ejendommen er bygget i 1900.

Her boede engang i trediveerne ægteparret Laura og Mads Nielsen, de havde datteren Rosa, født den 14/6 1904, samt en plejedatter, der hed Edel Valborg Sendevald, født den 25/7 1904. Mads var meget glad for de våde varer, og han lagde selv penge på disken som betaling for øl til både ham selv og kunden. Det var ikke den bedste måde at drive butik på, så det gik ned ad bakke med forretningen. Købmanden blev kaldt "Mads Munkedal".

Den næste købmand hed Aksel Skovbjerg Hansen. Han var en flink mand. Han blev senere gift med en enke efter en tidligere kommunesekretær, der hed Hansen. Hun havde sønnerne Erling og Edmund. Skovbjerg Hansen havde en gammel far, som boede på første sal i huset. Han var ret tørstig anlagt, siges der.

Senere hed købmandsparret Willumsen. Familien bestod af Søren Willumsen, hans kone Mary og deres datter Inger Johanne, der var født den 23/11 1921 på Frederiksberg. Søren Imanuel Willumsen var født den 26/3 1884 i Kollerød. Han var en flink og rar mand. En overgang var han bankmand, og han passede banken sammen med lærer Valdemar Skjoldager. Bankforretningerne foregik i skolen, Esrum Hovedgade 21. Han blev senere kasserer i banken, der lå på Esrum Hovedgade 10. Hans kone Mary Rasmine Josephine var født den 5/11 1891 i København. Parret blev gift den 18/5 1918 og flyttede til Esrum den 5/9 1930 fra Kirke Værløse.

Helga og Robert Andreasen har boet til leje her på første sal engang. Robert Anders Andreasen blev betegnet som fedevarehandler, og var født den 25/11 1903 i Birkerød. Hans kone Helga var født Olausson den 28/4 1900 på Island. De blev gift den 15/7 1931. De havde ingen børn. Parret kom fra Tikøb, da de flyttede ind

hos Willumsen den 23/6 1931. Robert Andreasen døde den 3/7 1993 og Helga døde den 13/12 1994, de er begravet på Esbønderup Kirkegård.

Max Daniel Olsen boede til leje her i ca. 1933 sammen med sin kone Hjørdis. Hun døde som ung efter et fald ned ad en trappe. Hun stammede fra Gilleleje. Han var født den 14/12 1906 i Esbønderup. Max Daniel byggede en ny villa på Munkevej 2, hvor han flyttede ind som enkemand i ca. 1939. Den 6/4 1939 blev Daniel gift anden gang med Anna Marie Korsgaard født Jensen. Hun var født den 10/10 1912 i Ørsted. Hun døde den 9/2 1970, og er begravet på Ørsted Kirkegård. Daniel døde den 9/10 1953, og han blev også begravet på Ørsted Kirkegård. Parret fik datteren Jytte Korsgaard den 26/10 1940 og tvillingerne Per og Hanne Korsgaard den 22/2 1943.

Købmandsbutikken blev derefter købt af Richard Andersen i 1943. Han var købmand i Esbønderup. Arne Børge Finnedal, der havde været ansat i Esbønderup og netop var udlært blev nu bestyrer her i butikken. Han blev gift samme år med Grethe, og parret flyttede derpå ind i lejligheden, der lå på første sal.

Ruben Leif Rasmussen var i lære hos købmand Finnedal fortalte hans bror John Erik Rasmussen. Ruben er søn af gartner Viggo Rasmussen og hans kone Amanda Christine. Ruben er født den 21/12 1932 i Esrum. Han bor nu i Hornbæk. En tredje søn af gartner Viggo Rasmussen hed Poul Ivan. Han var født den 31/10 1937 i Esrum og blev udlært tømrer og boede i Bromølle. Han døde den 8/3 2009.

I 1952 solgte Richard Andersen butikken, Arne Finnedal overtog forretningen, og var i mange år købmand her på stedet. Han var født den 9/12 1917 i Asdal ved Hjørring, og døde den 3/1 1981. Han er begravet på Esbønderup Kirkegård.

Læs mere om Arne Finnedal og hans mor under Esrum Hovedgade 2.

Grethe Marie Finnedal var datter af statsskovfoged Axel R. Madsen og hans kone, der blev kaldt Inger. Hun var døbt Ingvardine Margrethe Maren Sofie Madsen.

Axel Madsen var født den 12/8 1893 og døde den 19/3 1962, og hans kone var født i 1894 og døde i 1981. Foruden Grethe, der var født den 16/5 1922 i Rold Skov ved

Familien Finnedal
ved sønnen Eriks
konfirmation i 1962

Skørping, havde skovfoged Madsen også sønnen Poul Christian der var født den 15/8 1918 og døde i 1972.

Grethe og Arne Finnedal blev gift den 30/9 1943 og fik sønnerne Erik og Jørgen. Erik er født den 5/2 1947, gift med Anna, og de bor i Græsted. Jørgen er født den 6/9 1952, er gift med Jane, og parret bor i Allinge på Bornholm.

Til venstre Ole Olsen, søn af Hanne og Viggo Olsen, Sodemark, Flemming Larsen, lærling, søn af Edith og Theodor Larsen, Græsted Stationsvej 7, Arne Finnedal og Erik Finnedal.

Foto ca. 1963

Viggo Olsen var ansat i en årrække hos Arne Finnedal, og Knud Dideriksen fortalte, at han i en lang periode hjalp Viggo Olsen med at køre varer ud til kunderne i omegnen af Esrum. Viggo Olsen var født den 12/2 1929 og døde den 16/3 2003. Han er begravet i Esbønderup.

Poul Bundgaard var også kommis i en periode hos Arne Finnedal.

Grethe Finnedal havde alle disse notater, og besvarede beredvilligt alle mine spørgsmål om familien. Arne Finnedal blev syg, og familien solgte butikken til købmandsparret Emma og Walther Petersen i 1975. De havde en søn og en datter. Denne familie kom fra Sønderjylland og flyttede senere tilbage til Haderslev. Grethe Finnedal flyttede først til Munkerup, og derefter til Græsted, hvor hun stadig bor. Arne Finnedal boede de sidste år på plejehjemmet Skovsminde i Græsted.

Fra den 1/7 1988 hed købmanden i Esrum Henrik Lange, han var her kun et årstid. Derefter var det en inder, der var købmand i Esrum, og efter ham kom en pakistaner.

Byens brandsprøjte stod i flere år her ved købmandsbutikken. Senere fik den plads på gården Essedal.

Nu har byen dog ingen købmandsforretning mere, da huset er ved at blive bygget om til almindelig beboelse.

Esrum Hovedgade 10

Esrum Hovedgade 10. Foto marts 2007

Denne ejendom er bygget i 1938. Her havde Nordsjællands Bank engang til huse, og senere hed banken Handelsbanken. Den lukkede den 23/1 1989, og siden har der ikke været en bank i byen.

Lærer Valdemar Skjoldager, der var lærer på skolen - Esrum Hovedgade 21, havde været bankbestyrer samtidig med sin lærergerning. Banken havde dengang kun åbent 2 gange om ugen. Da lærer Skjoldager sluttede sin lærergerning og gik på pension fik han stillingen som bestyrer her, og han og hans kone flyttede derpå ind. Søren Willumsen var også ansat her i banken sammen med Skjoldager. Willumsen boede i denne periode i Klostergade 2.

John Erik Rasmussen fortalte, at der engang havde været et bankrøveri. Han kunne huske, det foregik, da banken var flyttet fra skolebygningen hen til den nye bankbygning. Rasmussen så de to røvere gå rundt for at undersøge skolen på en lidt underlig måde, men da der var lukket p.g.a. flytningen kørte røverne hen til den nye bank på deres cykler, og da den endnu ikke var åbnet, gik de to gutter i stedet ind og slog cigarhandler Oluf Olsen ned med en bajonet, sagde man. Den ene røver blev fanget i Villingerød.

Kasserer i banken blev en fhv. gårdejer fra Villingerød, og han boede på Ålykkevej 2.

Da bagermester Almar Poulsen solgte bageriet købte han en ejendom på Milnersvej i Hillerød. Han fik derefter ansættelse i banken.

Almar Poulsen og Daniel Olsen var en overgang frivillige brandvagter, der rykkede ud, når der var ildebrand i Esrum og omegn, fortalte Daniel Olsens datter Hanne. I dette brandkorps deltog også smed Ludvig Pedersen. Han havde job som ”strålemester” fortalte hans barnebarn Marianne Samuelsen.

Almar Poulsen sad også en overgang i bestyrelsen i Esrum Vandværk.

Jytte Tingsted Hansen, Poppelager 4, Græsted var så venlig at fortælle den del af Bankens historie, hun havde deltaget i.

Beretningen lyder således:

”Vi, min mand Poul og jeg flyttede til Esrum den 15/5 1965, hvor jeg efter endt barsel skulle påbegynde arbejde i banken. Til stillingen hørte funktionærbolig, idet selve banklokalet kun udgjorde en mindre del af huset.

Banken var en underafdeling af Nordsjællands Bank i Helsingør.

Foruden mig (som havde stillingsbetegnelse af bankbestyrer) var der ansat en kasserer. Da jeg startede var det J.P. Jensen, som boede i Nødebo. Han havde tidligere været direktør på Frederikssund Slagteri, men var aftrådt på grund af sygdom. Som jeg husker det, var J.P. Jensen vel omkring 72 år dengang.

Nordsjællands Bank med tilhørende filialer blev fusioneret med Københavns Handelsbank i ca. 1970.

Efter J.P. Jensen blev fhv. bagermester Almar Poulsen, Hillerød, ansat som kasserer. Han kendte mange mennesker fra sin tid som bagermester i Esrum.

Efter A. Poulsen blev Birgit Maimann ansat. Hun boede i Villa Rosa.

Bankens åbningstider var kun formiddag og om torsdagen endvidere om eftermiddagen. I begyndelsen var der også åbent om lørdagen.

Vi rejste fra Esrum i 1976, og personale fra Helsingør passede banken. Lejligheden blev beboet af en bankmedarbejder, som var ansat i afdelingen i Gilleleje. Han hed Carsten Petersen.

Banken lukkede og blev nedlagt den 23/1 1989”.

Handelsbanken
Esrum Hovedgade 10
Foto juni 1979

Her blev dog indsat en bankbus i en periode, så kunderne stadig kunne betjenes. Den havde stoppested ved kroen foran kommunekontoret.

Byens bogbus kom også kørende og havde stoppested på samme plads som bankbussen. Den betjente også byens borgere en gang om ugen.

Jytte Tingsted er født Larsen den 22/3 1942 i Ejlstup. Hun er gift med Poul Hansen, født den 21/4 1941 i Helsingør. De har børnene Helle født den 15/3 1965 i Esbønderup og Michael født den 23/5 1968 ligeledes i Esbønderup.

Ca. 1990 blev huset købt af Charlotte og Henrik Dippel. De fik børnene Christian den 13/7 1988, Frederik i 1991 og Viktoria den 1/10 1999. I ca. 1995 flyttede familien til Munkerup og herfra til Veksebo.

De næste ejere af huset var Ellen Johansen og tømrermester Mikkel Johansen samt børnene Winnie født 1999 og Thea født 2001.

Esrum Hovedgade 11 A

Esrum Hovedgade 11 A. Foto marts 2007

Her var der tidligere én stor grund, men nu ligger der 3 matrikler på samme sted.

Det har været lidt vanskeligt at adskille oplysningerne om disse nye huse.

Det oprindelige hus, bygget i 1900, hed Generalens Hus. Gudde Kristensen, Græsted, kunne huske generalen, der hed Krebs. Hans kone kaldte man generalinden.

Else, der var søster til Ejner Jensen, Rutebil-Ejner, var i en periode ung pige i huset hos generalen.

Ejendommen har haft navnet Gribskovhus. På den grund ligger nu 11 B.

Her har boet en bagermester Pedersen, der havde været bager i Græsted.

Lisbeth Jensen huskede, der engang boede en grosserer Geis Petersen og hans kone. De havde sønnen Egon kunne Knud Dideriksen fortælle. Denne familie boede her i fyrreerne. Ægteparret blev skilt, fortrød det og blev senere gift igen. Geis Petersen døde ca. 1950, og hans kone flyttede derefter til København. Der var bygget en anneksbygning, og den blev brugt til lager og senere ombygget til beboelse.

Ægteparret Fleuron har boet her i ca. 1935. De var englændere.

Huset blev derpå solgt til ægteparret Witt. Han var læge. De havde børnene Henrik,

født ca. 1939, og Else der var et par år yngre.

De næste ejere var Willy Reunert og hans kone. Han var redaktør ved Danmarks Radio. Reunert var født den 7/8 1905 i Düsseldorf, og blev gift den 9/6 1940 med journalist Else født Kappel. Hun var født den 5/9 1915 i Hjørring. De fik døtrene Ulla den 25/2 1942, Gisela den 18/1 1948 og Christine den 24/4 1952, hun blev kaldt Knirke. Familien flyttede hertil fra Birkerød den 1/4 1955. Birgit Nielsen kunne huske, at Reunert fik besøg af Gunner "Nu" Hansen, der var sportsjournalist ved Danmarks Radio.

Den 1/5 1955 flyttede Eva Rigmor og Eric Erichsen ind i Gribskovhus. De var begge journalister. Eric Erichsen var født den 12/8 1921 i Japan. Eva Rigmor

var født Rindung den 5/3 1923 på Frederiksberg. Parret blev gift den 17/3 1951. De tilflyttede fra Birkerød. De fik døtrene Hanne den 1/11 1952 og Tine den 1/2 1955, begge var født i København. Erichsen underviste i blokfløjtespil på Esrum Skole. Jørgen og Birgit Maimann boede en kort tid her i huset inden de købte Villa Rosa, Esrum Hovedgade 19, i sommeren 1960. De havde 3 børn, Henrik, Helle og Dorte. Ca. 1974 boede Birgitte Gothen her. Hun havde hundekennel og opdrættede New Foundlændere. Birgitte Gothen boede sammen med I.C. Christensen, der var journalist ansat ved Hippologisk Tidsskrift. Han havde også hunde, det var af racen Beagle. De havde omkring en halv snes hunde hver, og Jan Crillesen fortalte, at han havde lavet vogne, som de kunne spænde hundene for.

Esrum Hovedgade 11 A. Foto 1981

Esrum Hovedgade 11 B

Dette hus har jeg intet kendskab til, da der ikke har været nogen hjemme, når jeg bankede på døren. Jeg har også prøvet at få kontakt pr. telefon, men det var ikke muligt.

I følge oplysninger fra kommunen hedder ejeren af både 11 A og 11 B Bent Holger Andersen.

Ejendommen er bygget i 1900, men senere renoveret.

Esrum Hovedgade 11 B. Foto oktober 2009

Esrum Hovedgade 11 C

Esrum Hovedgade 11 C. Foto oktober 2009

Huset er bygget i 1942.

Her boede Palle Simonsen og hans familie. Dette hus var tidligere et anneks, der havde tilhørt Geis Petersen. Nina og Palle Simonsen kom hertil i 1959 fra Oksbøllejren, da den blev nedlagt. Palle Simonsen stammede fra Oksbøl, og han var født den 9/2 1920, og hans kone, der blev kaldt Søster, var født den 12/6 1923. Hun stammede fra Ribe, fortalte Hanne Harlyk. De havde sønnerne Keld, født den 27/5 1948, Karsten samt datteren Bodil, der var født ca. 1949. Keld var blikkenslager og blev udlært hos Svend Jarlstrøm i Firhøj. Karsten blev elektriker, og datteren arbejdede på Toftebo. Nina Simonsen var sygehjælper på Esbønderup Sygehus, og hun gjorde også rent på Tingbakkeskolen i en periode. Palle Simonsen var i flere år arbejdsleder på Militærnægterlejren i Gribskov. Sønnen Keld døde den 18/6 1988. Nina Simonsen døde den 11/7 1992, og Palle Simonsen flyttede senere ind hos datteren i Gilleleje, og han kom derefter på Skovsminde i Græsted, hvor han døde den 11/8 2006. Sønnen samt forældrene er begravet på Esbønderup Kirkegård.

Palle Simonsen solgte huset i 1998 til Rikke Marie Dige og Davy Svensson. Rikke Marie Dige er født den 20/4 1971 i Gentofte og uddannet socialpædagog. Davy Svensson er født den 14/3 1969 i Hillerød og er uddannet murer. Parret fik Magnus den 5/4 1998 og Malthe den 19/4 2001. Begge børn er født i Helsingør.

Esrum Hovedgade 12. Foto marts 2007

Esrum Hovedgade 12

Huset er bygget i 1900.

Den første ejer af huset var elektriker Hans Peter Hansen, kaldet HP, og hans kone Valborg. Hans Peter Hansen var født den 29/11 1891 i Birkende på Fyn. Valborg født Jensen var født den 12/1 1898 i Helsingør. De blev gift den 11/8 1921 og fik døtrene Inge Karen den 16/9 1924 og Frida Jørgine den 26/11 1925. De købte huset og boede selv på første sal. De flyttede ind den 5/11 1924.

Nicolaisen arbejdede hos Hans Peter Hansen, og havde mekanikerværksted i underetagen. Hans Peter Hansen gik senere konkurs og Nicolaisen overtog derefter hele ejendommen. Nicolaisen og hans kone havde sønnen Poul. Han var født den 17/4 ca. 1932. Denne familie boede på første sal. I underetagen boede Harald Christiansen og hans kone Johanne til leje. De fik sønnerne Preben og Erik. Preben var født ca. 1927. Familien flyttede senere til Mårum Tinghuse, hvor Harald blev skovløber. Han blev også kaldt Harald Skovløber. Johanne Christiansen arbejdede engang i fyrrerne i tørvemosen, som var lejet af Børge Dideriksen. Den lå i skoven i nærheden af Thoruphus. En overgang havde Johanne Christiansen arbejde i tørvemosen, der tilhørte Olsen, Kollekilde. Harald Christiansen var en meget dygtig skytte, og han skød sammen med Carl Olsen, Kollekilde.

Hans Peter Hansen og hans familie flyttede hen i huset, der ligger på Kildevang 6. Ella og Thorkild Hansen flyttede ind på første sal, da de blev gift den 10/6 1939. Ella Hansen havde engang været ung pige i huset hos lærer Skjoldager og postmester Chafranek. I 1943 byggede Ella og Thorkild Hansen hus på Munkevej 4, hvor de så flyttede ind. Her bor stadig deres søn Tom Bo Hansen. Han er født den 17/8 1946. Han er uddannet maskinarbejder.

Bygningen som den så ud i 1939. Esrum Hovedgade 12

Thorkild Richard Hansen var laboratoriearbejder på Esbønderup Apotek, og han kørte også film i Esrum Biograf. Han var født den 12/11 1908 i Varpelev, og Ella Antonie Fransiska født Hansen var født den 30/8 1911 i Esbønderup. Hun var datter af snedker Peter Knud Hansen og Anna Kristine Kamilla. Dette par boede på Ålykkevej 8. De blev gift den 30/4 1910. Kamilla var født den 5/9 1885 i Esbønderup. Hun var datter af Fransiska Petersen, der engang boede på Korsvejgård i Esbønderup Skovhuse. Det blev kaldt Fransiskas Hjørne. Peter Hansen var født den 29/5 1885 i Esbønderup. Han var bror til tømrermester Holger Hansen. Holger Anton Hansen var født den 22/8 1888 i Esbønderup og døde den 2/4 1956 og blev gift den 5/6 1914 med Gunna Julie Franciska født den 25/7 1889 i Esbønderup. Hun var søster til Kamilla. Gunna og Holger Hansen fik datteren Inga Tove den 25/12 1919. Ellas forældre boede på Ålykkevej, de havde børnene Estrid, Ella, Arne og Poul Knud født den 28/6 1913 i Esbønderup. Ella Hansen hjalp af og til med at ekspedere i Tatol. Poul Knud Hansen var i mange år formand for Esrums Idrætsforening. Han arbejdede i mange år på Hellebæk Klædefabrik og ved ammunitionsdepoterne i Gribskov.

Efter Nicolaisens tid blev mekanikerværkstedet drevet af et par brødre, der hed Westerstrøm. Den ene hed Ivan. Han blev senere gift med Inger Nielsen, der var datter af Elisabeth og Vilhelm Nielsen, der ejede Esrums Kro.

Den 1/11 1950 flyttede familien Mogensen ind her. Betty Nikoline og Valdemar Marcelius Mogensen kom fra Borup i Skævinge-Gørløse Kommune. De boede i underetagen og et halvt år efter flyttede familien til Esrum Hovedgade 33, hvor de fik jobbet med at passe Missionshuset. Valdemar Mogensen var i en periode chauffør hos Marius Nielsen, Esrum Hovedgade 13, her kørte han som taxavognmand. Der står mere om denne familie på denne adresse.

De næste ejere af værkstedet var Alma Dona og Orla Hansen. Hun blev ofte kaldt fru BP, da det var en BP benzintank, de havde foran huset.

Orla Rignaldo Hansen var født den 5/7 1897, og Alma den 2/10 1900 i København. Parret blev gift den 16/12 1919. Alma Hansen flyttede hertil den 22/8 1953 fra Nørupvej 8, Rødovre.

De fik sønnerne Jørgen og John. Begge sønner var mekanikere. Kaj John var gift med Lillian. Hun var datter af Dagny og Arne Nielsen, Sodemark. En anden datter hed Lis. Lillian var i lære på Esrum Kommunekontor. Hun havde også en bror der hed Anders, der er død, samt en søster der hed Vera, og hun blev gift med slagter Erik Levin, men de blev senere skilt. Vera Levin var født ca. 1932. Hun blev uddannet som defektrice på Esbønderup Apotek. Familien Levin fik 3 børn. Sønnen Leif var den ældste født ca. 1957 og derefter fik de datteren Heidi i 1959 samt Hanne der er død. John Hansen var født den 10/3 1920 på Frederiksberg. Han døde den 10/3 2006 på Lolland, hvor parret har boet en årrække. Margit Lillian Egehøj født Nielsen var født den 12/2 1930 i Esbønderup. Parret blev gift anden gang den 18/9 1954. De kom fra Frederiksberg og flyttede ind her i Esrum Auto den 25/11 1951. Parret havde ingen børn. Lillian Hansen fortalte Knud Dideriksen, at hendes mand havde været soldat under oberst Hans Harding Sonne, og obersten, der senere fik bolig på Esrum Kloster, fik engang besøg af Kong Frederik den Niende. Da denne havde problemer med sin bil, henviste Sonne ham til mekanikerværkstedet i Esrum, da han kendte John Hansen fra tidligere. På den måde blev John Hansen kgl. hofmekaniker for en dag.

John arbejdede her i faderens autoværksted. Faderen kørte engang galt på motorcykel ved Højbo og fik ødelagt sit ene ben. Lillian og John byggede en ejendom på Toftevej i Søborg, hvor de indrettede mekanikerværksted. En overgang arbejdede Lillian i Tikøb Kommune, og senere på Socialforvaltningen i Græsted.

Dengang Falck havde hjælpestation

Der var en benzintank foran bygningen ud mod vejen.

John Hansen drev i mange en hjælpestation for Falck her i Esrum. Telefonnummeret var Esrum 1.

Erik Christiansen kunne fortælle, at der også havde boet en mekaniker, der hed Henning Jensen.

Knud Dideriksen kunne huske, der var en mekaniker der hed Fonné, og han havde sønnen Arne.

I gavlen ud mod Kristinedalsvej har der været et cykel- og radioværksted. Cykelsmeden hed Arne Christensen. Han

boede i Græsted fortalte Aksel Christiansen. Senere fik Arne Christensen job hos Blom i Helsingør.

Midt i halvtresserne boede Else og Frits Nielsen til leje her i huset. De flyttede senere til Skovhusene, hvor de boede på Kukkerbakkevej.

Før Bjerager boede her en mekaniker og hans kone. De hed Karen og Knud Jacobsen. Huset gik derefter på tvangsauktion, og den næste ejer var Henning Jensen. Han boede her kun ca. 1 år, han kom fra Helsingør og flyttede derefter til Sydsjælland.

Ca. 1975 købte Anne Lisbeth og Knud Erik Bjerager huset her af brødrene Jørgen og John Hansen. Familien boede på Rishavevej 15, hvor Anne Lisbeth stadig bor efter hendes mands død. Civilingeniør Knud Erik Bjerager var født den 20/9 1924. Han døde den 10/3 2002, og er begravet på Lillerød Kirkegård. Anne Lisbeth Bjerager er født den 31/3 1936. Hun fortalte, de havde købt ejendommen på Rishavevej 15 i 1965, hvor de samtidig havde en lejlighed i København. De fik 5 børn.

Huset her solgte de til Thorkild Tolsgaard og Niels J. Stjernegaard fra Stjernegaards Rejser 21/8 2002. Ejendommen blev totalt renoveret, og indrettet som udlejning af selskabslokaler. De nye lokaler blev indviet i januar 2005. Niels Stjernegaard døde i maj 2006. Han var gift med Hanne Rask Stjernegaard født i 1957. Hun bor på Bøgely, Sodemarksvej 14. Parret fik ingen børn.

Thorkild Tolsgaard fortalte, at huset blev solgt den 10/6 2006 til Malene Nissen Hansen og Henrik Kure Larsen. De bor i lejligheden på første sal. Malene Nissen Hansen er født den 28/3 1977 i Alsønderup. Hun er miljøplanlægger. Henrik Kure Larsen er født samme sted den 15/12 1968. Han arbejder som socialpædagog på Fabianshus. Parret har døtrene Rebecca født den 30/1 2004 og Lucca født den 15/7 2005. Parret kom hertil fra Tulstrup ved Hillerød. Begge døtre er født i Alsønderup.

Esrum Hovedgade 13

Dette hus er bygget i 1880.

Bygningen her har engang været byens posthus. Det var en frøken Schäfer, der var postmester, og hun var en ældre dame. Der gik 5 postbude ud herfra. Der var bl.a. en dame, der hed Regine Jacobsen. Hun havde sin rute her i byen, og de andre var landpostbude. Regine Jacobsen var født den 23/1 1871 i Blistrup. Regine stammede fra Højelt og var mejerske før hun blev postbud. Sin postrute passede hun ca. 23 år, fortalte barnebarnet Aase. Hun blev gift den 4/11 1898 med murer Jens Peter Jacobsen, der var født den 23/1 1871 i Idestrup. Parret boede på Rishavevej 22. Deres datter hed Ester Valborg, hun blev senere gift med træsko- og skotøjshandler Albert Karl Jensen.

Nogle af postbudene kørte på cykel, men de fleste var dog gående, og de havde lange ruter. Posten kom dengang fra Fredensborg, og blev kørt hertil med hestevogn, men dog senere i bil, og postafleveringen foregik ved 9-tiden om morgenen. Herefter blev al posten sorteret og derefter bragt ud af budene.

Posthuset med
de mange post-
bude
ca. 1898
Esrum Hoved-
gade 13

Huset blev senere bolig for skræddermester Villy Larsen og hans kone Else Grøndahl. Villy Emil Larsen var født 8/3 1903 i Haarby, Else Christine, født Madsen, 1/4 1909 i Munkerup. Ægteparret fik sønnerne, Gert, Torben og Ebbe. Ebbe var født 22/8 1940, Torben var født 11/6 1934. Gert Grøndahl var født den 4/10 1929, og han har skrevet en artikel, der hedder "Esrum i Trediverne" og den beskriver meget levende, hvordan byen så ud, da han var barn og ung. Gert Grøndahl er død fortalte Tove Larsen.

Gert Larsen (Grøndahl) fortæller, at han blev født her i huset, Esrum Hovedgade 13, hvor familien boede på 1. sal, og faderen var skrædder og havde værksted i stuen. Forældrene var politisk, kunstnerisk og litterært interesserede og havde en stimulerende omgangskreds. Moderen spillede smukt og flydende på deres klaver, og faderens store kunstinteresse medførte, at alle husets vægge blev taget i brug til maleriophængninger. Her nævner han værker af Kay Christensen, Rasmus Sørensen, O.V. Borch, Axel Salto, kulsviernes maler Poul Bille-Holst og Esrum-maleren Arnold Olsen. Arnold Olsen var familiens ven og omgangsfælle. Han var et beskedent og elskeligt medmenneske med fin humoristisk sans og en mangesidig kunstnerisk begavelse. Han drev fra 1910 til sin død i 1945 virksomhed som malermester i Esrum og havde tillige en stilling som lærer i frihåndstegning ved Græsted Tekniske Skole.

Gert Grøndahl fortæller også om sin skolegang i Esrum Skole. Der var kun en frøken og en lærer, der boede i skolen. Undervisningen i kristendom var højt prioriteret. Hver eneste skoledag startede med salmesang, morgenbøn, salmevers og bibelshistorie. Senere blev vi overhørt i Luthers katekismus, og teksten skulle citeres ordret under overhøring. Grøndahl skriver, at det var enormt svært at lære, fordi sproget var delvis uforståeligt for os børn. Undervisningen i historie og geografi var også delvis udenadslære. Der blev lagt stor vægt på at lære kongerækken udenad inklusive årstal. Det var også af største vigtighed at kunne udpege de russiske floder på et atlas uden navne, hvilket forekom en

smule ejendommeligt, da esrumborgere sjældent havde ærinde på de kanter. Undervisningen i dansk, regning og skønskrift var solid og ikke kedelig. Når en gennemsnitselev forlod Esrum skoles fjerde klasse som fjortenårig var regnefærdighederne i orden, og vedkommende kunne skrive sit modersmål praktisk talt korrekt.

I de første skoleår skrev eleverne med griffel på en skifertavle. Senere gik man over til blyant og gammeldags pen og blæk. Fyldepenne var ikke tilladt. Grøndahl skriver, at der ingen disciplinkrise var i Esrum skole. Vi rejste os, når læreren kom ind og satte os først, når vi fik besked på det. Vi var vant til at optræde overfor voksne med en vis respekt og vant til en venlig og fornuftig behandling til gengæld.

Med Gribskov lige uden for døren havde vi masser af legemuligheder. Drengene og piger legede hver for sig. Indianerromaner og cowboyfilm blev genoplevet i Gribskavs kulisser. Vi havde også ”Winchester-rifler”, som vi selv udførte, med kolbe af et udskåret bræt og med et stykke af datidens sortlakerede elektriskerrør som løb.

Vi skød også med bue og pil som Robin Hood og hans mænd fra Sherwoodskoven. Buerne lavede vi af hasselgrene og pilene af siv, som i spidsen blev forsynet med en stump af en hyldegren. Det gav pilen den rette balance. Vi skød også med slangebøsser, hvor vi brugte hønsetrårskramper i stedet for sten. Om vinteren kælkede vi ved Tingbakken, og omkring 1938 blev det moderne at løbe på ski. Det var kun de færreste beskåret at købe ski i en sportsforretning, så også skiene lavede vi selv af et par brædder i passende størrelse, og bindingerne blev lavet af sammensnittede læderremme. Problemet med at få opadbøjede spidser på skiene blev løst af Slagter-Jørgens storebror. Han fandt på at sømme et stykke forlods udklippet og bøjet hvidblik fast forrest på hver ski. Som stave fungerede kosteskafter med påsømmet læderstrop foroven og et søm i den modsatte ende. Gert Grøndahl var spejder sammen med andre Esrum-drengene. Han var ulveunge i en meget aktiv trop i Græsted. Vi lærte terrænløb efter generalstabskort og kompas, lejrarbejder, brobygning og meget andet. Vi lærte at færdes hensynsfuldt i naturen. Som ledere havde vi bl.a. Ole Rasmussen, en ung københavner, samt Ole Steenvinkel, søn af provsten i Søborg. Vi kedede os aldrig. Der fandtes dog ikke TV, og i radioen var der ingen underholdning for børn. Det eneste underholdningsmedium var Esrum Biograf. Direktør og operatør var den lokale smedemester, og i stumfilmens tid stod Slagter-Jørgens mor for ledsagemusikken på klaver. Vittige hoveder påstod, at hun kun kunne spille ”An der schönen blauen Donau” og brugte den til alt fra løvejagter til fyrstebryllup; men det var nu nok en humoristisk overdrivelse.

Gert fortæller her lidt om forretningslivet i byen. Byen havde et godt udvalg af handels- og håndværksvirksomheder, så der foregik hele tiden noget interessant. På hjørnet af Hovedgaden og Klostergade lå Esrum Dampbageri. Det var en sirlig holdt og veldrevet virksomhed. I den klinisk rene butik ekspederede fruene og et elskeligt familiefaktotum – Karoline, som opnåede at blive dekoreret med fortjenstmedaljen i sølv for lang og tro tjeneste. I selve bageriet var det morsomt

at se de store ovne blive fyldt og tømt ved hjælp af lange træspader. De dygtige bagersvende håndterede deres værktøj i en fart og med en adræthed, der kunne få arbejdet til at ligne et balletdivertissement. Bageriet havde to-tre varevogne, der kørte faste brødruter til forbrugerne i oplandet. Det var store, gedigne varebiler malet i en smuk grøn farve med firmanavn og bagersymbolet, kringle og krone, i guld. Brødkuskene, som de endnu blev kaldt trods motoriseringen, var i kaki-uniformer inklusive kasket med firmanavn i guld.

Denne vareformidling benyttedes også til mælk og kød, så folk fik livsfornødenheder bragt direkte til døren. Mælkeemanden kom hver dag, mens slagter og brødkusk formodentlig kom et par gange om ugen. Det er ganske tankevækkende, at denne forbrugervenlige service kunne bære sig økonomisk. Salgskuskene havde et antageligt levebrød, og deres principaler fik også et rimeligt udbytte af denne handelsform. Mælkevognen var en hestevogn fra Lerbæk Mejeri ved Esbønderup. Flaskemælk var ikke slået igennem for alvor, og papmælk fandtes slet ikke. Derfor var vognen indrettet med junger til sødmælk, kærnemælk, fløde og piskefløde. Jungerne havde aftapningshaner af messing, som stak ud af huller i vognsiderne. Hanerne kunne kun åbnes ved hjælp af smukt udførte messingnøgler, som kusken og hans medhjælper havde hængende i en læderstrop ved siden af deres pengetasker.

Esrum havde i trediverne to købmandsforretninger. Den ene, som dengang tilhørte Søren Willumsen, lå overfor autoværkstedet på Hovedgaden. Den anden købmand F. Johs. Olsen, havde sin forretning ved siden af mit barndomshjem. Vi handlede begge steder, for familien Willumsen var private venner, og købmand Olsen var vor nabo. Den slags forhold tog man hensyn til i en lille by.

Købmand Olsen havde også benzinsalg fra en høj stander, hvor benzinen blev pumpet op med håndkraft, 5 liter ad gangen. Tidens biler havde store, langsomtgående og meget tørstige motorer, men det var til at leve med, for i 1933 kostede benzinen 25 øre pr. liter inklusive en statsafgift på 7 øre. Mens der blev tanket op, kunne bilisten gå over til købmandens nye automat og trække en pakke cigaretter – f.eks. 10 stk. Blå North State. Indkast to 25-ører, 10 øre tilbage i pakken.

Her nævnes andre forretninger i byen, bl.a. Parti-Hansens forretning, Tatol, en tobakshandel og en skotøjsforretning.

Tredivernes solide samfundsstøtter gik nødig i færdigsyet tøj, som det blev kaldt. Beklædningen skulle være skræddersyet. Det var fint, individuelt håndskrædderi, som Gerts far og hans svende syede. Der blev taget et utal af mål på kunderne, og de mødte til flere prøvninger efterhånden, som arbejdet skred frem. Når tøjet var færdigt, sad det perfekt. Til bybilledet hørte nogle skærende, langstrakte hvin. Lyden kom fra Esrum Savværk, hvor savværksejer Bornø og hans folk var i færd med at skære hele træstammer op til bygningstømmer. Som skolekammerat til indehaverens søn, Peter, fik jeg lov til at følge arbejdet på savværket.

Den økonomiske verdenskrise, som varede langt op i trediverne, mærkedes også i Esrum. Landbruget, som allerede i tyvernes midte havde haft dårlige år, blev ramt på ny af krisen. Forrentningsprocenten faldt til -0,5 – d.v.s. til direkte tab. I de

følgende år gik det langsomt en smule fremad, men der var småt med penge selv til det allermest nødvendige. En dygtig bonde på en arvet, gældfri gård klarede sig, men for en nyetableret landmand på en ejendom med gæld kunne det let gå galt, trods flid og dygtighed.

Alligevel var forholdene i Esrum mindre trøstesløse end i storbyerne.

Boligforholdene var friere og bedre, der var let adgang til billige levnedsmidler, og det drøjede på den lave arbejdsløshedsunderstøttelse. Desuden var det lettere ved personligt initiativ at få noget at rive i, når lejlighed bød sig.

En arbejder havde også sine muligheder for at få det til at løbe rundt trods de dårlige tider. Der var f.eks. Sigmund Hansen, som sammen med sin kone Ragnhild og datteren Connie (opkaldt efter en dansk filmsucces) der var født ca. 1935, boede i en lille, hyggelig lejlighed på 1. sal i Rutebil-Jensens villa. Disse flinke og livsglade mennesker tilhørte mine forældres omgangskreds, og Sigmund lærte mig i årenes løb at håndtere et stykke værktøj. Han var oprindelig uddannet som kolonialkommis, men var i tidens løb blevet en slags håndværksmæssig altmuligmand. Han var fagforeningsorganiseret og kunne altså få understøttelse i arbejdsløshedsperioder. Dem skulle der dog nødig være for mange af, så Sigmund udfoldede meget initiativ for at skaffe sig arbejde. Han var meget håndsnilde, navnlig til tømrerarbejde, og byggede bl.a. en meget stor garage til Rutebil-Jensens busser i Dronningmølle. Sigmund var også skrap til at grave og stable en sivebrønd til spildevand, så det runde murstensarbejde stod som et helt kunstværk, og han kunne få en flot hønsegård op at stå med små midler. Altså en nyttig mand i en by som Esrum. Sigmund og hans familie flyttede til Lyngby ca. 1946.

I 1936 brød den spanske borgerkrig ud. Den italienske og den tyske diktator benyttede lejligheden til at give deres spanske kollega en militær håndsækning, og samtidig fik de afprøvet deres nye krigsmaskiner. Tænksomme mennesker begyndte at ane en uhyggelig skrift på væggen.

Den 1. september 1939 indledte Nazi Tyskland sin lynkrig mod Polen. Trediverne var ved at rinde ud, og det årti, der begyndte med en verdenskrise, sluttede med starten på en verdenskrig.

Esrum – den lille by i det lille land – fik ikke længere lov til at ”hygge sig i smug”, er slutningen på Gert Grøndahls lange fortælling om Esrum i trediverne.

Skrædder Villy Larsen og hans kone blev skilt ca. 1940. Han flyttede til Hillerød, hvor han fik arbejde hos Børsch, og Else Grøndahl flyttede til Munkerup. Her startede hun ishuse, der lå tæt ved Barnets Hus. Villy Larsen blev gift anden gang 1/1 1941, og hans kone hed Anna Kristine, født 11/3 1918 i Vester Hæsing, og var fra Hillerød. Else tog sin mors fødenavn, Grøndahl.

Ellen Hansen fra Ertebjerggård har haft damefrisørsalon her i skræddermester Larsens tid. Hun havde tidligere haft salon på Esrum Hovedgade 3. Hun var søster til Grethe Andersen, der engang var gift med vognmand Bent Andersen, Esbønderup. Ellen Hansen spillede klaver til gymnastikholdene på Esrum Kro. Gerda Arno var en overgang leder af gymnastikken. Grethe og Ellen Hansen var døtre af Jenny og Niels Hansen, Ertebjerggård, Villingerød.

Margit Bierregaard fra Hillerød fortalte, der engang havde boet en skræddermester

Erhardt Peter Andersen sammen med sin familie. Han købte huset af Villy Larsen. Skrædderen var født den 27/12 1916 og han stammede fra Bjørstrup, han døde august 1982. Hans kone Helga Marie, født den 26/2 1916, var søster til amtsborgmester Hans Andersen, Uvelse. Hun døde i 1997. Skrædderværkstedet lå i underetagen og familien boede ovenpå. De boede her fra 1941 til 45, og købte derefter Hennings Hjørne, Esrum Hovedgade 23, hvor de boede til 1952. De flyttede derfra til Esbønderup Skovhuse og året efter flyttede de til Slangstrupsgade 53 i Hillerød. Deres børn var Niels, født den 15/7 1937, han bor i Gilleleje, Bent, født den 17/10 1939, bor i Frederiksværk, tvillingerne Ole og Peter, født den 9/10 1944 samt Finn, der er født den 24/8 1950. Ole omkom ved en drukneulykke ved Brisbane. Peter bor i Hillerød og Finn bor i Jylland. Niels og Bent var portører på Hillerød Sygehus. Knud Dideriksen kunne give mig disse oplysninger om familien, da han havde haft besøg af et par af Andersens sønner.

Her i huset boede også engang Anna og slagter Viggo Madsen på første sal. Han var bror til slagter Olai Madsen i Græsted. De fik sønnen Henning Madsen, der også blev slagter, han bor i Helsingør. Anna Madsen vaskede for folk – fransk vask og strygning. Jeg fik mange oplysninger af Henning, da Gudde kunne oplyse mig om hans telefonnummer. Hennings far hed Viggo Nicolai Madsen, og han var født i Alme i 1907. Han døde i 1946 og blev begravet i Odense. Han havde 9 søskende. På et tidspunkt blev han og Anna skilt. Anna Petronelle Madsen var født Hansen i Dragstrup i 1897, hun døde i 1967 og blev begravet i Søborg ved Gilleleje. De var 8 søskende. Viggo tjente i flere år hos Guddes far slagter Peder Pedersen. Parret havde boet forskellige steder, fortalte sønnen Henning. Da han blev født den 19/10 1926 boede de i Rejsestalden hos Svendsen i Esbønderup. Senere har de boet på Hennings Hjørne og her i huset både på første sal og i stuen. De boede også en overgang i Mårum. Henning var i lære som slagter hos Hesteslagteren i Frederiksværksgade i Hillerød. Henning blev gift med Henny der er født den 18/6 1925 i Græsted, de fik sønnen Leif den 28/4 1951. Han bor i Helsingør og er uddannet som reservedelsmand, og har arbejde i Helsingør.

Mange husker sikkert vognmand Marius Nielsen, der har boet her. Han havde tidligere fra 1938 til 1942 boet til leje og tjent hos slagter Peder Pedersen, Villa Rosa, Esrum Hovedgade 19, fortalte Gudde Christensen. Her i Esrum Hovedgade 13 fik han bolig på første sal. Han kørte i starten med heste, og fik senere lastbil. Hans heste stod opstaldet på Esrum Kloster. Han kørte med mælk for Lerbæk Mejeri i Esbønderup. Han købte senere huset, og det blev nu bolig for vognmanden, hans kone Mary og datteren Merete Gudrun. Hun blev senere gift med en elektriker der hed Bent With, og de fik sønnen Henrik i 1980, og parret blev senere skilt. Bent With havde været i lære hos elektriker Carl Hansen i Hornbæk. Bent var født den 26/11 1943. Han var søn af ejeren af Skovgård i Esbønderup, Hans Henrik With Nielsen og hans kone Sonja Grethe Nielsen. Tove Larsen i Villingerød gav mig nogle data vedr. familien. Marius Nielsen var født den 25/3 1911 i Plejelt. Han døde den 7/11 1977. Mary Kirstine født Hansen var født den 1/4 1909 i Lyngby, og døde den 9/2 1971. De er begge begravet på Villingerød Kirkegård. Mary og Marius Nielsen blev gift den 21/11 1942. Datteren

Merete Gudrun er født den 3/7 1943 i Esbønderup, og hun har boet i Holme Olstrup. Hun døde midt i november 2007. Marius Nielsen var en dygtig gymnast, han var uddannet på Ollerup Gymnastikhøjskole, og han blev leder af mange hold gymnaster på Esrum Kro. Det var ikke kun herrehold, han stod i spidsen for. Han ledede også damehold. Marius Nielsen var søn af en vejmand i Havreholm, og denne havde 2 sønner foruden Marius. Carlo blev smed og arbejdede hos smed Beck i Havreholm, og Johannes blev rutebilchauffør. Johannes blev gift med Ida, og deres døtre hed Margit, Jette og Bente. Denne familie boede en overgang på Villa Rosa, Esrum Hovedgade 19 på første sal. De flyttede senere til Frederiksværk.

Marius Nielsen flyttede til kommunen den 1/5 1938 fra Havreholm i Tikøb Sogn. Hjemmesygeplejerske, Søster Kirsten flyttede ind her i huset i 1946. Hun havde tidligere boet Esrum Hovedgade 31. Hun boede her dog kun et par år, og i 1948 rejste hun til København. De næste sygeplejersker fik derpå bolig i slagter Robert Andreasens hus, Esrum Hovedgade 25.

Birgit Rasmussens farmor Alma Larsen og hendes mand Jørgen købte huset i ca. 1946 af skrædder Andersen. Jørgen Larsen havde tidligere været gårdejer i Højbjerg, og havde også boet på Rebekkavej i Hellerup. Senere flyttede parret her til Hovedgaden 13. Jørgen Larsen døde ca. 1948. Alma solgte derefter huset til sønnen Erik Andersen ca. 1955, og hun kom på alderdomshjemmet Østbo i Esbønderup, hvor hun døde ca. 1960. Derefter boede her skiftende lejere.

I en kort periode fra 1952 boede Aase og Svend Torben Kaas til leje i stuelejligheden. De flyttede herfra til Ålykkehus, Ålykkevej 7 A. I 1953 flyttede familien til Gilleleje, hvor de tidligere havde boet. Svend Torben var uddannet slagter og arbejdede hos Robert Andreasen i denne periode. Han fik senere arbejde i Helsingør, og standsede med slagterjobbet og fik en uddannelse som portør. Han fik arbejde på Toftebo i Esbønderup i 1972. 5 år efter kom han til Esbønderup sygehus, og i hans sidste arbejdsår fra 1983 til 1991 havde han igen sit virke på Toftebo. Aase Kaas var datter af politibetjent Kirkeschou i Gilleleje.

Ud mod vejen boede Birgit og John Erik Rasmussen 1/2 år i 1956 indtil de flyttede til Fyn. Marius Nielsen købte senere huset af Erik Andersen.

Marie Larsen har også boet til leje her i huset. Hun boede i stueetagen med udsigt mod kroen. Det var fra ca. 1957 til sin død i 1968. Hun var født den 15/8 1887 og døde den 14/2 1968. Hun var gift med klokkeren Karl Larsen i Villingerød. Han var født den 4/11 1880 og døde den 18/1 1929. Begge er begravet på Villingerød Kirkegård. Oplysningerne om dette par fik jeg af Tove Larsen, der er deres svigerdatter, og hun var gift med Henry Larsen, der også var graver i mange år i Villingerød Kirke som sin far. Henry Larsen var født den 7/3 1918 i Esbønderup, og han døde den 24/3 2008 og blev begravet på Villingerød Kirkegård. Tove Anna født Sørensen er født den 5/11 1926 også i Esbønderup. De blev gift den 4/10 1947 i Esbønderup Kirke. Familien bor i Villingerød men havde tidligere boet på Ålykkevej 8 fra februar til december 1949, hvorefter de flyttede til Esrum Møllegård, hvor Henry fik arbejde. I 1956 gik turen til Villingerødvej 37, da Henry fik ansættelse som graver ved Villingerød Kirke. Parret har datteren Majken Lene født den 28/6 1949 og sønnen Bo Finn født den 15/11 1951.

Anna Poulsen, der boede til leje i stueetagen ud mod havesiden, havde været gift med fodermester Simon Poulsen, og de havde bolig på Esrumgård i en årrække. Hun boede her i huset fra 1958 til ca. 1961, hvorefter hun kom på Alderdomshjemmet. Her døde hun i 1970. Hun blev begravet i Esbønderup. Disse oplysninger fik jeg af Lise Poulsen, Esbønderup. Hun er svigerdatter af dette par, og var gift med deres søn Poul Poulsen. Simon Johannes Andreas Poulsen var født den 26/11 1888 i Guldborg, Anna Caroline født Christensen var født den 25/5 1894 i Ferslev Sogn, og de blev gift den 23/3 1914. Parret flyttede her til Esrum den 28/10 1922 fra Tikøb. De fik sønnen Poul Simon den 26/7 1915 og datteren Ebba Caroline den 19/6 1920. Poul Simon Poulsen blev mejerist, og var født i Selsø Sogn. Han blev gift den 12/6 1944 med Lise Kamilla, der var født Nielsen den 4/3 1923 i Hornbæk. De fik datteren Benthe Elise den 28/11 1944 og sønnen Asger den 22/4 1948 samt datteren Lena Benedikte den 11/6 1959. alle børn er født i Esbønderup. Benthe bor i Fredensborg, Asger døde den 6/12 1967 og Lena bor nu i Hornbæk.

Sognets første hjemmesygeplejerske hed Søster Kirsten og hun havde boet her i huset indtil hun flyttede til Lukasstiftelsen i 1942. Hun kørte rundt til sine patienter på cykel.

Ebbe Hansen har også engang boet til leje i underetagen ud mod kroen.

I 1978 blev huset solgt af Marius Nielsens datter til værktøjsmager Carl Peter Pedersen. Han er født den 2/10 1953 i Hørsholm og er ugift.

Esrum Hovedgade 13. Foto marts 2007

Esrum
Hovedgade
14
Foto marts
2007

Esrum Hovedgade 14

Huset hed tidligere ”Godthåb”. Det er bygget ca. 1907, og det var det tredje hus, tømrer Carl Julius Hansen og hans kone Anna Marie byggede i Esrum. De fik sønnen Julius Kristian den 19/5 1900, datteren Kristine den 14/5 1903, datteren Ella Marie den 11/4 1905, sønnen Sigmund Marius den 23/5 1907 og datteren Inger Ellida den 4/9 1909. Hun blev gift med Niels Oscar Enoch Petersen, som engang var vejmand i Gadevang. Carl Hansen døde og hans enke fik kort tid efter datteren Gurli Magdalene den 21/11 1912. Sigmund Hansen blev senere gift med Ragnhild og de fik datteren Connie.

Anna Marie var født på Græsted Overdrev. Hendes mor døde da hun var 4 år gammel, og Anna kom ud at tjene da hun var 12 år. Anna fik arbejde hos uldspinder Lars Sørensen i Græsted. Det var den tidligere manufakturforretning, der lå ved indkørslen til Præstegården. Her fik Anna både lært at spinde og strikke. Hun var ansat som ung pige i huset i starten.

Carl Julius Hansen var søn af tækker Lars Christian Hansen og hans kone Stine, kaldet ”Stine Lars Christian”, og dette par boede engang i Esbønderup Skovhuse på Munkebakke 4. Dette hus kaldte man ”Pandekagehuset”, fortalte Ellida mig for flere år siden, da jeg besøgte hende i Hillerød, hvor hun boede i Frederiks Have. Carl Julius Hansen var tømrer og glarmester. Han kørte rundt på egnen og satte ruder i og indrammede billeder. Han indrammede mange af Martin Olsens billeder. Carl Hansen byggede også huse.

Familien Hansen boede her dengang Esrum Kro brændte den 25/5 1907. Kristian kunne huske ildebranden. Han var 7 år dengang. Der var yderligere 2 ejendomme, der nedbrændte samtidig med kroen. Carl Hansen havde som nævnt bygget 3 ejendomme i Esrum, og dette hus var den 3. bolig familien havde haft. Den 1. bolig var Solvang, Klostergade 7. Det næste hus familien Hansen boede i var Klosterbo, der senere er revet ned, det lå tæt ved klosteret.

Carl Hansen solgte senere huset til barber Laurits Oluf Olsen. Han var født den 2/5 1883, og blev senere gift med Olga, søster til Frida Olsen, der var gift med gårdejer Niels Olsen på Essedal. Olga og Oluf Olsen fik sønnerne Marinus og Max Daniel. Daniel var født den 14/12 1906 i Esbønderup, og han blev barber som sin far. Han indrettede barbersalon i udhuset. Marinus var født den 12/4 1910, han blev automekaniker og fik senere en glimrende forretning i Vemmelev. Oluf Olsen havde en forretning her, hvor han solgte tobak, cigarer, snus, blade og papirvarer. Han var eneforhandler for firmaet Hirschprung. Oluf Olsen var søn af musiker Daniel Olsen, der havde boet i Rishaven engang. Han havde været regimentsmusiker i krigen i 1864. Han var oldefar til Jytte, Hanne og Per. Den gamle musiker Daniel Olsen havde flere børn, den ældste datter hed Anna Kirstine Olsen, hun var født den 16/8 1884. Sønnen Johannes var født den 25/4 1889 og datteren Petra Emilie var født den 26/3 1896, datteren Rigmor Magdalene var født den 16/5 1903 i Esbønderup. Hun blev gift den 24/2 1934 med tømrer Oscar Hother Holmstrup. Parret boede engang på Ålykkevej 4. Magdalene døde den 21/1 1955.

Oluf Olsen døde i 1953, og er begravet på Esbønderup Kirkegård. Hans kone døde i fyrrerne, og Oluf Olsen fik nu en husbestyrerinde, der hed Nicoline Nielsen. Hun flyttede senere til en datter, der boede på Lolland.

Familien var meget musikalsk. Den ældre Daniel Olsen var musiker – en gammeldags spillemand. Han spillede bl.a. på tuba. Han komponerede også spillemandsmusik, og hans musik blev spillet i radioen. Den gamle musiker og hans familie havde tidligere boet i huset Trio på Ålykkevej 4. Hans far havde engang været stampemester på Stampen i Snevret Skov.

Sønnen Oluf Olsen spillede cello, violin og horn. Hans søn Max Daniel spillede på flygel. Ejendommen her blev senere solgt til en gårdejer i Plejelt, der hed Johannes Pedersen. Han havde en husbestyrerinde.

Marie og Martin Jørgensen fra Brantehus på Kukkerbakkevej 19 A købte tobaksforretningen den 1/2 1955. De blev gift den 6/10 1935. Martin Jørgensen var engang gift med en søster til Marie. Da hans første kone døde flyttede Marie ind som husbestyrerinde hos Martin Jørgensen, og parret blev senere gift. Med sin første kone fik han sønnen Arnt Johannes, der var født den 19/4 1925. Han blev gift med Helga født Svendsen, og de har børnene Arne og Jette. Martin Jørgensen var født den 8/7 1894 i Snoldelev og døde i 1971, og Gerda Marie var født Nielsen den 10/4 1904 i Pårup og døde i 1985. Begge er begravet på Esbønderup Kirkegård. Mette og Jesper Kanstrup solgte huset i november 2006 til René Henriksen. Han er født den 26/2 1961 i Kastrup og arbejder som funktionsleder. Han er gift med Cornelia Michaela Christine født Dinner den 4/10 1963 i Tyskland. Parret kom hertil fra Fredensborg. Cornelia er leder af en børnehaveklasse. Parret fik Lucas Magnus Dinner den 22/1 1990 og Marco Alexander Dinner den 24/10 1994.

Esrum Hovedgade 15 A. Foto marts 2007

Esrum Hovedgade 15 A

Bygningen her er fra 1899, og her har i mange år været købmandsforretning. En avisartikel om krybskytter der blev kagstrøgen og sendt i Kulhytten har jeg fundet i Frederiksborg Amts Avis, og det er Flemming R. Petersen, der har skrevet den spændende historie.

I vore dage forbinder vi Esrums historie med det gamle og berømte kloster, der blev opløst i årene efter reformationen og senere fungerede som stutrerigård, men folkelivet efter at klosteret blev nedlagt har også en historie, vi her må vide lidt om i korte træk. Byen har haft en lang karriere som retsby, hvor krybskytterne fra Gribskov tidligere blev dømt i et lille tinghus oppe på Tingbakken, fik prygl på ”kagen” udenfor tingpladsen og blev sat i fængsel i den berygtede Kulhytte eller i Esrum Klosters mørke kælder. Det hele begyndte engang i 1684. Retsmæssigt hørte Esrum under Kronborg Birk, og amtmanden Joachim Bülow var på rejse rundt i området sammen med sine to amtsforvaltere Hans Rostgaard og Christen Nielsen for at finde et passende sted, hvor birketinget kunne holdes. Man fandt nu et lille overdrev på en bakke, og i det følgende år begyndte man at opføre et lille tinghus på stedet. Huset var kun ét stokværk og højst ti meter langt. Tingpladsen lå lige ud til landevejen, der kommer fra Helsingør og Esrum, og går til Mårup og Helsing. Mellem denne og tinghuset lod man opføre en ”kag” til afstraffelse af de syndere, der havde fået deres dom, og nu skulle bøde for deres forseelse. Kagen bestod af en ca. 3 meter høj stolpe med tre jernringe fastsmedet, to foroven til at surre hænderne fast i og én forneden til fødderne. Når skurken var bundet til denne nordsjællandske totempæl, fik han sin straf i form af et vist antal velafrettede piske- eller stokkeslag, varierende alt efter forseelsens størrelse. At

blive ”kagstrøget” var ikke nogen hverdagsforeteelse. Ofte skete det kun som en slags ”benådning” for dødsstraf, men vand og brød på livstid slap vedkommende ikke for. Kagen kunne også tages i brug ved andre lejligheder, men det normale var at den dømte gik direkte fra tinge til fængslet, for dernæst at blive sluppet ud efter flere dage på fængselskost. I romanen ”Grib” af Johannes Helms, der udkom i 1893, tegner han et levende billede af retsopfattelsen blandt datidens befolkning. Her står: ”Hvordan det på den tid gik med rettens pleje, når man kom nord for Gribskov, er et tvivlsomt spørgsmål. Den almindelige tro var, at det gik godt, fordi det gik noget nær af sig selv, og den ene hånd holdt den anden i lommen. Store forbrydelser skete der sjældent – og sådan noget som at tage en råbuk eller en pind brænde i skoven, var der ingen, der fandt på at regne for noget; det højeste var, at en mand, der var uheldig, kunne få sig et tilnavn som den brave Jens Jæger eller Fagot Carl, men slige hædersnavne kunne ikke skade nogen på sit gode navn og rygte, og havde han fået sig et passende kvantum vand og brød, så var han og samfundet dermed kvit”. Johannes Helms fortæller videre, at han som dreng i slutningen af 1830’erne havde set benådede livstidsfanger blive kagstrøget på Tingbakken, og han spørger, om det mon ikke skulle være de sidste, der fik den straf her i Danmark.

Hvor blev fangerne sendt hen, når de havde fået deres retmæssige dom i Tinghuset og måske et par prygl på kagen? Hvis de blev betegnet som meget farlige, og måske skulle sidde i spjældet resten af livet, eller sendes på tvangsarbejde, så måtte man sende dem bort – til København eller lign.; men var forbrydelsen mindre, kunne man fængsle dem i kælderen under Esrum Kloster. Det var kælderen under den vestlige gavl, man brugte, hvor solen aldrig skinnede ned, og hvor fugt og utøj hurtigt gjorde fangerne helt ”uskadelige”. I midten af kælderen lænkede man dem til en høj egestolpe med jernringe, og så var man sikker på, at de ikke forsvandt i utide.

Ved begyndelsen af 1800-tallet opførte man et nyt fængsel til de straffede, ikke så barbarisk som Esrum Klosters kælder, og til stor glæde for de indsatte – betydelig lettere at undvige fra. Man gav det navnet Kulhytten, velsagtens på grund af bygningens dystre indre, men dens helt nøjagtige placering har været svær at fastslå. Sandsynligvis lå den et stykke inde på marken mellem Esrum Kro og Esrum Å. Senere har man tilsyneladende forvekslet den oprindelige Kulhytte med en senere opført arrestbygning. Det var nemlig sådan, at Kulhytten var bygget af træ, og det stod alene på marken, ikke beboet af andre end de indsatte selv. Det gav dem rig lejlighed til at stikke af, og resultatet var, at den elendige gamle bygning blev revet ned, og arresten flyttet over i arrestforvarerens hus ved landevejen lige overfor kroen.

Nu boede arrestforvareren under samme tag som slynglerne, men muligvis er navnet fra det gamle træskur fulgt med over til den nye arrest, for alle senere beskrivelser af Kulhytten ser ud til at gælde denne. Forfatteren Georg Nordkild fortæller, hvordan han i 1940’erne mente, Kulhytten havde set ud:

”Dette løjerlige monstrum af en arrestbygning, som før havde været portnerbolig til klosteret, var en firkantet bindingsværksbygning i to stokværk. På siderne var der lemme. Når de stod åbne, kunne man skønne, det var en arrestbygning, for

da sås jerntremmerne på kryds og tværs med ringe i skæringspunkterne. Tit kørte vognene helt op til muren, og en pakke med mad og en flaske brændevin listedes ind mellem tremmerne. Det så Skyum (fangevogteren) eller madammen ikke noget til. Eller de lod sådan. – Jo, Skyum havde det lov på sig, at han var skikkelig, og madammen kogte nydelig mad til fangerne, men fangerne skønnede også på den gode behandling. De var aldrig uvillige til at række Skyum en hånd i høstens tid. Han havde en gård i nærheden, og Skyum tog så hele bundtet på arbejde. I julen fik endda Gabriel fra Klinkehuset en dags orlov.” (Citeret fra Bogen om Frederiksborg Amt).

Jo, det gik som det bedst kunne med lovens lange arm i Esrum. Men som med alt andet skulle det jo også tage en ende. Den 22/11 1853 blev den sidste tingdag holdt i Esrum, og 1857 flyttedes ”jurisdiktionen” til Fredensborg. Omtrent samtidig forsvandt det lille tinghus fra Tingbakken, og med det den gamle berygtede kag. Arrestforsvarerens hus fungerede stadig som Kulhytte, men i 1890’erne var det så forfaldent at det knap vidste, til hvilken side det skulle falde, så det blev stående, som H. C. Andersen ville have sagt.

I 1899 blev det købt af bagermester Petersen fra Græsted, der straks rev huset ned og opførte den købmandsgård, man endnu kan se i stærkt restaureret form. Dermed var Esrums tid som retsby endelig forbi – tinghuset var væk. Kulhytten var væk – kagen var væk – den eneste af de implicerede bygninger, der stadig står, er det gamle kloster, og med mindre nogen finder på at rive det, bliver det sikkert stående. Christian Hansen kunne fortælle meget om denne købmandsforretning.

Engang hed købmanden Otto Tofte. Han havde sønnerne Henry og Poul, og familien flyttede til København og startede en forretning i Tordenskjoldsgade.

Christian Hansen kunne fortælle at købmanden og hans kone var dejlige mennesker, og at de var meget glade for Esrum og kom senere ud og boede til leje i flere somre hos Christian Hansens forældre Marie og Carl Hansen i Esrum i 8-14 dage.

Købmand
Nielsen i hvid
kittel foran sin
butik, ca. 1918

Efter købmand Tofte kom købmand Hans Engelbreth Nielsen og hans kone i 1906. Hans Nielsen var 35 år, københavner og gårdmand. Han var oprindelig udlært købmand. Han havde lært Esrum at kende, da han i en toårig periode var forvalter på Esrum Mølle. Parret havde børnene Valdemar, Gustav, Valborg, Sigrid og Rosa. Valdemar var født i 1898 og Gustav var født i 1900. Valborg Margrethe var født den 17/5 1900. Sigrid Kristine var født den 28/11 1902. Rosa Gudrun Marie var født den 14/6 1904. Drengene hjalp til med at passe butikken, købmand Nielsen var der ikke meget selv. Varerne til forretningen blev hentet hos Lund&Rasmussen i Helsingør med hestevogn. Når vognen var ledig kørte købmand Nielsens ældste søn folk, der skulle med toget til Mårum Station. Af og til, når Frederik VIII havde sine søstre og svogre på besøg blev de også kørt rundt i købmand Nielsens vogn, der var indrettet som charabanc med polstrede sæder, og når et sådant selskab kørte rundt gennem de nordsjællandske landskaber, var der slet ingen, der skænkede det en tanke, at det var kongen af England og zaren af Rusland, der var på tur med gemalinderne.

Karoline Petersen fik plads her hos købmanden som pige i huset i 1906, og var her i 2 år. Karoline Petersen var født den 28/1 1891 i Esbønderup Skovhuse. Den ene af købmandens sønner blev købmand i Roskilde og den anden blev gartner i Holte. Karoline var ansat her dengang kroen brændte i 1907, og dette husker hun så tydeligt. Den 5/1 1924 fik hun plads hos bager Almar Poulsen, hvor hun blev en menneskealder. Hun blev aldrig gift.

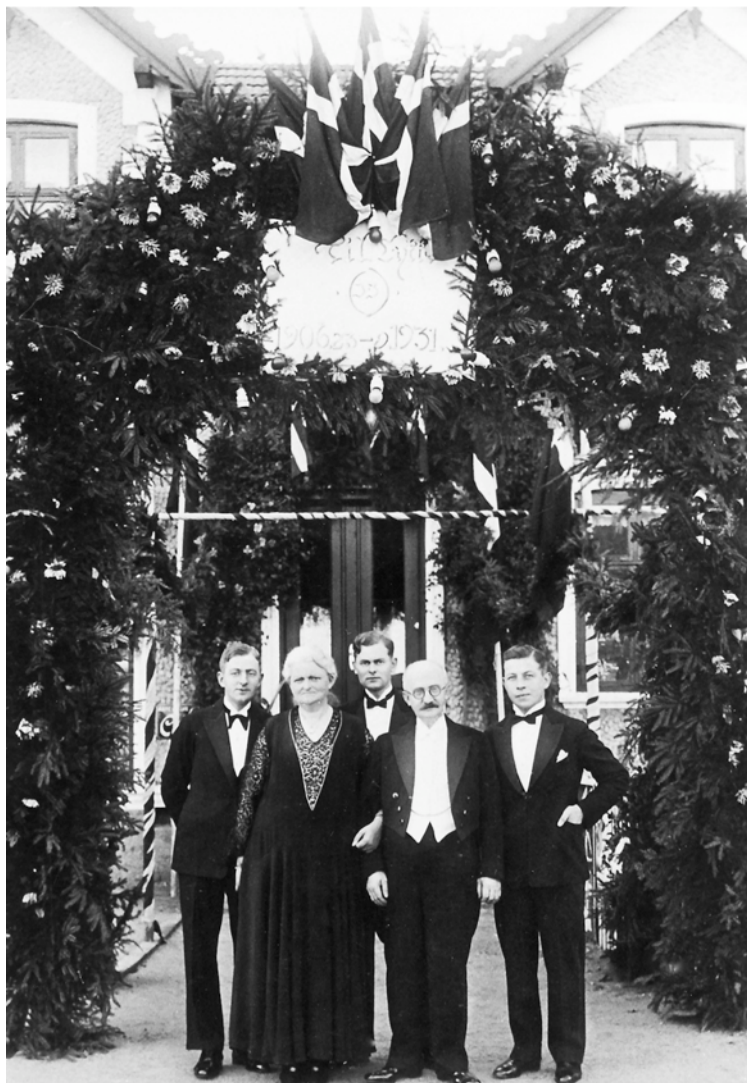
Butikken blev solgt ca. 1912 til Aktieselskabet P. C. Christensen i Helsingør. Det var en meget stor forretning i Helsingør, og butikken her blev drevet som en filial med en filialbestyrer, der hed Niels Nielsen. Han købte senere en forretning i Rågeleje.

Christian Hansen startede som bydreng hos købmand Nielsen i 1913. Købmand Nielsen var her kun i 3 år, og nu kom Frederik Johannes Olsen som bestyrer i forretningen. Christian Hansen kom i købmandslære hos Olsen og blev her til 1923.

Det var en rigtig blandet landhandel, hvor man handlede med foderstoffer, grovvarer, kolonial, isenkram, porcelæn, manufaktur, damesko, træsko, fotoartikler og tagpap. Man kørte ud med varer i hestevogn. Der var en varetur til husene ved Esrum Sø, og en anden tur gik til Mårum Station, og her fik man varer med hjem fra stationen.

I kælderen under butikken kunne man fra en lang gang fornemme arrestens celler. Købmand Olsen var en meget dygtig købmand, og han havde en veldrevet butik med en stor kundekreds. Hans kone hed Ida. De blev gift i 1906. Købmandsparret fik 2 børn, den ene søn hed Harald Joakim Voigt. Han var født den 22/6 1907. Den anden søn hed Karl Johannes Voigt og var født den 1/7 1910. Han blev gift med Melitta. Familien fik også en plejesøn. Han var fra Wien og hed Richard Witoslawsky. Han blev senere gift med Evy, og parret fik flere børn.

Købmand Olsens kone var meget renlig, og hun havde altid 2 unge piger i huset, og de måtte også rense ringene på komfuret på undersiden. Det har nok ikke været det sjoveste arbejde. Jeg mindes min mors komfur, som også var et gammeldags

Sølvbryllupsbillede fra 1931

Ida og Frederik Johannes Olsen med sønnerne Harald, Karl og plejesønnen Richard

brændekomfur, og man blev næsten altid sort, bare man "nærmede" sig ringene.

Ernst Petersen kunne fortælle, at man kaldte købmanden for "Fjolsen", det var udledt af hans navn F. J. Olsen.

Købmanden havde også en kommis, der hed Sigmund Hansen, og han var bror til ovennævnte Christian og deres søster hed Ellida Hansen.

Sigmund blev gift med Ragnhild. Sigmund havde boet til leje hos "Rutebil Jensen" på første sal, Esrum Hovedgade 29.

Esrum havde ingen rutebil, så folk kom med hestevogn fra stationen i Mårum, og senere kom de fra Dronningmølle Station. I starten, da rutebilen kørte, kunne man komme fra Esrum til Hillerød for 1,00 kr.

Senere kom der dog rutebilforbindelse gennem byen, og Orla Bjørn Madsen fortæller på et bånd, at han fik lov at komme ind i varmen i købmandsbutikken når han skulle med rutebilen til Hillerød for at komme i skole på Statsskolen. Han husker også at der altid var lærlinge i butikken og der var ansat et par kommisser, og købmandens datter arbejdede også her. Købmand Olsen sad ofte lidt tilbage i butikken ved et stort bord med sine store kontrabøger. Bag butikken var der en stor gårdsplads og nogle bygninger, hvor man havde koks og foderstoffer. Bønderne i Villingerød var faste kunder her. Butikken havde åbent til kl. 22.00 om aftenen - også om lørdagen. Man åbnede kl. 7.00 om morgenen. Kunderne købte ind i store spånkurve, som de gik med på armen. Dengang fik en arbejdsmand 1 kr. i timen. Købmand Olsen solgte forretningen i begyndelsen af 1940'erne på grund af længere tids sygdom. Ingen af sønnerne eller plejesønnen ville overtage forretningen, og den blev nu købt af Kjær Johansen fra Kolding. Han røg krumpibe, var gift og optrådte lidt surt. Han solgte forretningen i 1952 til købmand Andersen. Carl Andersen var født den 2/12 1927 i Alsønderup og hans kone Karen Margrethe Johanne var født Olsen den 4/2 1927 i Helsingør. De blev gift den 2/4 1953, og parret fik ingen børn. Carl Andersen flyttede ind hos købmand Kjær den

29/11 1949. Han havde tidligere boet i Alsønderup. Ved giftermålet kom Margrethe Andersen til Esrum fra Frederiksborg Slotssogn. Parret blev senere skilt. Der var nu blevet føjet en ESSO-benzintank til, og den gamle købmandshandel fortsatte i store træk i 10 år til 1962, hvor købmand Andersen solgte ejendommen. Carl Andersen flyttede til Ikast, og i et brev, jeg fik fra Johanne Maria Petersen, hun er datter af Carl Johannes Witter, der var præst i Esbønderup, medsendte hun en dødsannonce, hvor der stod, at Carl Andersen var død den 1/11 2008 og blev bisat fra Ikast Østre Kirke den 6/11 2008. Johanne Maria Petersen og hendes mand havde deltaget i bisættelsen, og der deltog kun få og ingen familiemedlemmer til Carl Andersen. Johanne Maria Witter har jeg kendt fra jeg i sin tid havde hende som spejderfører i Esbønderup. Johanne Maria skrev, at Carl Andersen var en venlig mand og hyggelig at snakke med. Han var i sin tid flyttet til Ikast, da han havde haft nogle venner dér. Ved bisættelsen deltog også Gerda Roswall, gift med Bo Roswall. Gerda Roswall kendte Carl Andersen fra hans bryllup i 50-erne. Hun stammede fra Tikøb og hendes svigerfar Carl Peter Roswall var uddannet landbrugslærer og havde engang undervist på Luthers Missionshøjskole i Hillerød. Han var født 1887 og døde 1976. Han stammede fra en gård i Udsholt. Gerda Roswall er søster til Erna, der er gift med Kurt Jensen, Rishavevej 22, Esrum. Det var nu slut med at have en købmand her, og der blev indrettet en Tatol forretning.

Bestyreren hed Hilda Hansen, og hun var gift med Uffe Hansen, der var tjener på kroen. Hendes far var smed i Dronningmølle og hendes bror hed Gunnar, og deres søster hed Anna Jørgensen. Smeden, Hans Eigil Petersen, Villingerødvej 2, Dronningmølle, var født den 31/8 1901 og døde den 28/6 1994. Hans kone Gerda var født den 11/6 1907 og døde den 14/12 1993. De er begravet i Villingerød. Sønnen Gunnar var smed hos faderen i Dronningmølle. Tatol forretningen havde tidligere været hos slagter Andreasen, og Hilda Hansen flyttede med hertil. Denne forretning gik fint indtil 1969, hvor huset blev solgt til Lars Jørgensen. Han var søn af Anna Jørgensen, der var søster til Hilda Hansen.

Førstesalen har huset flere lejere. Her kan nævnes kommis Erik Christensen og Dora Agnes, datter af tømrermester Christian Hansen, Munkebakke. Hun var født den 24/12 1932. De flyttede ind her den 1/6 1956, og de tilflyttede fra Helsingør. Erik Christensen var født den 24/11 1932 i Aalestrup. Parret blev gift den 24/4 1954. De fik Vibeke Susanne den 12/7 1954 i Esbønderup.

Tove og Aksel Christiansen flyttede ind som nygifte, og havde lejlighed her fra 1957 til 1963, hvorefter de flyttede ind i deres nybyggede hus på Ålykkevej 14, og Gerda og Johannes Petersen boede her samtidig. De flyttede senere til Rishavevej 20, og derfra til Sodemarksvej. De fik Niels, Jøn, datteren Jette samt sønnen Jan. Niels bor Esrum Hovedgade 25 B. Jøn blev gift med Connie Damgaard Heller, og parret boede i Søborg. Connie Heller var født den 13/6 1945 og døde den 3/10 2008, og blev begravet på Søborg Kirkegård den 11/10 2008.

I 1962 var det købmand Th. Henriksen og hans kone, der boede her. Parret flyttede til Nørre Herlev året efter. De havde en voksen datter.

Efter dem kom Erna og Gunnar Hansen, der senere blev ansat som den første pedel

på Tingbakkeskolen, da den blev indviet. Erna Hansen var født den 3/8 1923. Hun døde i Esbønderup og blev begravet den 14/8 2007 på Esbønderup Kirkegård.

Ægteparret fik børnene Bjarne, Gitte og Helle.

Pengene var små i Esrum engang, Tove Larsen kunne fortælle, at en mand der arbejdede i en grusgrav tjente 6,00 kr. om dagen.

Kirsten og Bent Jensen har også boet her i huset. Han var søn af Emil Jensen, Sodemark. Bent Ove Jensen var født den 30/11 1934 i Esbønderup og Kirsten var født Lynge den 3/9 1931 i Rudkøbing. Parret flyttede ind her i 1956. De blev gift den 6/11 1954 og fik Henrik Lynge den 17/3 1955 og Anette Christiane Lynge den 10/3 1956. Bent blev uddannet tømrer. De havde tidligere boet på Rishavevej 20. Huset blev ca. 1970 købt af blikkenslager Lars Jørgensen. I 1974 byggede han hus, på et stykke af grunden, ejendommen Esrum Hovedgade 15 B, der ligger bag denne bygning. Familien flyttede derefter ind i det nybyggede hus, og i 1978 flyttede de til Rishavevej 10 og derfra til Gilleleje i 2004. Lars Jørgensen er født den 1/3 1944 i Hillerød. Hans kone Kirsten har arbejdet som sygehjælper på Toftebo i Esbønderup. Hun er født den 29/4 1940 i Dannemare på Lolland. De fik sønnerne Thomas i 1969 og Michael i 1972. Thomas bor nu på Ålykkevej 7 A. Han er udlært VVS mand. Michael bor Rishavevej 10. Han blev udlært som elektriker hos Per Olsen i Esrum, og blev senere elinstallatør i Gilleleje.

Her i ejendommen var der også i en periode en butik, hvor indehaveren solgte stof og forskellige gaveartikler, det var i ca. 1978. Damen hed Kirsten Jæger, og hun var gift med sangskriveren Frank Jæger.

Svend Aage Jensen har også engang haft et lokale, hvor han afsyrede gamle møbler med salg for øje.

Huset her er nu indrettet til ejerlejligheder.

Den ene af husets nuværende beboere kom en dag ind på Græsted Lokalhistoriske Arkiv, og på min forespørgsel om hendes bopæl, kunne hun fortælle, at hun boede her på Esrum Hovedgade 15 i st. th. Hun hed Jytte Nielsen, var nu pensionist, men uddannet smørrebrødsjomfru. Hun var født den 27/4 1952 i Alme, d.a. Freddy og Ingrid Petersen. De boede tidligere på Pårupvej. Freddy Petersen var født den 8/8 1917 og død den 7/1 1982. Ingrid Petersen var født den 27/4 1923 og død den 28/1 2002. Begge er begravet på Gilleleje Kirkegård.

Jytte Nielsen kom hertil fra Lolland den 1/5 2008, og flyttede ind efter Niels Seier Købke.

I stuen til venstre bor Marianne Riis, og hun har boet her fra den 15/5 2008.

På første sal til venstre bor ejeren Sune Hansen. Han er født i Gilleleje.

På første sal til højre bor smed Ulrik Jensen.

Af alle de oplysninger jeg får, kan jeg se, det er en stor fordel at være nysgerrig.

Esrum Hovedgade 15 B

Denne ejendom er bygget af blikkenslager Lars Jørgensen i 1974. Han flyttede ind her sammen med sin kone, der var sygehjælper på Toftebo. De fik sønnerne Michael og Thomas.

I 1978 flyttede de til Rishavevej 10 og i 2004 fik de bopæl på Strågårdsvej i Gilleleje.

De solgte huset i 1978 til ingeniør Bernhard Buss og hans kone Helen, der er sagfører. Hun var i en periode kasserer i Esrum Vandværk. De solgte huset ca. 2003, og har senere bygget sommerhus i Dronningmølle, og om vinteren bor parret i Malaga i Spanien.

Den nuværende ejer er læge Lars Ryde Pedersen, der købte huset af Bernhard Buss. Lars Ryde Pedersen er læge og fraskilt. Han boede tidligere på Kroengen. Han er født den 15/5 1961 i Rødovre. Han har børnene Bjørn Ryde Grann født den 29/12 1990, Troels Ryde Grann født den 13/11 1993 og Ralf Ryde Grann født den 27/10 2000.

Esrum Hovedgade 15 B. Foto marts 2007

Esrum Hovedgade 16 B. Foto marts 2007

Esrum Hovedgade 16 B

Dette hus er af nyere dato. Det er opført i 1973, og blev købt af Mimi og Jan Socha. Parret tilflyttede fra Helsingør. Jan Socha er født i 1937, og Mimi er født i 1938. Begge er født i Polen. Jan Socha er maskinarbejder og har tidligere arbejdet på Helsingør Værft. Mimi er bankuddannet, og parret har sønnen Gerard født 1965 og bosiddende i Sverige samt datteren Marlene født 1969. Hun bor i København. For mange år siden tilhørte denne grund oldemanden, der boede på Rolighed, Esrum Hovedgade 1, og her dyrkede han køkkenhave, fortalte Birgit Nielsen. Axel Christiansen fra Rolighed har også haft sin køkkenhave her. Han er muligvis blevet kaldt oldemand.

Esrum Hovedgade 17

Tre huse langs hovedgaden, ca. 1903

Denne ejendom er bygget i 1877 af Rise Dorte og Henrik Peter Nicolai Beck, der var gæstgivere på Esrum Kro. De byggede huset som aftægtsbolig og kaldte det Villa Beck.

Her boede engang en fru Schmidt, der havde pensionat. Huset blev senere solgt til cykelrytteren Ingemann Hansen og hans kone. Fru Hansen drev også pensionat her. Parret havde en datter samt sønnen Harry, der kørte på motorcykel, og han drøede tit gennem byen.

I denne bygning var der engang kommunekontor, på det tidspunkt hed kommunen Esbønderup-Nødebo. Fra 1970 hed kommunen Græsted-Gilleleje og bygningen blev nu til Teknisk Forvaltning. Fra januar 2007 er navnet Gribskov Kommune, der har sit rådhus beliggende i Helsingør.

I 1927 hed kommunesekretæren Rude Peter Julius Pantmann. Han var født den 4/8 1899 i Nyborg. Han blev gift den 8/8 1924, med Julie Helene, datter af sporvognskonduktør Sophus Rosenhagen og Wendele. Rude Pantmann blev ansat som fuldmægtig i kommunens sekretariat og bogholderi 1925-1927 og blev derefter kommunesekretær. Parret havde sønnen Per og datteren Lise.

Derefter var her bolig for kommunesekretær Henry Emil Hansen og hans kone Rosa. Henry Emil Hansen var født i Philadelphia, USA, den 19/4 1894 og Rosa Michaeline Gerda var født Voss den 18/7 1886 i København. Parret blev gift den 1/7 1928 i Skt. Johannes Kirke i København. De flyttede ind den 7/1 1931. Henry

Hansen havde bil, en DKW, der stod i en garage, som vendte ind mod Villa Rosa. Parret havde ingen børn. De flyttede senere til Dronningmølle. Rigmor Pedersen, datter af kreaturhandler Peder Pedersen og Karen Marie, Esrum Hovedgade 19 var kontordame ca. 1930.

Ella Nielsen, der var mor til Lise Poulsen, lavede mad i mange år når sognerådet var samlet til møder, og hun sørgede også for bespisningen, når der var andre møder på kommunkontoret, og datteren vidste, det både var god og lækker mad, der blev lavet. Ella Nielsen boede en overgang på Rishavevej 20.

Christi Nielsen var bogholder på kommunkontoret i mange år. Christi var datter af slagter Christian Nielsen, Græsted. Han blev kaldt Christian Slagter. Christi havde en bror der hed Elton. Han var slagter som sin far og gift med Kirsten. De fik sønnen Søren. Da Elton døde flyttede Kirsten til Thurø sammen med sønnen. Christi var født den 18/4 1909 i Græsted. Christi Nielsen boede først sammen med forældrene på Hvidesten i Græsted, og da begge forældre døde byggede hun et nyt hus i 1972 på Valmuevej 4 i Græsted. Christi Nielsen blev aldrig gift. Hun cyklede hver dag i mange år fra Græsted til Esrum. Senere kørte hun på arbejde i Esrum i sin fars kreaturvogn - en gammel Morris. Ved kommunesammenlægningen i 1970 flyttede Christi også med til Græsted-Gillelejes rådhus i Gilleleje. Christi døde den 26/11 1982 og er begravet i Græsted.

Efter Rosa og Henry Hansen flyttede kommunesekretær Svend Aage Pilegaard og hans kone Anne Marie ind. Dette par havde sønnen Steen født ca. 1957 og datteren Helle født i 1961. De var her til april 1970, hvorefter de flyttede til Grønnevang i Gilleleje.

Til venstre Irene Olsen, til højre Winni Sams. Foto ca. 1980

Svend Aage Pilegaard var ansat her da sognerådsformanden hed Hans Frederiksen. Han var fra Nødebo, og han blev sognerådsformand efter Anders Bjørnsen fra Hellebjerggård i Villingerød.

Otto Bernhard Steffens var kommunekasserer indtil 1965, og da han forlod sit job overtog Irene, der nu var blevet gift Olsen, hans job. Hun tog også med til Gilleleje, og fratrådte sin stilling i 2005 for at gå på pension.

Yrsa Rasmussen, der stammede fra Alme, blev ansat her som kasserer i ca. 1962 og hun var her til den 30/9 1964, hvorefter hun fik ansættelse ved ATP i Hillerød. Yrsa blev senere gift med Poul Vindahl Larsen, og de bor nu i Tulstrup ved Hillerød. De fik børnene Christian, Jørgen og Louise.

Irene Jacobsen, som hun hed inden sit giftermål med Gert Olsen, kom i lære i 1960 på kommunkontoret i Esrum, og elevtiden startede altid i folkeregistret. 2 år efter kom Hanne Stenskilde som elev.

Helge Petersen, Esbønderup fortæller at han var i lære på Esrum kommunkontor fra den 1/10 1964 til den 1/4 1970. Han er stadig kommunalt ansat og er nu placeret på Gribskov Kommunes rådhus i Helsingør. Han kunne fortælle, at Martha Dideriksen var assistent på kontoret i mange år. Folmer Nielsen var leder af skatteafdelingen fra den 2/1 1951 til kommunesammenlægningen i 1970, og han blev derefter skatteinspektør og virkede som sådan i Blistrup, og var her til han blev pensioneret. Lillian Hansen stod for socialafdelingen. Flemming Jensen var pantefoged i mange år.

Birgit Nielsen arbejdede som telefonpasser her fra 1976 til 1986. Hun overtog jobbet efter Martha Dideriksen.

Esrum Hovedgade 17. Foto marts 2007

Jeg fik en hyggelig snak med Jytte Nielsen, der også har været ansat her i huset engang.

Jytte er født den 15/8 1933 i Mårum Tinghuse. Hendes mand hed Bent Nielsen og var født den 13/6 1928 i Græsted. Han var gartner og tømrer og døde den 16/4 1997, og blev begravet i Græsted. Parret har boet på Dønnevældevej 37. De fik Lis den 1/2 1954, Inge den 26/2 1959 og Gurli den 10/8 1960. Jytte bor nu Møllegården 13 i Græsted. Hun blev ansat som vikar på kommunekontoret i Græsted den 1/1 1969 og havde jobbet her som telefondame. Hun blev fastansat fra 1/4 1970 i Esrum som kontorassistent og blev derefter leder af sekretariatet. Det var efter kommunesammenlægningen hvor Græsted-Gilleleje Kommune og Esbønderup-Nødebo Kommune blev slået sammen. Jytte Nielsen sluttede sit kommunale virke i Esrum i maj 1994.

Senere er ejendommen lavet om til en børneinstitution, der hedder Skovkanten.

Esrum Hovedgade 18

Esrum Hovedgade 18. Foto marts 2007

Vi er nået til Esrum Kro eller Esrom Kro, som man stavede det tidligere.

Lidt om kroens historie:

Den ældste del er bygget i 1136 som bolig for de arbejdere, der skulle opføre Esrum Kloster.

Efter Klosters færdiggørelse i 1154 var kroen herberg for rejsende, der søgte klosteret.

Ved reformationen i 1536, da klosteret blev nedlagt, var kroen så forfalden, at Christian den Tredje solgte den til forpagteren mod at bygningen blev sat i forsvarlig stand. Derefter blev kroen kgl. privilegeret og fungerede som postkro

med skiftested for diligencehestene som gik mellem færgestederne Helsingør og Hundested.

Bygningen vi ser nu er bygget i 1907 efter at den gamle kro brændte ned til grunden.

Maleri af den gamle kro

Samtidig med den gamle kro var her også en lille købmandsforretning, og det var en datter af kroparret, der passede butikken. Hun var en flink gammel dame fortæller Chr. Hansen. Hun gik altid i sort kjole og med et hvidt forklæde, og så meget nobel ud. Hun gav altid et par ekstra bolcher når man købte for 2 øre bolcher. Her i butikken kunne man også købe kaffe, som blev malet med håndkraft. Først i 1913 fik Esrum by elektricitet. Strømmen fik man fra det nye elektricitetsværk på Møllegården.

Kroen før den brændte i 1907

Der kom altid mange sommergæster til Esrum. Kroen havde 24 værelser, og der var altid belagt. Man havde altid 2 tjenere, og når der skulle holdes fest fik man fat i 3-4 ekstra tjenere. Esrum Kro brugte altid meget kaffe, og den købte man hos købmand Olsen i butikken lige overfor. Tikøb Kro fik også deres kaffe fra købmand Olsen. De skulle have 10 pund kaffe hver uge, og leveringen foregik pr. cykel.

Christian Hansen kunne huske at kroen brændte, og det var om dagen den 25. maj 1907. Der havde været fest aftenen før, og man mente, det var et ildsted, der havde været overophedet, men man fik aldrig opklaret brandårsagen. Brandsprøjten havde til huse på Klosteret, og den var hestetrukken. Christian Hansens far Carl Hansen var brandmester, og sprøjten blev trukket hen til kroen pr. håndkraft, men kroen brændte hurtigt ned.

På Lokalarkivet i Græsted fandt jeg nogle spændende notater om en tidligere gæstgiver i Esrum. Han hed Henrik Peter Nicolai Beck. Han købte kroen af sin svigerfader Carl Wilhelm Teisner i 1854. Han ejede også den gamle arrest, som han solgte i 1897. Henrik Peter Nicolai Beck var født den 5/9 1821 i Vester Thorup Skole og døde den 5/4 1900 i Esrum, og blev begravet den 11/4 1900 i Esbønderup. Hans kone hed Rise Dortha Teisner, var født den 25/6 1825 i Esrum og døde her den 26/4 1901. Parret blev gift den 29/4 1854. Da de blev ældre solgte de kroen og flyttede over i en villa, som de havde bygget overfor kroen. Den kaldte de Villa Beck, og når kroen manglede værelser, havde de mulighed for at leje nogle i villaen. Det var huset på Esrum Hovedgade 17, der hed Villa Beck engang. Da jeg skrev om Esbønderup fandt jeg frem til, at Maren og Anders Petersen engang havde haft Esrum Kro. Deres søn Søren Emil blev senere købmand i Esbønderup, og efter ham var det hans plejesøn Richard, der blev købmand. Om Maren og Anders Petersen kan jeg fortælle, at han var født den 5/1 1819 i Borsholm. Han var uddannet karetmager. Han døde den 24/2 1910 i Esrum og blev begravet på Tikøb Kirkegård. Anders Petersen blev gift den 29/1 1847 i Esbønderup Kirke med Maren født Pedersdatter. Hun var født i 1821 og døde den 11/3 1907. Hendes forældre, Marie og Peder Larsen, havde engang haft Thorshøjgård i Villingerød. Parret på kroen Maren og Anders Pedersen fik 6 børn har jeg fundet frem til, Petronelle født den 25/2 1849, Bertha Marie født den 17/12 1851, Juliane født den 26/12 1854. De 3 sønner var Jens Peter født den 8/7 1857, August Peter født den 1/10 1859 samt Søren Emil født den 10/10 1861. Søren Emil Andersen var født i Tikøb og blev gift i 1889 med Claudia Johanne Alexandrine Christoffersen. Hun var født den 8/11 1863 i Helsinge. Søren Emil Andersen begyndte som købmand i Esbønderup i 1888. Petronelle blev gift Christensen. Hun blev senere enke og flyttede ind på kroen med sine 5 børn. Jens Peter blev gift med Petrea Marie, der var 5 år yngre, og de boede også en periode på kroen sammen med en datter, der var født i 1889.

Jeg fandt et avisudklip om parret på kroen, da de holdt diamantbryllup i januar 1907. Her stod bl.a. at parret var elskværdigt og højt skattet blandt egnens beboere. Anders Petersen havde også deltaget i amtets kommunale og politiske liv. Han var en rask og dygtig håndværker, der ved flid og sparsommelighed drev det

til at blive karetmagermester. Han købte senere en gård i Borsholm, og i 1884 købte han Esrom Kro. Den 25/5 1907 brændte kroen ned til grunden og det var da Anders Petersen stadig ejede kroen. Branden var meget voldsom, og mange dyr indebrændte. Ligeledes alle de gaver Maren og Anders Petersen havde fået til deres diamantbryllup. Kroen havde en storkerede på taget, og her indebrændte en hunstork, da den ikke ville forlade sine unger i den brændende rede.

Efter branden i 1907 magtede den gamle kroejer Anders Petersen ikke at bygge en ny kro. Han fik 55.000 kr. i erstatning fra sine forsikringsselskaber, men 14 dage senere solgte han ruinen med tilhørende krorettigheder til den fhv. kroejer Jørgen Nielsen, Sletten Kro for 62.000 kr. Byens borgere holdt en afskedsfest for den 88 årige kroejer. Her blev spillet hornmusik og sunget fædrelandssange. Anders Petersen udbragte et leve for den nye Esrum Kro, der ville opstå. Derefter hørte man ikke mere til den gamle kroejer, der nu trak sig tilbage og skulle nyde sit otium for de penge, han fik for sit livsværk.

Ved branden i 1907 kom sprøjten, men den havde ingen vand, og ilden sprang over bager Poulsens hus og nedbrændte villa Eppers, som skovkasserer West tidligere havde ejet. Det næste hus nedbrændte også. Det var Lars Pedersens enkes hus. Vinden drejede, og man var bange for at der gik ild i grosserer Bechs og købmand Nielsens ejendomme overfor.

På den nye kro var der altid mange aktiviteter. Mange skovture gik til Esrum, og forskellige foreninger holdt fester her. Her blev også holdt dilettantforestillinger, og det var unge mennesker fra byen, der slog sig sammen og lavede en forestilling.

Foto fra en dilettantforestilling i 1911

Erling Tønder Andersens far Claussenius var bl.a. med til at iværksætte denne form for underholdning. Han var født den 1/8 1903, og arbejdede som bagersvend hos bager Poulsen. En bror til Claussenius hed Frans, og han arbejdede som tjener på kroen. Han var født den 26/7 1909.

Orla Bjørn Madsen kunne fortælle, at der ved kroens nordside var en skydebane, og den blev drevet af Carl Smed, som også havde bygget den.

Carl Smed ved skydebanen

Der hørte også en keglebane til kroen. Bjørn Madsen fortalte også at byen havde et juletræ i hans barndom. Der var sat elektriske pærer på, og det var HP, der stod for det. Bjørn Madsen pointerede også, at pærerne dengang fik lov at blive hængende. Det var erindringer fra hans barndom i trediveerne i Esrum.

Der var en "Kro Karl" på kroen i mange år. Han var en ener, og han havde et værelse, nærmest et lille hummer på loftet af Ludvig Smeds værksted ved biografen, Esrum Hovedgade 4 A. Hans mor blev kaldt "København Else", som navnet siger var hun fra København. Kro Karl rensede kloakker og lokummer rundt om i byen og omegnen. Lisbeth Jensen fortalte, at hendes mand Ejner, der kørte rutebilen i mange år altid lod Kro Karl køre gratis

med rutebilen fra Esbønderup til Hillerød. Det var dengang Kro Karl var flyttet til Esbønderup, hvor han var én af de første, der fik bolig på det nye alderdomshjem Østbo.

Jeg har fået navne på nogle af kroens ejere. Magdalene og Jørgen Nielsen, de kom hertil efter Anders Petersen. De fik ingen børn fortalte Ernst Petersen, og de flyttede senere til Espergærde. Den næste kroejer hed Jens Karl, derefter kom Tronborg. Han havde en meget talende papegøje, kunne Lise Poulsen fortælle. Den sad udenfor på en pind, som den var tøjret til, men den sad der kun, når vejret var godt. Tronborg var her kun nogle få år.

De næste kroejere var Vilhelm Nielsen og Elisabeth Henriette. De flyttede hertil den 21/10 1942 fra København. Parret blev gift den 29/1 1922. De havde sønnen Svend Aage, der var tjener på kroen. Han var født den 12/7 1923 i København. Han var frihedskæmper under krigen. Han hørte galt på sin scooter i Harreshøj, da en ugle fløj ind i hans ansigt. Han brækkede ryggen ved uheldet og blev lam. En anden søn hed Frode Poul, født den 15/6 1925 i København. Han var elev på

Frode Nielsen, 1945

kommunekontoret og fik senere job på radarstationen ved Møltbjerg. Elisabeth og Vilhelm Nielsen havde også datteren Inger. Hun blev gift med Ivan Westerstrøm, der havde mekanikerværkstedet, Esrum Hovedgade 12. Arthur Reginus Vilhelm Nielsen var født den 10/11 1898 i København, Elisabeth Henriette var født Andersen den 15/5 1901 i København.

I denne periode boede her en altmuligmand, der hed Emanuel Frederiksen Koch. Jeg fik et program for dilettantforestillingerne på Esrom Kro i 1945.

ESRUM IDRÆTSFORENING

Program ved Dilettantforestillingerne

Søndag den 14. og 21. Januar Kl. 16
paa Esrum Kro

Der opføres:

„Den nye Husassistent“
Lystspil i 4 Akter.

MUSIK!

Abe Holzmänn	Yanke Grit.
Franz Lehar	Ballsirenen.
G. Latann	Admiral Stosch.

1. Akt foregaar hos Grosserer Rasmussen.
Paul Lincke..... Folies Bergere.
2. Akt foregaar paa Klemmensens Fæstekontor.
Keler Bela..... Lustspiel-Overture.
3. Akt foregaar hos Grosserer Rasmussen.
M. Oscheit..... Im. Gardeschritt.
4. Akt foregaar hos Overlærer Sørensen.

FINALE.

H. C. Lumbye..... Champagne Galop.

Musikdirektør: Johs. Poulsen, Hillerød.

PERSONERNE.

Palle Rasmussen, Grosserer, forh. Uldjyd	Henry Nielsen.
Mathilde, hans Hustru.....	Karen Lund.
Josef } deres Børn {	Frode Nielsen.
Inger }	Margit Pedersen.
Sørensen, Overlærer	Egon Mortensen.
Fru Sørensen	Eva Larsen.
Kristiane, gammeldags Tjenestepige	Lilly Bendtsen.
Grethe, moderne Tjenestepige	Nete Olsen.
Ejner Nielsen, Tømrer, hendes Forlovede.	Egon Jensen.
Ole Koborg, Rentier	Robert Lund.
Tobias Klemmesen, Fæstemand	Otto Nielsen.
Klikborg, Seminarist	Ernst Hansen.
Rikke, Husassistent	Poula Jensen.

Instruktør: Otto Nielsen.

Esrum Idrætsforening

Dilettantforestilling Søndag den 21. Januar 1945.

Her medvirkede mange af Esrums borgere i stykket, der hed "Den nye husassistent". Jeg kan nævne Henry Nielsen, Karen og Robert Lund, Frode Nielsen, Margit Pedersen, Egon Mortensen, Eva Larsen, Lilly Bendtsen, Nete Olsen, Egon Jensen, Otto Nielsen, der var instruktør, Ernst Hansen og Poula Jensen.

Salen, der hørte til kroen, blev revet ned engang i tresserne.

Efter Vilhelm Niensens død solgte enken kroen til skibsreder C.K.

Hansen, der også var skibsprovianteringshandler i starten af tresserne. Kroen blev passet af forpagter Egon Jørgensen. Han havde en gammel Ford T. Der blev mekanikerværksted i fløjen ud mod vejen og Niels Otto Nielsen lavede graven der skulle bruges i værkstedet.

De næste kroejere var Else og Gerlöv Larsen, og derefter blev kroen overtaget af sønnen Niels Kristian Larsen og hans kone Karin Fuglsang. De fik

børnene Christian og Rikke, der er uddannet bager. Niels Kristian Larsen var født i 1945 og døde i 1982, står der på hans gravsten på Esbønderup kirkegård. Efter Niels Kristian Larsens død blev hans enke senere gift med skovfoged Nicolai Jørgensen. Dette par bor Mårumsvej 96, Græsted.

En anden søn af Gerlöv Larsen hed Hans Jørgen Larsen, og han købte

”Bondehuset” ved Sørup. Hans kone hed også Karin. Else og Gerløv Larsen fik døtrene Bodil og Alice. Sidstnævnte født i 1963.

Gerløv Larsen var født den 17/9 1918 og døde den 31/12 1973. Hans kone, Else Larsen var født den 18/8 1921 og døde den 26/8 1996. Begge er begravet på Esbønderup Kirkegård.

I gavlen ud mod købmanden, hvor der var rejsestald, havde mekaniker Børge Dideriksen autoværksted, og her var også en ORA benzintank. Niels Otto Nielsen arbejdede her i en periode som altnuligmand. Han var født i 1918 og var plejesøn hos Marie og Nikolaj Nielsen, der blev kaldt ”Dameskrædderen”. Dette par var Niels Ottos moster og onkel, og han kom i pleje hos dem, da hans mor Hanne døde i barselsseng. I 1960 købte Niels Otto Nielsen en grund og fik bygget et hus på Bakkesvinget 3 i Esbønderup Skovhuse. Han blev gift med Agnes Christensen i en sen alder, og derefter blev han gift med Elna, der kom fra Søhus i Øverup. Han døde i 1984 kort tid efter giftermålet.

Der blev også holdt Tivoli ved kroen. Her blev rejst luftgynger, stillet karruseller og tombolaer op. Tove Larsen kunne huske, der var fest på kroen på Grundlovsdag den 5. juni.

Aksel Christiansen kunne fortælle at Esrum Idrætsforening i halvtredserne

Fastelavnsoptog ca. 1952

arrangerede fastelavnsridning i Esrum. Optoget startede ved Esrum Kro. Birgit Nielsen kunne også huske, at man engang havde holdt Pinsefest på kroen. Det var under krigen, da man ikke kunne få kabler til al den strøm, der skulle bruges. Kobber var en mangelvare, og det var der i ledningerne. Senere blev Pinsefesten holdt i skoven på Tingbakken, som man tidligere havde gjort. For at få strøm på festpladsen trak man lange kabler fra Krogdalshuset.

De sidste år, hvor der var kro var den forpagtet af Aase og Svend Aage Jensen, der boede på Nørrevej 4 i Esbønderup. Parret der nu bor på Bakkebo i Gilleleje,

Fastelavnsoptog ved kroen, ca. 1962

fortalte, de var på kroen fra 1985 til 1988.

I 1988 blev kroen nedlagt og nu blev bygningen indrettet til skole. Den fik navnet Esrum Kost- og Friskole. Det var Kirsten og Peter Nielsen der startede skolen, og den nuværende leder af skolen hedder Lis Møller, og hun bor i Bagsværd. Hun fortalte, at hun havde været skoleleder siden 1990.

Esrum Hovedgade 19

Esrum Hoved-
gade 19
Foto marts 2007

Huset her hedder Villa Rosa. Det ejes nu af Gribskov Kommune.

Huset blev bygget i 1900 af Niels Peter Nielsen. Han var engang kommunesekretær i Esbønderup-Nødebo Kommune. Han blev kaldt "Lille Alberti". Han var gift med Edel, der var født den 8/5 1869. Hendes far hed Christian Hou. De fik børnene Knud, Inga og Thyra.

Her boede senere kreaturhandler Jens Peder Pedersen og hans kone Karen Marie, født Larsen.

Karen Pedersen, datteren Martha og barnebarnet Knud ved hans dåb i 1942

De blev gift den 22/6 1907.

Efter brylluppet flyttede de ind i Kastaniely, Klostergade 8. Peder Pedersen var født den 1/5 1883 i Esbønderup og døde den 1/12 1940. Hans kone var født den 16/1 1880 i Tjæreby ved Hillerød og døde den 4/2 1960. Begge er begravet på Nødebo Kirkegård. De fik fire børn - Viggo, Rigmor, Martha og Gudrun.

Viggo var født den 16/4 1909 i Esrum og døde den 4/4 1992.

Han blev gift med Erna, der var født den 1/4 1909 i Fjenneslev og døde den 22/11 1994. De boede

på Damhus ved Therkels Hjørne. De fik ingen børn.

Rigmor var født den 8/1 1911 og døde den 24/6 1982. Hun blev gift den 10/4 1939 med Mac Ulrik Knigge. De boede i mange år i København og byggede senere et hus på Nobisvej 8 i Esbønderup Skovhuse. De var barnløse.

Martha var født den 7/12 1912 i Esbønderup, og hun blev gift den 24/1 1940 med mekaniker Børge Mikael Dideriksen. Han var født den 28/5 1915 i Assentoft. De boede her på første sal i en periode. Martha døde den 4/7 1993. De fik børnene Knud den 19/9 1942 og Jeanne Else den 22/9 1944. Begge børn er født i Esbønderup. Knud blev udlært som elektriker i København. Gudrun kaldet Gudde var født den 31/8 1919, og hun blev gift den 22/4 1943 med barber Otto Ferdinand Kristensen. De flyttede kort tid efter brylluppet til Græsted

Rigmor og Knud, ca. 1953

Christian Dideriksen,
Helsingør, med sønnen
Børge og barnebarnet
Knud.
Foto 1943

Stationsvej 3. Han var født den 10/5 1913 i Græsted. Parret fik ingen børn. Otto Christensens søster hed Evy, og hun blev gift med Richard Witoslavsky. Parret boede Klostergade 6.

Gudde fortalte, at alle slagterens børn fik kørekort da de fyldte 18 år. Hun fik kortet i 1937, og hendes mand var ikke interesseret i at køre, men de havde købt deres fine Opel Rekord i 1961 på Thurø, og hun sørgede for at hendes mand fik køretimer og derefter kørekortet i 1962 hos Ludvig Jørgensen i Græsted, så hun ikke altid skulle køre bilen.

Slagter Pedersen og hans kone havde tidligere boet på Kastaniely i Klostergade, og da de solgte den ejendom ca. 1915 flyttede de hertil. Her blev han kreaturhandler, men da han boede i Klostergade var han slagter.

Nu handlede han udelukkende med kreaturer. Han havde en mark ved Ålykkevej, og dette stykke jord blev kaldt Lukket. Det er det, der nu hedder Esrum Park. Her havde Peder Pedersen stald og en lade, der var bygget sammen. Bag Villa Rosa var der også en staldbygning, og her gik hans heste. Der hørte også slagtehus til ejendommen. Peder Pedersen havde altid en ridehest, og red tit i skoven om søndagen. Familien havde altid en karl, en arbejdsmand og en ung pige i huset. En af pigerne hed Margrethe, og hun kom fra Gilleleje. Karen Pedersen var dygtig til at lave knapost af den mælk, køerne gav. Ostene blev lagt på lange brædder med 10-12 oste, og de blev solgt til købmand Olsen. Gudde fortalte, at hendes mor fik 10 øre pr. stk. for ostene.

Gudde med Knud Dideriksen
Foto 1942

Villa Rosa ca. 1918. Vi ser datteren Rigmor på plænen

Marie og Peder Pedersen var flinke og gæstfrie mennesker. John Erik Rasmussen kunne huske, at slagter Pedersen var gavmild overfor børnene, så når der stod en flok unger foran Gunnas Ishus, så købte han isvafler til alle.

Da Peder Pedersen døde i 1940 blev hans kone boende i huset sammen med datteren Gudde. Peder Pedersen blev begravet på Nødebo Kirkegård. Da Gudde blev gift i 1943 flyttede hendes mand Otto ind. De nygifte blev boende her i et halvt år og flyttede derpå til Stationsvej 3 i Græsted. Otto Kristensen havde frisørsalon i City, Græsted Hovedgade 7. Derpå indrettede Karen Pedersen en lejlighed på første sal, og her boede i kort tid Ritta (datter af Ludvig Smed og Marie) og hendes mand Christian Sørensen. Lejerne efter dem var Ida og Johannes Nielsen og døtrene Margit, Jette og Bente. Jeanne Dideriksen kendte både navne og fødselsår på disse piger, Margit født 1945, Jette i 1949 og Bente var fra 1952. Johannes Nielsen var bror til vognmand Marius Nielsen. Johannes Nielsen var chauffør på de Gule Rutebiler, der kørte mellem Frederiksværk og Helsingør. Familien flyttede senere til Frederiksværk, det var i 1946.

Derefter flyttede Martha og Børge Dideriksen tilbage fra Helsingør den 22/2 1946. Efter Karen Pedersens død købte Birgit og Jørgen Maimann huset i 1961. De havde 4 børn, Helle, Henrik og Dorte. Den fjerde har jeg ikke navnet på. Familien flyttede herfra til Ålsgårde. Birgit Maimann var kasserer i Banken i nogle år. Jørgen Maimann var ingeniør, og han arbejdede på B&W. Begge ægtefæller er døde. Jørgen Maimann døde på en tur i sin sejlbåd.

Esrum Hovedgade 21. Foto marts 2007

Esrum Hovedgade 21

Denne bygning har engang været byens skole. Den er bygget i 1895. Nu fungerer huset bl.a. som medborgerhus.

Esrum Borgerforening har tidligere arrangeret juletræsfester på Esrum Kro, og sommerfester var også noget borgerne kunne se frem til. I 1974 var Jan Crillesen formand for Borgerforeningen, og her fik man samlet frivillige, der kunne rydde den ufremkommelige kanalsti, der førte fra Esrum til søen. Træerne bredte sig mere og mere, og gjorde at stien ikke var farbar mere. Stien løber fra kroen langs kanalen ned til Sølyst, den gamle havn ved Esrum Sø. Oprindeligt var den træksti for de heste, som trak prammene med tømmer fra Gribskov ned ad Esrum Kanal helt ud til Væltningen i Snevret Skov. Resten af vejen til Dronningmølle blev prammene trukket af mænd. Her kom tømmeret på auktion, og størsteparten skulle udskibes.

Medborgerhuset blev stillet til rådighed af Græsted-Gilleleje Kommune dengang skolens bygninger blev ledige, da Tingbakkeskolen blev udbygget. Dette skete som en forsøgsordning af 1½ års varighed. Den 8/4 1983 indkaldte Esrum Borgerforening til borgermøde, hvor man ville drøfte, hvad medborgerhuset skulle bruges til. Huset har fra start af været brugt til forskellige kulturelle aktiviteter, og Esrum Borgerforening har kæmpet for det lille lokalsamfunds trivsel, og gik hårdt ind for, at dette gode, som medborgerhuset var, blev bevaret. Den 13/8 1983 blev der holdt indvielsesfest for medborgerhuset. Her var der opvisning af Blistrup folkedanserforening, sækkeløb og auktion. Musikken til dansen blev leveret af orkestret "Brum og Overstyr" og Esrum Amatørteaterforening opførte "Fru Mimi" - en énakter af Gustav Wied. Den gamle skole fik nu navnet Åstedet. Af tidligere formænd for Esrum Borgerforening kan nævnes Mogens Wulff. Den nuværende formand er Anne Lisbeth Bjerager.

Den første skolebygning i Esrum

Her har i helt gamle dage ligget en stråtækt skolebygning. Nu er skolebygningen og det tidligere kommunekontor blevet til 2 børneinstitutioner, der er slået sammen og har fået navnet Børnehuset Skovkanten, som har fælles leder.

I en gammel skoleprotokol fra Esrum skole fandt jeg navnet på læreren i 1888, han hed Peder Rand.

Mange år efter var det Valdemar Georg Skjoldager,

der var lærer. Han var født den 20/2 1874 i Kgs. Lyngby. Hans far var også lærer. Valdemar Skjoldager blev gift den 10/4 1900 med Karen Margrethe født Mertz. Hun var lærerdatter født den 19/3 1878 i Søborg ved Gilleleje. Han blev ansat her i Esrum som førstelærer den 15/2 1900. Skjoldager og hans familie boede på skolen. Han var også organist i Esbønderup Kirke. Når Skjoldager skulle spille i kirken tog han tit af sted i skoletiden, og eleverne fik ikke fri. Når han vendte tilbage kiggede han ind gennem ruden, og de børn, der ikke var rolige fik en eftersidning fra kl. 15.00 til 17.00.

Lærer Skjoldager var også bankbestyrer for Nordsjællands Bank samtidig med sin lærergerning. Han blev bankbestyrer i 1912. Banken havde dog kun åbent 2 gange om ugen.

Skjoldagers kone hed Karen og deres døtre hed Edith og Irma. Edith var født den 25/10 1902 og Irma Elsebeth var født den 28/10 1909.

Skolebygningen med en fin gammel lygtepæl

Skolegangen begyndte ved 5-6 års alderen, og skoleåret startede i april måned. Børnene gik i skole hver anden dag.

Orla Bjørn Madsen fortæller, at lærer Skjoldager var dygtig og streng. Der lå et spanskør i klassen, men det blev dog ikke brugt. Orla Bjørn Madsen gik her i 5 år, og kom derefter på Statsskolen i Hillerød. Der var også en forskolelærerinde, der hed Johanne Nielsen. Hun boede i begyndelsen på gården Duemose ved Kagerup, her underviste hun et par retarderede børn, og hun cyklede hver dag frem og tilbage til Esrum. Senere fik hun tjenestebolig på første sal i skolebygningen. Bjørn Madsen fortæller også, at han lærte meget hos frøken Nielsen. Det var især om den nordiske mytologi, men også mange salmer og sange. Man fik mange lektier for, og blev hørt og skulle kunne det. Eksamen blev kaldt overhøring, og det var præsten, der kom og lyttede til elevernes præstationer. Johanne Nielsen flyttede senere ud på Ertebjerggård i Villingerød, hvor hun boede i en lejlighed på første sal. Herfra flyttede hun ind i den gamle skole i Villingerød, og senere ind på Kornbakken 14, Esbønderup, da Christian Blegvad Jensen havde bygget dette hus. Her flyttede Dorthea og Blegvad Jensen ind, da han blev pensioneret fra sin lærergerning. Johanne Nielsen døde og blev begravet i Esbønderup.

Det var tit de kvikke elever, der rettede de andres opgaver. Man havde også en årlig skoleudflugt om sommeren. Turen kunne gå til Kronborg, Frederiksborg Slot eller til Gilleleje. John Erik Rasmussen kunne dog huske, at én af udflugterne gik ned til Karrebæksminde.

Julen var også meget stemningsfuld i skolen. Den sidste dag før juleferien blev tavlen overmalet med nisser, gran og anden pynt. Det var Johanne Nielsen der var dygtig til det. Børnene fik godter og appelsiner mens læreren læste historie.

Lisbeth Jensen fortæller, at hun kom til Esrum i 1932, hvor hun fik job som ung pige i huset hos familien Skjoldager. Hun var her i 1 ½ år, og hendes løn var 40 kr. om måneden. Hendes arbejde bestod bl.a. af rengøring i huset og af skolestuen og havearbejde. Lisbeth havde et værelse på første sal ud mod åen. Lisbeth var født Elisabeth Mortensen den 22/5 1913 i Klemensker på Bornholm.

Lise Poulsen huskede, at lærer Skjoldager lavede et sangkor sammen med lærer Halskov fra Esbønderup Skole. Koret bestod af børn fra begge skoler, og de sang i Esbønderup Kirke da man fejrede reformationens 400 hundredes års fødselsdag i 1936. Lise fortalte også, at lærer Skjoldager kunne finde på at beordre alle elever til at gå ned og tage et morgenbad i åen.

Da Valdemar Skjoldager blev pensioneret fik han arbejde som bestyrer i banken, Esrum Hovedgade 10, og her fik ægteparret Skjoldager nu en bolig. Det var ca. 1939. Han blev afløst af en vikar i skolen, der hed Madsen, han var her kun i en kort periode, og derefter kom lærer Viggo Voight Hansen og hans kone Karen. De havde fem

4 Esrumpiger - fotograferet ved skolen ca. 1923. Ebba, Esther, Martha og Gurli

adoptivbørn, Ingrid, der blev defektrice, Leif, tvillingerne Tove og Jytte, de blev begge lærere og Kjeld der blev mejerist. Viggo Voight Hansen kom af og til og læste op i Missionshuset, Pnuel i Esbønderup. Voight Hansen underviste også i engelsk her i aftenskolen. Familien rejste senere til Tommerup på Fyn, hvor han fik en stilling som skoleleder.

Inger Marie Nielsen i sit andendagstøj,
ca. 1944

Bagerst står Johanne Nielsen, til højre
lærer Voight Hansen samt hans børn
Tove, Jytte og Leif

Der har også været sygekassekontor her i skolens bygning. Det var Agrind Corneliussen, der var kasserer. Det var et klasseværelse, der blev indrettet til sygekassekontor. Agrind Corneliussen var født den 13/9 1913 og døde den 22/1 1983. Han var søn af Marie og Niels Peter Corneliussen, der boede på Kløverhøj, Gydevej 10 A, Esbønderup. Agrind Korneliussen boede selv på Vestvej 5, Esbønderup.

Den næste lærer i Esrum var Niels Christian Blegvad Jensen. Efter Johanne Nielsen var her en lærerinde, der hed Tove Bang Jensen, hun bor nu i Ålborg. Hun er født den 16/6 1930

i Holbæk. Hun blev senere gift med Birger Strøm og de fik sønnen Kåre. Hun flyttede til Esrum den 1/1 1954 fra Gladsaxe Kommune og til Ålborg i 1963. Otto Stenholdt var i periode i praktik i Esrum i 1959-60. Han kom fra Grønland, og var født den 27/9 1936 i Qeqertarsuatsiaq. Hans forældre var fanger Filemon Stenholdt og Abelone født Jeremiassen. Otto Stenholdt gik på Grønlands Seminarium i Nuuk fra 1957-60. Fik senere læreruddannelse på Vordingborg Statsseminarium. Han blev gift den 11/12 1965 med Hanne. Hun var født den 2/10 1942 i Næstved. Otto Stenholdt var medlem af Grønlands Landsråd fra 1971 til 1979. Han var også medlem af Folketinget i 1977. Ægteparret og deres 2 sønner havde deres bopæl et par huse fra os, da vi boede i Nuuk. Knud Dideriksen kunne huske, at drengene i Esrum lærte Otto at cykle, og det var nyt for ham, og han blev vældig god til det.

Det var murermester Anders Madsen, der byggede sidebygningen til skolen, hvor der blev indrettet toiletter i ca. 1950.

Da Tove Bang Jensen rejste fra Esrum flyttede Birgit Lassen ind og fik sit virke her. Hun var født i 1936 og stammede fra Bornholm. Hun havde sønnerne Morten født ca. 1965 og Søren født ca. 1968. Birgit Lassen flyttede senere til Græsted og fik en lejlighed i en sidebygning til præstegården. Hun døde i marts 2003.

Blegvad Jensen og hans familie flyttede senere op på Tingbakken, da han fik stillingen som skoleinspektør på den nye skole ved skoleårets start i 1960. Skolen blev indviet i oktober 1960, fortæller Inge Jensen, Esbønderup. Christian Blegvad Jensen var født den 3/4 1903 i Raasted ved Randers. Han døde i 1992. Han flyttede til Esrum fra Falster den 21/7 1947. Hans daværende kone hed Margrethe Elisabeth, og hun var født den 9/12 1908 i Haslev og døde den 8/9 1954. Begge ægtefæller er begravet på Esbønderup Kirkegård. Margrethe Blegvad Jensen var organist i Esbønderup Kirke. Hun spillede også på orgel i sangtimerne i skolen,

En flok Esrumbørn, ca. 1948. Bagerst Margrethe og Christian Blegvad Jensen

fortalte Aksel Christiansen. Parret havde ikke bil dengang, men kørte på en tandém. De fik døtrene Kirsten Blegvad den 4/2 1934, Birgit Blegvad kaldet Gitte den 5/6 1935 og Karen Marie Blegvad kaldet Karie den 11/2 1944.

Den 30/3 1948 flyttede Marie Reinholdine Aage ind i skolen. Hun kom fra Haslev-Frerslev Kommune. Hun var født Krog den 8/3 1884 i Idestrup. Hun var enke og mor til Blegvad Jensens første kone Margrethe.

Den 12/5 1956 giftede Blegvad Jensen sig med Dorthea Marie født Karkov, til daglig kaldet Dorthe. Hun var født den 27/3 1919 i Stenderup, og var uddannet som Lukassøster, hun havde sit virke her i kommunen i mange år og var kendt som Søster Dorthea. Hun flyttede til kommunen fra Helsingør den 1/5 1948, hvor hun fik bolig på Esrum Hovedgade 25 på øverste etage, ved siden af frøken Hedvig Jensen, der var bestyrer i Tatol. Ejendommen tilhørte dengang slagter Robert Andreasen. Ved sit giftermål fik hun bolig i skolen, og opgav jobbet som Lukassøster. Hun blev efterfulgt af Søster Ruth. Dorthea og Christian Blegvad Jensen fik døtrene Ida i 1960 og Hanne i 1962.

Det næste lærerpar her i skolebygningen var Emma og Knud Rasmussen. Han var født ca. 1929. Emma var født i Narsaq i Sydgrønland. Deres børn hed Mads og Kista. Familien Rasmussen flyttede ind i lejligheden, da Blegvad blev inspektør på Tingbakkeskolen i 1960, og Knud Rasmussen overtog inspektørstillingen i 1971 da Blegvad blev pensioneret fra stillingen. Rasmussen flyttede derpå op i

inspektørboligen på Tingbakken og her i den gamle skole flyttede lærerægteparret Svend Aage Laustsen og hans kone Gerda ind. Svend Aage Laustsen var født den 10/12 1925. Gerda Laustsen var født ca. 1923. De havde sønnerne Søren og Jens Ole. Svend Aage Laustsen var tidligere uddannet som skrædder, fortalte Yngve Falk. Han vidste også, at sønnen Jens Ole senere flyttede til Sverige. Svend Aage Laustsen syede også tøj for folk, fortalte Karin Boas. Hun kunne også fortælle, at familien Laustsen var flyttet til Kerteminde ca. 1985.

Skolebygningen blev senere brugt til børnehaveklasserne og bygningen stod tom i nogle år, men blev i 1983 indviet til medborgerhus for Esrum Borgerforening, og huset fik navnet Åstedet.

Esrum Hovedgade 23 B+C. Foto marts 2007

Esrum Hovedgade 23 B+C

Denne bygning blev bygget i 1900.

Her boede engang skomager Rugsten og hans kone. Rugsten var døbt Larsen men tog senere navneforandring. Han og hans bror, der var skræddermester, var sønner af postbud Peter Larsen, der engang boede på Rishavevej 16.

Familien Rugsten havde 2 sønner samt en datter, der hed Astrid. Hun var født den 27/10 1903. Den ene søn hed Erling. Han var født den 4/1 1906. Han fik senere arbejde i et transportfirma i København. Skomager Rugsten blev senere enkemand, og boede her til sin død, fortalte John Erik Rasmussen. Astrid blev gift med en svensk bogtrykker fra Helsingborg. Han hed Jönsson. Hun havde også været gift Neander. Astrid fik sønnen Jan Jönsson ca. 1932. Han var uddannet mekaniker i Sverige. Han har 2 sønner, og han har rejst meget og bl.a. boet i Kenya i Afrika. Her har også boet en skrædder og hans familie. Det var skrædder Erhardt Andersen og hans kone Helga. De havde tidligere boet til leje i huset Esrum Hovedgade 13,

og købte derefter denne ejendom. De fik 5 sønner, Niels, Bent, der blev frisør og Ole og Peter, der var tvillinger samt sønnen Finn. Ole døde ved en kæntringsulykke i en voldsom storm ved Brisbane.

Skrædder Andersen fik en svend, der hed Oskar Lau. Han var flygtning fra Letland, og boede først på Klostret. Han var født i 1919, og blev i sommeren 1951 gift med Tove, født 1927. Hun var datter af Thora og Laurits Larsen fra Tumlingehuset.

Tove og Oskar Lau fik 2 sønner og den ene hed John. Han var født i 1948 i Esrum. Han omkom ved en ulykke, da han senere fik arbejde ved politiet i Canada.

Familien emigrerede til Kingston, Ontario i Canada efter deres giftermål i 1951. I ca. 1955 fik de sønnen Andrew. Tove og Oskar Lau boede på pension Eskild inden de rejste til Canada. Parret bor stadig derovre. Tove Larsen, Villingerød vidste alt dette, da hun stadig har forbindelse med Tove Lau. Oskar Lau var i en periode fodboldtræner i Esrum.

Familien Andersen flyttede herfra til Hillerød i 1953, og huset blev derpå købt af mælkeforhandler Henning Bernhard Jørgensen i 1954. Han var født den 6/5 1907 i Helsingør. Familien tilflyttede kommunen den 17/4 1945 fra Helsingør og boede først på Rishavevej fra 1945, og derefter i Esbønderup Skovhuse, Munkebakke 5 fra 1/11 1949. Han var gift med Inga Elsa født Bernera den 14/7 1912 i Langasjö i Sverige. De fik børnene Lillian Connie den 12/11 1935, Sonja Jytte den 21/4 1940, Grethe Ragnhild den 13/2 1942, Svend Lennert den 25/9 1943, Else Inge den 4/6 1945 og Lis Inger den 21/8 1946. Hun blev senere gift med Ole Holmstrup. Han var født 6/2 1939, og søn af Magdalene og Oskar Holmstrup. Lillian blev gift den 21/3 1953 med Henning Overgaard Pedersen. Han var født den 17/2 1925 i Vindblæs. De fik Jan Overgaard den 6/12 1952 i Asminderød og Inger Elsa den 13/5 1954 i Rørby. Parret flyttede ind hos Henning Jørgensen den 1/8 1953, da han boede på Munkebakke 5. Svend blev senere gift og var vognmand i Gadevang. Grethe, Lis og Ole er alle døde. De boede engang i Helsingør.

Else Inge og Lis Inger er født i Esrum og de øvrige er født i Helsingør.

Aksel Vilhelm Larsen boede i fyrrerne til leje her hos skomager Rugsten.

Aksel Vilhelm hjalp til på kroen og havde Rejsestalden på kroen og sin egen lillebilforretning. Aksel Vilhelm kørte også som taxavognmand for Marius Nielsen, Esrum Hovedgade 13. Senere havde han et husmandssted på Rishavevej 11 sammen med sin kone. Her havde de marker omkring ejendommen. Aksel Vilhelms kone hed Karen, og de havde en adoptivdatter, der hed Annelise. Hun var født den 11/10 1931 i Helsingør. Annelise boede senere i Hillerød. Aksel Vilhelm Larsen var født den 7/7 1900 i Esbønderup. Hans kone Karen Alma Sofie var født Mortensen den 14/10 1903 i København. De blev gift den 18/9 1927.

Axel Vilhelm opkrævede penge til "julens

Aksel Vilhelm Larsen

glæde” i en periode. Da Karen Larsen døde i 1961 flyttede han til Rishavevej 16, hvor han lejede en lejlighed på første sal. I en periode boede han på Bytoften 1 i et hus, der var ejet af en kirkesanger, der hed Dalsgaard. Aksel Vilhelm Larsen døde på alderdomshjemmet Østbo i Esbønderup i 1982. Begge ægtefæller er begravet i Esbønderup.

Bygningen her blev kendt som Hennings Hjørne, da Henning Jørgensen overtog huset i 1954. Han boede tidligere på Rishavevej 18, og på Munkebakke i Esbønderup Skovhuse. Han havde kørt som mælkeemand i mange år for Lerbæk Mejeri i Esbønderup. Lerbæk Mejeri lå i sin tid overfor REMA 1000 i Esbønderup. I begyndelsen kørte Henning Jørgensen mælken ud på hestevogn, men fik dog senere bil til mælketransporten. Han boede senere sammen med Elsebeth, og de fik børnene Per den 8/1 1958, Jesper den 15/2 1964, Anita den 24/8 1966 og Tine den 26/1 1968. Per er født i Esbønderup, og de 3 andre er født på Hennings Hjørne. Rosa Elsebeth Agnete blev gift med Bent Jørgensen i 1970, og de bor Gøgevangen 5, Græsted. Bent Jørgensen er født den 6/2 1937 i Græsted. Elsebeth er født Skøtt den 8/5 1932 i Esbønderup. Hun flyttede ind hos Henning Jørgensen den 15/11 1952 da han boede i Esbønderup Skovhuse, og flyttede med her til Esrum Hovedgade 23 den 1/3 1954. Elsebeth og Bent Jørgensen har datteren Lene, der er

Mange husker Hennings hjørne. Foto ca. 1980

født i Hillerød den 17/3 1973.

Der blev også indrettet grillbar i den ene ende af bygningen, og bestyrer var i en periode Søren Larsen, der var søn af Vita og Poul Richardt Larsen, Stubmarken, Esbønderup. Vita var søster til Eigil Svendsen i Saltrup, og de havde en anden søster, der hed Eja. Søren Larsen var udlært som kommis hos købmand Haarkjær i

Esbønderup.

Huset er nu indrettet til 3 lejligheder, fortalte Joy Jensen.

23 A er for tiden ubeboet.

I 23 B bor Arne Vilhelm Stahr. Han har boet her fra ca. 2004. Han er født den 17/7 1958 og arbejder som teknisk supervisor. Han tilflyttede fra Herlev.

I 23 C bor Joy Ann Jensen. Hun er fraskilt, uddannet klinikassistent og født den 20/2 1955 i Annisse. Hun har boet her fra ca. 1992, hvor hun kom fra Græsted. Hun fik Signe Ann Christiansen den 5/7 1977 i Hillerød, André Ole Christiansen den 4/2 1981 i Hillerød og Rikke Joy Christiansen den 21/6 1984 på Rigshospitalet.

Esrum Hovedgade 25 A+B

Sådan så huset ud i 1947

Slagter Andreasen solgte senere ejendommen her og flyttede tilbage i sin bolig på Ålykkevej 7 A, som han stadig ejede.

Den nye ejer var slagter Erik Henry Schrøder. Han var født den 8/11 1900 Hillerød. Han var gift med Agnete Gabrielle født Jensen den 7/4 1914 i Slagelse. De blev gift i maj 1948. De kom hertil den 26/9 1955 fra Hillerød. Parret fik datteren Lise-Lotte den 17/12 1945.

Ejendommen er bygget i 1946 af slagter Robert Andreasen. Selve byggeriet stod murermester Anders Madsen for. Ejendommen på Østvej 5 i Esbønderup er bygget af samme mand, og man kan sagtens se ligheden mellem de to ejendomme.

Robert Andreasen havde tidligere boet på Ålykkevej 7 A, Ålykkehus, hvor han var slagter. Ved opførelsen af denne ejendom kunne han både få en slagterforretning samt bolig. Den blev indrettet på hele førstesalen.

Mange husker slagter Robert Andreasen og hans kone Helga. De havde ingen børn. Da parret var nygifte i 1931 boede de til leje hos Willumsen, Esrum Hovedgade 9. Under krigen kørte slagteren ud med varer på hestevogn og efter krigen foregik det pr. bil.

Slagter Andreasen med sin varevogn

Fru Schrøders mor, der var enke, flyttede ind sammen med datteren og svigersønnen. Hun hed Vilhelmine Sofie Jensen og var født Christensen den 6/3 1885 i Finderup pr. Høng.

Efter slagter Schrøder kom slagter Svend Lysmann Jensen.

Derefter kom slagter Erik Levin. Han blev gift med Vera. Hun var datter af Dagny og Arne Nielsen, Sodemark. Vera og Erik Levin fik sønnen Leif ca. 1957 samt datteren Heidi. Parret blev senere skilt. Vera Levin var født ca. 1932.

Erik Levin blev senere slagter i Gilleleje. Han har også haft den gamle Brugs i Blistrup, hvor der blev indrettet møntvaskeri og hvor der også var udlån af selskabslokaler. En overgang havde han også slagterforretning i Skærød.

Her i ejendommen var der en Tatol forretning. Den havde tidligere ligget på Esrum Hovedgade 6. Forretningen blev etableret her, da Robert Andreasen havde slagterforretningen, og bestyrer i Tatol var frøken Hedvig Jensen. Hun var en stilig dame med kort hår og altid klædt i en sort kittel. Hun fik bolig øverst i denne bygning, og ved siden af hende boede først Søster Dorthea og senere Søster Ruth. De var begge Lukassøstre og plejede og passede mange af kommunens borgere som hjemmesygeplejersker. Søster Ruth Petersen kom til Esrum den 1/9 1957, og hun fik senere en bolig på Tingbakken. Hun flyttede til Lukasstiftelsen i Hellerup den 1/6 2001, hvor hun fik en lejlighed. Søster Ruth er født den 2/4 1918.

Da Tatolforretningen lukkede blev den indrettet som lejlighed, og her flyttede en ældre mand ind. Han hed Emanuel Frederiksen Koch. Han var født den 5/1 1902 og døde den 2/5 1990. Han havde været karl på kroen.

Den første hjemmesygeplejerske hed Søster Kirsten, fortalte Dorthea Blegvad, der nu bor på Skovsminde i Græsted. Søster Kirsten havde bolig på Esrum Hovedgade 13. Derefter blev Søster Dorthea ansat den 1/5 1948. Hun flyttede ind her i en helt ny lejlighed, og fik samtidig en helt ny bil stillet til rådighed. Hun kom fra en stilling i Helsingør Kommune, hvor hun tidligere havde kørt rundt på cykel til patienterne. Tove Larsen, Villingerød fortalte, hun var den første barselspatient, Søster Dorthea havde efter sin ansættelse her. I 1956 blev Dorthea gift med Christian Blegvad Jensen, og ved giftermålet sluttede hendes ansættelse som hjemmesygeplejerske, og hun flyttede ind til ham i lærerboligen på skolen, Esrum Hovedgade 21.

Inger Grethe og John Andreasen boede til leje her i ejendommen fra 1966 til 1971, hvorefter de flyttede til Bytoften 7. I 1980 købte de huset på Rishavevej 3.

Ejendommen er senere indrettet til 5 ejerlejligheder. Af beboere kan nævnes Niels Carl Petersen, der bor 2. sal t.h., han er søn af Gerda og Johannes Petersen, Sodemark. Peter Johannes Petersen er født den 28/7 1918 i Esbønderup og Gerda var født Mogensen den 18/10 1920 i Nakskov. De blev gift den 18/12 1948. Parret har i en periode boet på Rishavevej 20, fra den 1/4 1949 til 1957. Derefter boede de til leje hos købmand Carl Andersen, Esrum Hovedgade 15 indtil 1963, hvorefter de flyttede til Sodemark. Niels Carl Petersen er født den 23/6 1945 i København, Erik Jøn er født den 23/5 1949, datteren Jette Margrethe er født den 29/6 1952 samt Jan Steen den 24/10 1957. De 3 sidstnævnte er født i Esbønderup. Niels er jord- og betonarbejder og bor her i huset, Jøn er ansat på Tingbakkeskolen som teknisk serviceleder, og har været ansat her i 25 år. Han bor i Søborg, Jette er leder af en

Esrum Hovedgade 25. Foto marts 2007

specialbørnehave og bor i København. Hun er gift med Torben Knud Pedersen, der også er pædagoguddannet og født den 24/7 1941 i Næstved, de fik datteren Kia den 6/7 1978 i København. Jan er værkfører, gift med Ann og de bor på Skovhøjen 26 i Græsted.

Gerda Petersen døde den 15/5 1978 og Johannes Petersen den 16/11 2005. Begge er begravet i Esbønderup.

I den ene af ejerlejlighederne 25 A bor Frida Elisabeth Skov. Hun har boet her siden 1998 og kom fra København. Hun er født den 31/3 1965 i København og er ansat i Ikea.

I 25 B i stuen bor Lars Hansen og Janne Thiesen. De har boet her fra den 1/12 2006. Lars Hansen er født den 9/7 1981 i Græsted og arbejder hos Stark i Græsted. Janne Thiesen er født den 13/4 1981 i Gilleleje og er i lære som tandklinikassistent. På første sal bor Karen Louise Gantzler og Søren Petersen.

Øverst i ejendommen bor Inger Christina Ødmann i lejligheden til venstre. Inger, der er alene, har boet her fra 1992, hvor hun kom fra Vangede. Hun er født den 22/1 1950 i Sverige, og arbejder som sekretær i Blistrup.

Esrum Hovedgade 27

Esrum Hovedgade 27. Foto marts 2007

Denne ejendom er opført i året 1900.

Vi er kommet til Esrum Savværk.

Ernst Petersen fortæller, at Marie og Hans Larsen, der engang boede i Rishaven, havde en søn der hed Frans, og han var tømrer og købte savværket, der hed Enefyrd.

Det var også engang ejet af Niels Kristian Bornø og hans kone Louise Marie Ragnhilda født Ravnkilde den 30/3 1891 i Aalborg. De fik sønnen Peter den 27/12 1931 i Esbønderup. Han er gift med Linda født Petersen den 20/2 1933 i Gilleleje, og parret bor i Gilleleje. De fik sønnerne Bent Erik i 1955, Søren Helge i 1959 og Jens Christian i 1962.

Jeg besøgte Peter Bornø i Gilleleje for at få lidt oplysninger om hans familie, og jeg fik her et digert værk, som Peter havde skrevet om sine forældre og om sin barndom og det sluttede først ved Danmarks befrielse den 5/5 1945. Det var en hel guldgrube, og jeg kunne tage de notater fra det skrevne, som jeg havde brug for. Jeg ville ønske, mine forældre havde skrevet lige så meget om deres barndom, men det var ikke blevet gjort. Min mor havde dog skrevet et par sider i hånden om hendes bedsteforældre, og det ligger nu godt gemt ved mine notater om min slægt. Jeg vil her anbefale andre til at gøre som Peter Bornø - sætte sig ned og skrive så meget de husker om deres barndom og ungdom, for efterkommerne vil uden tvivl sætte stor pris på det.

Kristian Bornø havde været gift tidligere, hans første kone hed Elisa, hun døde i 1928 og blev begravet på Esbønderup Kirkegård. De blev gift i 1905 og fik døtrene Inger og Else. Elisa Bornø var født Jensen og senere gift Rasmussen. Hun var enke

og ejede gården Oustrupgård i Auning ved Randers, og her blev Kristian Bornø ansat som forvalter i 1904, og året efter blev han gift med enken, der var barnløs og 13 år ældre. Da de skulle giftes syntes Elisa, de skulle tage et nyt navn, så derfor ledte de efter et passende navn og valget faldt på BORNØ, fordi faderen var født på øen Bornholm, så det blev til Bornø.

Kristian Bornøs farfar var svensker og hed Sven Mårtensson. Han emigrerede til Danmark i 1863. Kristian Bornø var født den 21/1 1878 i Østerlars Sogn på Bornholm. Farmoderen var indfødt bornholmer. Kristian Bornø fik en alsidig landbrugsuddannelse.

Familien ville prøve noget nyt, så de forlod Jylland og købte derefter Øverupgård på Sodemarksvej. Her fik Bornø mulighed for at dyrke sin store lidenskab, at opdrætte jyske heste. Det var inden traktorerne kom til, så det var praktisk at have en stor og stærk arbejdshest. I en periode sad Kristian Bornø i sognerådet i Esbønderup-Nødebo Kommune.

Da hans kone Elisa døde i 1928 mistede han helt lysten til landbruget, solgte gården og flyttede til Esrum, hvor der var et karetmagerværksted til salg. Det var i første omgang for at have et sted at bo, men han fandt dog ud af at det var for tidligt at stoppe sit aktive liv, så han kunne se, der var mulighed for at starte et savværk her på stedet. Han købte maskiner og byggede om, og kunne nu skære tømmer op til brædder, lægter og bjælker og andet til byggeindustrien. Han følte sig ensom og fandt derefter sin nye kone Louise, og de blev gift den 24/5 1931.

Om sin mormors familie vidste Peter Bornø, at mormoderen hed Emma Vendt, og hendes morfar, altså Peter Bornøs tipoldefar var den person der startede den store industrivirksomhed og skibsværft Burmeister & Wain i København. Hans navn var Hans Heinrich Baumgarten og han var født i Holsten, der dengang var en del af Danmark. Om sin mor skriver Peter Bornø, at hun fik sin uddannelse på Ålborg Handelsgymnasium, og havde haft arbejde som bogholder i firmaet S.C. Sørensen i Ålborg. En overgang var hun lærerinde på godset Cortselitze på Falster, hvor hun underviste godsejerens børn.

I 1950 solgte Bornø, der nu var 72 år, savværket til Knud Leth Sørensen. Louise, Kristian Bornø og sønnen Peter købte et lille finsk træhus kaldet Hytten, der lå på Tingbakken overfor Drosselbo. Her kunne de passe den store have, hvor de fik mange bær og havde høns, gæs og en ged.

Kristian Bornø døde næsten 85 år gammel den 29/11 1962. Han blev begravet i familiegravstedet på Esbønderup Kirkegård. Louise Bornø boede nogle år i Hytten efter sin mands død, men flyttede senere ind på plejehjemmet Toftebo i Esbønderup, hvor hun døde i januar 1976. Hun blev ligeledes begravet på Esbønderup Kirkegård.

Peter Bornø gik i Esrum skole hos frk. Nielsen og lærer Voight Hansen. Han fortæller, at de gik i skole hver anden dag. De sad ved pulte og skrev på en tavle med en griffel. Fagene var læsning, skrivning, regning og religion. Her var salmevers meget vigtige at lære, og de skulle kunnes udenad. Det var først i 4. klasse der kom en ny lærer fra Tommerup, og han hed Viggo Voight Hansen. Han var en dygtig lærer men havde også andet end lærergerningen at passe. Han var

bl.a. organist i Esbønderup Kirke. Han havde en skoleelev med i kirken, når han skulle øve sig på orglet. Det var nødvendigt, da orglet var gammeldags med en blæsebælg, der skulle have luft fra en pedal. Dette job måtte en elev påtage sig efter skoletid. Læreren havde mange kaniner, og at skaffe mad til dyrene, blev også et job for at par elever. Dette foregik på den måde at drengene i skoletiden måtte over på boldbanen for at slå græs med en almindelig plæneklipper, og derefter samle det sammen til kaninerne.

Skolen blev opvarmet af gammeldags kakkelovne og der blev fyret med tørv og brænde. Dette blev stablet i skolegården til det var tørt, og derefter blev det båret ind i et brændeskur, og disse job blev udført af eleverne udenfor skoletiden. Peter Bornø bemærker, at man da fik lært at bestille noget.

Efter fjerde klasse var Peter Bornø til optagelsesprøve, og begyndte derpå i første mellem på Frederiksborg Statsskole i Hillerød. Skoledagen blev lang, da han måtte op før 7 om morgenen og derpå cykle til Mårum Station og herfra køre med Gribskovbanen til Hillerød. Det hjalp dog at de var flere fra Esrum, der kunne følges ad. Han fulgtes bl.a. med Edith, der boede Kildevang 2. Hun var datter af Ingrid og Marius Jensen. Skoledagen blev nu lang, da de først var hjemme kl. ca. 15.30.

Peter Bornø ville gerne have en læreplads som mekaniker, og villde derfor gerne ud efter fjerde mellem, da mange af hans tidligere skolekammerater i Esrum nu var kommet i lære og selv tjente penge. Det var svært at få en læreplads, så Peters far kørte med ham til Græsted, hvor han kendte A.V. & L. Jørgensens værksted, som var ejet af far og søn. De fik den besked, at de ikke kunne tage flere lærlinge før næste år, og derfor syntes de, Peter Bornø skulle få sin realeksamen og derpå komme igen om et år, og så blive lærling. Nu fik han energi til at fortsætte, og resultatet blev en fin eksamen.

Peter Bornø måtte også hjælpe til hjemme på savværket. Faderen havde bl.a. købt en lille norsk hest, og den skulle gøre gavn for føden, så den fik en lille vogn at trække, og blev brugt til at køre brænde hjem fra skoven. De havde også en jumbe, der blev brugt til den lille hest. Det var en tohjulet vogn, der var åben og med en dør i bagenden. Under krigen kunne de ikke få benzin, så bilerne blev klodset op, og nu fik faderen smeden til at sætte 2 af bilhjulene på jumben, og så var man igen kørende, og jumben blev nu lavere så den passede bedre til den lille hest.

Peter Bornø kørte også ud med brænde, der var savet op i passende længder til kundernes kakkelovne. Under krigen blev bilerne forsynet med en gasgenerator, og den blev fyret op med tørt bølgebrænde, der blev skåret i meget korte stykker og hugget til små klodser, og det arbejde tjente Peter også penge på, da der var flere vognmænd, der købte dette til deres vogne.

Peter Bornø husker meget fra krigens tid. Den 9. april begyndte med, at tyske bombemaskiner fløj over landet og kastede flyveblade ned, hvorpå der på meget dårligt dansk var skrevet en opfordring til alle danskere om at overgive sig uden kamp. I Esrum så de også om morgenen de tyske bombefly, og undrede sig over, hvad det nu skulle betyde. Peter blev sendt i skole, men da han var hjemme i et frikvarter, fik han at vide, at hans søster Inger havde ringet fra København og

fortalt, at det vrimlede med tyskere i havnene og på gaderne, og så vidste de i Esrum, hvad der var sket. Det hørte de også da de lukkede op for radioen, hvor både kong Christian den tiende og statsministeren talte til det danske folk og opfordrede til ro og orden og om at rette sig efter besættelsesmagtens anvisninger. Da Peter Bornø i 1943 gik i skole i Hillerød lagde han mærke til de mange mennesker, der om eftermiddagen skulle med toget fra Hillerød til Gilleleje, og der var mange, der havde store kufferter og børn med, og det viste sig senere, at det var jøder, der skulle sejles over til Sverige af fiskere fra Gilleleje, så de kom i sikkerhed for tyskerne. Desværre var der ca. 100 jøder der havde gemt sig på kirkeloftet og i menighedshuset i Gilleleje, de blev ”stukket”, og nåede ikke væk i tide, men blev ført til Horserødlejren og senere til lejre i Tyskland, hvorfra de aldrig kom hjem. Gilleleje er stadig et kendt og respekteret sted, og det betyder, at der nu mange år efter krigens afslutning kommer jøder til Gilleleje for at se det sted og tale med de mennesker, der stadig lever og var med til at hjælpe deres forældre og familie i sikkerhed. Man kan se en statue bag ”Pyramiden” i Gilleleje, som Israel har opstillet, den viser en hornblæser, der skal minde om, hvad der foregik og hvordan fiskerne var med til at redde så mange forfulgte mennesker i sikkerhed i Sverige.

I Esrum mærkede man ikke så meget til krigen i begyndelsen, der var dog en begivenhed, hvor der pludselig dukkede mange tyske soldater op. Det var da Esrumgård brændte, og det var så voldsomt, at røgen kunne ses langt omkring, og varmen fik skifertaget til at eksplodere så det lød som affyringen af maskingeværer. Den tyske kaptajn gav ordre til at branden skulle slukkes omgående, da det, når der var blevet mørkt ville kunne ses, hvis engelske flyvere kom ind over, selvom der var mørklægning. Man oplevede også tit at engelske og amerikanske flyvere om natten fløj ind over Danmark på vej hjem til deres baser i England, efter deres bombetogter over Tyskland. Hele Danmark var mørkelagt, så alle huse skulle have tætte gardiner, så der ikke kunne trænge lys ud.

Under krigen kom der mange sårede tyske soldater til Danmark fra østfronten. Der blev oprettet nødhospitaler flere steder, og også en del af skolen, hvor Peter Bornø gik blev beslaglagt til hospital. På Hillerød Station gik soldater vagt, og alle der skulle med toget skulle vise billet eller togkort. Mange steder blev der oprettet flygtningelejre, da der kom mange flygtninge. Det var ikke kun sårede tyske soldater men også kvinder og børn. Samtidig kom flygtninge fra de baltiske lande, der flygtede fra russerne. På Esrum Kloster oprettede Røde Kors en lejr for lettiske flygtninge i sommeren 1945. Nogle af disse blev i Danmark og blev gift med danskere og nogle emigrerede til USA eller Canada, som gerne ville modtage dem. En af disse flygtninge fik arbejde hos Kristian Bornø, han hed Konstantin, og han fortsatte her som arbejdsmand, da Knud Leth Sørensen senere overtog savværket. Konstantin flyttede senere til Fredensborg, hvor Knud Dideriksen havde truffet ham. Peter Bornø sluttede sin lange udførlige beretning med at skrive om Danmarks befrielse den 5/5 1945. I radioen, som mange havde anskaffet sig (fjernsyn havde man ikke endnu), hørte man den 4. maj om aftenen det længe ventede budskab: ”Den engelske general Montgomery meddeler, at tyskerne i Nordtyskland,

Holland, Danmark og Norge fra midnat har overgivet sig”. Der blev vild jubel overalt, folk rev de forhadte mørklægningsgardiner ned, løb ud på gaderne med dannebrogssflag og grønne bøgegrene i hænderne mens de sang og dansede og råbte ”hurra”. Det var en dag som alle danskere, der deltog, altid vil huske.

Luftfoto af savværket

Det var mange værdifulde historiske notater, jeg fik af Peter Bornø, og jeg vil hermed takke ham for hans gode udførlige bidrag, hvorfra jeg måtte tage det, jeg mente var relevant. Kristian Bornø flyttede til Hytten ca. 1950, og savværket blev derefter solgt.

Jens Knud Leth Sørensen, der købte savværket af Kristian Bornø, var født den

Knud Leth Sørensen. Foto 2003

17/1 1914 i København, og jeg fik også mange oplysninger samt fotos af ham, da jeg skrev hefterne om Esbønderup. Han fortæller på et bånd, at han bl.a. lavede sovebrikse til Daells Varehus i København. Hans forældre Alma og Hakon Sørensen havde engang haft Sibbegård, hvor Knud Leth Sørensen senere blev forpagter. Hans kone Esther Ruth var født Steengaard den 4/3 1915 i Munkebjergby og døde i 1998. Parret blev gift den 8/12 1939. De fik 4 børn, Per Leth den 20/4 1941, Inge Leth den 17/3 1945, Erik Leth den 12/6 1949 og Preben Leth den 9/9 1954. De blev alle født i Esbønderup. Knud Leth Sørensen døde den 10/6 2007. Han er begravet på Esbønderup Kirkegård, hvor også hans kone ligger.

Da Knud Leth Sørensen stoppede med at drive savværket, blev her indrettet en lille virksomhed omkring 1960, og han fik hjælp af Børge Dideriksen. De fik store jernplader, som blev skåret ud og svejset sammen til petroleumsbrændere, og disse blev indbygget i kakkelovne, så man nu kunne gå over til en mere behagelig form for fyring i hjemmene. Ovnene hed Nobas, og det var Finn Colov, Sygehusvej 1, der startede denne produktion. Senere fik Knud Leth Sørensen en mindre virksomhed sammen med sønnen Erik, og de fremstillede forskelligt husgeråd. Savværket er solgt og bygningerne er revet ned i september 2008.

Esrum Hovedgade 29

Esrum Hovedgade 29. Foto marts 2007

Dette hus er bygget i 1897, og hed engang Rostgaardshus. Det blev opført af brødrene Rostgaard.

Det var oprindeligt en mindre landbrugsejendom, hvorfra jorden senere blev udstykket til flere parceller. Jorden mellem Ålykkevej og Bytoften har engang hørt til ejendommen, og der var bygninger bag huset, hvor der var plads til både en hest og en gris.

Her var også rutebilstation, og ejerne var Carla og Karl Hermann Jensen. Her stod en benzintank, der solgte russisk benzin med navnet Renania. Senere var det benzin af navnet Ora. Karl Hermann Jensen startede som rutebilejer i 1926 fortæller svigerdatteren Lisbeth Jensen. Han blev kaldt Rutebil Jensen. Carla og Karl Hermann Jensen fik børnene Else Elisabeth den 23/11 1909, Ejner Edmund den 29/7 1911 og Poul Henning den 26/7 1913, og alle børn var født i København. Carla Ida Elisabeth født Petersen, var født den 8/9 1887 i Helsingør, og Karl

Hermann var født den 17/8 1883 i Ferslev. Parret boede først på Bålbakke, og i 1924 flyttede de til Esrum. De blev gift den 16/6 1907. De havde 3 biler og kørte både bus- og turistkørsel. Carla Jensen havde nok at bestille da familien havde flere chauffører på kost og logi. Ægteparret er begge begravet på Nødebo Kirkegård. Karl Hermanns ønske var at blive begravet midt på sin rutebilrute, fortalte Lisbeth Jensen. Karl Hermann Jensen døde den 21/10 1946. Carla Jensen døde i 1974 på plejehjemmet Toftebo, og blev også begravet i Nødebo.

Sønnen Ejner, som mange stadig husker som Rutebil Ejner, blev gift med Elisabeth, kaldet Lisbeth den 5/10 1935 i Esbønderup Kirke. Lisbeth er født Koefoed Mortensen den 22/5 1913 i Klemensker på Bornholm. Parret boede tidligere på Bålbakke og Lisbeth Jensen bor stadig i Esrum på Bytoften 2. Parrets børn er Birte født den 15/1 1936, Bent født den 18/3 1937 og Ruth født den 27/2 1939. Ejner kørte rutebil i 52 år fortalte hans kone.

Her boede i 1946 Esther og Martin Nielsen samt sønnen Jørgen. Anders Martin Nielsen var født den 16/12 1919 i Esbønderup Sogn. Han arbejdede en overgang som teglværksarbejder, og han blev senere arbejdsmand hos Poul Larsen i Helsingør. Martin Nielsen blev gift den 17/4 1943 med Esther Boline Julie. Hun var født Olsen den 3/3 1913 i Esbønderup. Esther var datter af Oline og Julius Olsen, der var skovløber i Fendrikhuset. Jørgen Julius Christian var født den 31/5 1944 i Esbønderup. I en periode plukkede Esther æbler på den store frugtplantage Vangegård i Harreshøj, og hun plukkede også jordbær hos gartner Bøttiger i Skovhusene. Dette par byggede deres nye bolig i 1963 på Esrum Park 5. Adressen her var tidligere Ålykkevej 16.

Benthe og Poul Erik Bundgaard har også boet til leje her i 1966. Benthe Elise er født den 28/11 1944 på Esbønderup Sygehus. Hun er datter af Lise og Poul Simon Poulsen.

Da Carla Jensen blev enke blev huset solgt til elektriker Per Korsgaard Olsen. Det var i ca. 1969.

I september 2007 købte Inge Olsen ejendommen af Per Olsen. Inge Olsen fortalte at hun var tilflyttet fra Frederiksværk og var født den 23/7 1946. Hendes børn er Helle født den 14/1 1972 i Allerød og Jesper den 14/5 1974 ligeledes i Allerød. Inge Olsen underviser i spirituelle emner – clairvoyance og healing og holder lysmeditation for jorden.

Per Olsen. Foto juni 2009

Gunnas Ishus

Nogle Esrumborgere husker sikkert stadig Gunnas Ishus. Det var Gunna Hansen, der stod for salget af is. Hun var gift med tømrer Holger Hansen, og de boede på Kristinedalsvej 4.

Tove Larsen fortalte, at ishuset først lå på den tomme grund, Esrum Hovedgade 25, hvor slagter Robert Andreasen senere byggede sin store ejendom. Ishuset blev derpå flyttet hen ved Kroengen tæt ved kroens have, hvor der lå en transformerstation, og den sidste plads, ishuset havde var ved indkørslen til idrætspladsen.

Esrum Hovedgade 30 A. Foto april 2007

Esrum Hovedgade 30 A

Dette hus hedder Langehuset. Det tilhører Esrumgaard, og blev i en lang årrække anvendt som bolig for folk, der arbejdede på gården. Her boede tidligere 6 familier, men nu er huset indrettet med 2 lejligheder, og disse bliver udlejet af Esrumgård. Her boede engang arbejdsmand Jens Jensen. Han havde datteren Anna Marie Kirstine født den 5/10 1907.

I de gamle skoleprotokoller fra Esrum skole har jeg fundet navnene på mange elever, der har boet på dette sted. Hvilken af lejlighederne, de havde boet i, var

ikke nævnt i skoleprotokollen, men de stod alle noteret under adressen Langehuset.

Robert Johansen født den 11/11 1915,

Marie Jørgensen født den 4/5 1916,

Karla Jørgensen født den 27/4 1919,

Aksel Nielsen født den 18/10 1918,

Grethe Andersen født den 28/11 1920,

Svend Aage Christensen født den 14/7 1921,

Asger Larsen født den 30/12 1922,

Else Andersen født den 13/3 1923,

Evald Jensen født den 8/2 1924,

Preben Larsen født den 15/8 1927 samt

Arne Larsen født den 25/6 1928.

En anden beboer her i Langehuset var arbejdsmand Karl Richardt Jensen. Han var født den 30/5 1913 i Esrum, og i 1929 flyttede han fra Bendstrup til Boserup, og den 30/12 1940 flyttede han ind her i huset. Han blev kaldt "Sort Karl".

Karl Richardt Jensen var ugift og halvbror til Ernst Petersen. Karl Richardt Jensen boede hos sin mor, Oline Jensen, indtil moderens død i 1945. Herefter flyttede han til Rishavevej 16.

Arbejdsmand Børge Lars Nymark Pedersen og hans kone Else Lilly født Jensen har også haft bopæl her i huset nogle få år. Børge Pedersen var født den 8/3 1915 i Rågeleje, og hans kone var født Jensen i Hunseby den 20/9 1914. Parret blev gift den 17/12 1937. De flyttede ind her den 1/2 1938, og kom fra Tikøb Kommune. De har også boet på Villa Højbo og i Dragstrup Købmandshandel. De fik Birthe Nymark den 13/8 1936 i København, Sonja Nymark den 12/3 1943, Jytte Nymark den 16/3 1945 og Inger Nymark den 21/6 1950 i Esbønderup Sogn.

Else og Børge Nymark Pedersen flyttede i 1943 til Nyvej 12 i Esrum, hvor de byggede deres eget hus. Nyvej hedder nu Bytoften.

Birthe Nymark var sygehjælper og blev gift med Hans Østerby. De havde bopæl i Hillerød. De fik Jan den 21/5 1961, John den 5/10 1962 og Gitte den 13/9 1963. Birthe døde den 18/3 1999. Hans Østerby bor nu i Gørlose.

Sonja blev gift den 12/3 1966 med Jørgen Jensen født den 28/5 1940. De fik Karsten den 23/5 1968 og Anne Grethe den 30/6 1970. Sonja var rengøringsdame i flere år. De bor på Stubmarken 4, Esbønderup.

Jytte blev butiksuddannet og er gift med fhv. brugsuddeler Jens Jakob Hindhede, de bor Gillelejevej 45, Esbønderup.

Inger er gift med automekaniker Poul Erik Larsen, han er født den 31/10 1947, og de bor Skovhøjen 48, Græsted. De har Susanne født den 15/6 1967, Preben født den 1/12 1971, Kjeld født den 21/2 1975, Allan født den 5/2 1979 og Jannich født den 26/8 1985. Inger Larsen arbejdede i en periode på Teknisk Forvaltning i Esrum. Poul Erik Larsens bror hedder Mogens Larsen og har været bestyrer af Super Best i Græsted.

Børge Lars Nymark Pedersen døde den 19/7 1996 og Else Lilly døde den 2/7 1975, begge er begravet i Esbønderup.

Den 11/8 1942 tilflyttede medhjælper Vagner Jensen fra Skæve til Esrumgaard.

Han var født den 16/9 1921 i Skæve, og var ugift. Han har også haft adresse på Skovgaard, Langehuset og Indelukkegaard. Han boede senest her i Langehuset fra den 20/12 1955.

Elisabeth Helena og Otto Børge Jensen har også boet til leje her i Langehuset. Han var medhjælper og født den 30/3 1926 i Skæve. Elisabeth Helena var født Rasmussen den 5/4 1927 i Esbønderup. Parret blev gift den 31/5 1952. Han kom til Langehuset den 2/11 1946 fra Hjørring Amt. Han har også haft adresse en overgang på Indelukkegård, og kom tilbage til Langehuset den 1/5 1951. Parret byggede senere hus på Firhøjvej, og flyttede hertil. Elisabeth var datter af Valdemar Rasmussen, der boede i Munkehuset, hvor der både var rotter og mus. Dette hus lå på Villingerødvej 72, og blev revet ned for ca. 40 år siden. Elisabeth havde broderen Simon, der nu bor på Ålekistevej i Pårup og brødrene Ludvig og Franz, der er gift med Jytte og de bor nu på Rishavevej 30. Valdemar Rasmussen var gift med Helena født Madjezyk, og parret fik 12 børn i alt. Valdemar Rasmussen var født 26/10 1891 i Stauby Sogn, Randers Amt. Han blev gift den 6/5 1907 med Helena, der var født den 30/12 1889 i Polen. Hun døde den 1/1 1942. Parret havde boet på Sølyst før de flyttede til Munkehuset. Børnene var Aksel Ejner den 18/2 1916, Anna Marie den 16/2 1917, Kamilla Veronika den 18/8 1919, Helvig Marian den 22/8 1921, Ludvig den 11/5 1923, Karoline den 12/7 1924, Knud Simon den 3/2 1926, Elisabeth Helena den 5/4 1927, Andreas den 25/6 1928, Frans Ansgar den 24/11 1930, Georg Poul den 20/11 1931, der døde den 30/3 1932 samt Poul født den 8/11 1932, død den 5/3 1933.

Frantz Skov Hansen flyttede ind her den 15/3 1954 sammen med sin familie. Ulla og Frantz kom fra Nødebo. Frantz Hansen var savskærer og født den 30/9 1924 i Nørre Sundby. Han blev gift den 3/4 1947 med Ulla Birthe født Andersen. Hun var født den 26/2 1926 i Nødebo. De fik børnene Leila Skov den 29/9 1947, Helle Pia Skov den 21/11 1948, Anne-Birthe Skov den 12/4 1950 og tvillingerne Lise Dorte Skov og Ulla Lone Skov den 14/7 1953. Parret fik senere en søn mere. Denne familie boede her indtil ca. 1970, Frantz fik senere arbejde i Helsingør.

Der har også boet en dame ved navn Olga, hun var malkekone på Esrumgård, og hendes søn hed Preben.

Efter Ulla og Frantz Skov Hansen var de næste beboere her Thora og Poul Andersen. De flyttede ind ca. 1970. Han var traktorfører. Poul Andersen var født den 21/10 1917 og døde den 3/12 2006 på Toftebo i Esbønderup. Thora var født den 15/4 1917 og døde den 1/4 1989. Parret fik Doris den 1/9 1935, og hun er død. Ingrid blev født den 30/6 1940 og Ruth den 9/11 1945. Sønnen Jørgen Christian blev født den 28/12 1949, han døde den 26/12 1966. Da Thora døde blev Poul Andersen boende her til sidst i 1990-erne. Ruth, som nu bor på Ålekistevej, gav disse oplysninger til Knud Dideriksen.

Esrum Hovedgade 30 B. Foto april 2007

Esrum Hovedgade 30 B

Den sydlige del af Langehuset. Huset tilhører Esrumgård. Her har tidligere boet folk, der arbejdede på gården, men nu er der et almindeligt lejemål.

Jeg kunne heldigvis få oplyst navne på mange af beboerne her i arbejderhusene, da Jørgen Blicher Poulsen kom ind på arkivet og havde skrevet navnene ned. Han var ansat som forvalter på Esrumgård fra 1959 til 1992. Det var mange personer, der i tidens løb havde haft deres gang i disse arbejderhuse. Et fåtal af dem nævnes her i artiklen.

Fra 1947 boede arbejdsmand Peter Andreasen her med sin familie. De flyttede ud til Munkehuset på Villingerødvej midt i tresserne.

Peter Christian Andreasen var født den 11/4 1902 i Harritshøj, og han tilflyttede fra Nyrup Porthus i Tikøb den 1/11 1942. Han flyttede ind hos Niels Larsen i Villingerød, og han blev gift med Anna Kristine. Parret flyttede ind her i Langehuset den 15/12 1947.

Anna Kristine var født den 3/3 1904 i Tibirke. De fik Per Egon den 28/11 1935 i Helsingør, Jytte Ingrid den 12/9 1938, Jonna Gunhild den 1/1 1941 og Lindy Frede den 5/6 1942, som alle 3 var født i Nyrup, derefter fik de Flemming Preben den 14/12 1943 og Anni Margrethe den 8/7 1945. De to sidstnævnte blev født på Esbønderup Sygehus. Flemming er død. Lindy bor i Villingerød.

Peter Andreasen kom senere på Østbo, hvor han døde.

Fra 1965 til 1992 boede Peter Poulsen her. Han var traktorfører, og blev gift med

Doris, der var datter af Poul Andersen. Doris var ansat på Esbønderup Sygehus. De fik et par tvillingepigerne Kirsten og Hanne og sønnen Leif. Parret blev senere skilt. Doris er død. Kirsten blev gift med Jørgen Christensen. De blev senere skilt. Deres datter hedder Anja Dichmann Lehtonen.

I november 1992 flyttede Peter Poulsen til Græsted, hvor han fik en bolig overfor Super Best.

I 30 B bor nu Gert Rasmussen. Han flyttede ind ca. 1999. Han er født den 18/11 1950 i Århus, og bor her sammen med sin kone.

Esrum Hovedgade 31

Esrum Hovedgade 31. Foto marts 2007

Denne ejendom blev bygget i 1931 af Ester og Albert Jensen. Her var der tidligere skotøjsforretning. Den var ejet af træsko- og skotøjshandler Albert Karl Jensen og hans kone Ester. Han var født den 15/12 1900 i Villingerød. Han var søn af vejmand Karl Jensen og Ane. Albert Jensen havde en søster, der hed Elisabeth, og hun blev gift med Kristian Hansen, der var søn af tømrer Karl Hansen og Marie. En datter af Karl Hansen hed Ellida, og hun blev gift med vejmand Enoch Petersen i Gadevang. Ellida talte jeg meget med, da jeg skrev hefterne om Esbønderup Skovhuse, hvor hendes bedsteforældre engang havde boet. Jeg opdager, at utroligt mange er i familie med hinanden, når jeg taler med egnens mennesker.

Ester Valborg var født den 13/5 1902 i Rishaven. Hun var datter af murermeister Jens P. Jacobsen og Regine, der boede Rishavevej 22. Ester og Albert blev gift den 14/5 1931. Parret fik 3 børn, Aase, Kurt og Irma. Aase Barbro er født den 17/4

1932, Kurt Leopold er født den 22/9 1936 og Irma Margarith den 29/9 1942. Alle 3 er født i Esbønderup.

Albert Jensen var også postbud i en periode.

Ester Jensen var organist i en del år i Villingerød Kirke.

Pengene var små før i tiden, så det var dejligt, man kunne få skoene forsålet eller få sat en ny hæl på, når den var slidt ned. Det er ikke noget man bruger i vore dage.

Albert Jensen døde den 27/2 1967, og Ester Jensen døde den 7/8 1979. Begge er begravet på Esbønderup Kirkegård.

Esrums første hjemmesygeplejerske, Søster Kirsten (Houmøller), havde tidligere boet i Klostergade hos murermester Anders Madsen, men i trediveerne flyttede hun ind her hos Albert Jensen. Søster Kirsten flyttede til Sankt Lukas Stiftelsen i 1941, og hun blev nu afløst her i byen af den næste Søster Kirsten (Madsen), som også fik bolig her indtil 1946, hvor hun boede Esrum Hovedgade 13.

Forretningen lukkede da Albert Jensen døde.

Datteren Aase blev kontoruddannet, og var ansat i mange år på Esbønderup Sygehus. Hun bor stadig i sit barndomshjem, som hun overtog mens moderen endnu levede.

Esrum Hovedgade 32 A

Huset hedder Schæferhuset, og det har tidligere været arbejderbolig i tilknytning til Esrumgård. Huset ejes stadig af Esrumgård, som udlejer det.

Huset er nu indrettet som nabohuset med 2 lejligheder. Tidligere var her flere lejligheder i huset, så det var ikke den store plads beboerne havde til rådighed.

Esrum Hovedgade 32 A. Foto april 2007

Lejligheden mod nord:

I en gammel skoleprotokol fra Esrum skole fandt jeg navnet på Laurits Hansen, der engang boede her, og han havde en datter, der hed Ellen Theodora Maansson, hun var født den 23/2 1900.

En anden beboer var Niels Peter Hansen, der havde datteren Anna Valborg født 18/8 1902.

Else Nielsen, har også boet her engang. Jeg fandt hende i en skoleprotokol, hvor der stod, hun var født den 20/7 1918.

I tyverne boede Jenny og Christian Andersen her. De fik Poul den 21/10 1917, Thora den 20/11 1919 og tvillingerne Erik og Harald den 12/10 1923.

Senere, engang i fyrrerne, boede Magda og Juhl Christensen her. Parret arbejdede på Esrumgård som røgter og malkekone. De fik 8 børn, Inge, Tove, Oda, Erling, Kirsten, Birte, Lissy og Mogens. Oda døde i 1948, vidste Tove Larsen. Familien havde også haft arbejde på Skovlund ved Esrum Sø.

Børnene Erling, Tove, Birte, Kirsten, Inga (yderst til højre) og Oda, der er mørkhåret.
Foto 1940

Engang i 1950-erne boede Eigil Pedersen her i huset, kunne Lise Poulsen fortælle. Han flyttede senere til Haregabsvej 10, Kommunehuset, i Esbønderup Skovhuse. Han og hans kone fik børnene Vivi og Johnny. Eigil Pedersen blev kaldt Jyden. Da hans kone døde fik han senere en husbestyrerinde der hed Anna Jørgensen. Vores søn Henrik, hjalp Jyden i flere år med at gå ærinder til købmanden og med at slå hans græsplæne. Jyden var meget ked af, at vi rejste til Grønland i maj 1980, og det blev et farvel med gråd i stemmen, da Henrik ringede til ham fra Kastrup Lufthavn, og underligt nok fik vi brev fra min mor senere på året, hvor hun fortalte, at nu var Jyden død. Henrik er født 17/5 1966 i Esbønderup og gift med Lisbeth, født 15/10 1971 på Fyn. Parret bor nu på Nobisvej 8 i Esbønderup Skovhuse med deres 4 børn, Emilie, Christian, Johanne og William. Det var et lille sidespring i min

Esrumberetning.

Jeg talte med Hans Østerby i Gørløse, og han kunne fortælle, at hans forældre engang havde boet her i Schæferhuset. Parret boede her fra 1950 til 1954, hvorefter de flyttede til Møn. Faderen hed Viggo Østerby og han var født den 24/5 1908 og fik ansættelse som røgter på Esrumgård, og moderen hed Gerda og var født den 15/8 1912. Hun var malkekone på gården. Begge ægtefæller er døde. Viggo Østerby døde ca. 1968. Deres eneste søn Hans er født den 2/3 1936 i nærheden af Vejle, og han er uddannet kommis.

En bror til Viggo Østerby boede samtidig her i huset. Han hed Hartvig Østerby og var også røgter, og han boede her med sin kone og de fik Jan i 1961, han bor i København, John i 1962, han bor i Humlebæk samt datteren Gitte i 1963, der bor i Frederiksværk.

Aksel Siguer Madsen var engang fodermester på Esrumgård. Han var født den 3/5 1910 i Skive og han var gift med Ellen Marie, født den 14/3 1919 i Århus. De fik datteren Ingrid Louise den 24/4 1942, og familien flyttede ind på Munkesøgård den 17/5 1956 og efter nogle år flyttede de ind i Schæferhuset. Familien kom fra Vordingborg og flyttede herfra i 1963.

Her boede en traktorfører der hed Knud Jørgensen fra 1962. Han rejste p.g.a. sygdom i 1985.

Her var ingen hjemme, da jeg bankede på, men af navnene på postkassen kunne jeg se, at det var Lone og Oliver Holstebro, der boede her.

Esrum Hovedgade 32 B

Den sydlige del af Schæferhuset.

Der blev bygget til huset i ca. 1975, og her er nu 2 lejligheder.

Her boede engang arbejdsmand C.E. Svendsen, og han havde en datter, der hed Karen Pouline. Hun var født den 3/8 1893.

I ca. 1960 boede røgter Søren Sørensen her sammen med sin kone Helene, der var malkekone på Esrumgård.

I 1964 flyttede en røgter ind, der hed Kolat. Han var polak, var gift og parret havde 2 børn.

Derefter var det traktorfører Kaj Larsen, der fik en bolig her i ca. 1965. Han var gift og parret fik 2 drenge. Kaj Larsen døde 1978, og derefter blev huset omdannet til almindelig lejebolig.

En overgang var det slagter Erik Levin, der boede her.

De beboere, der er nævnt i Langehuset og Schæferhuset har været lidt vanskelige at få placeret de rigtige steder, så om de har boet i den ene eller anden lejlighed eller i det ene eller andet hus, er usikkert; - men mine læsere må derfor bære over med mig.

I denne del af huset fik jeg en hyggelig snak med lejerne. Det var Preben Larsen og Jytte Hjørnet. De har boet til leje her siden den 1/3 2008, hvor de kom fra Allerød.

Preben Larsen er født den 27/2 1947 i København, og Jytte Hjørnet er født den 25/9 1960 i Søborg. Parret arbejder begge som civilarbejdere ved Forsvaret i Brødeskov. Jytte har René født den 12/8 1983 og Camilla født den 3/6 1985. Begge er født i Esbønderup.

Esrum Hovedgade 32 B. Foto april 2007

Esrum Hovedgade 33

Missionshuset da det var nybygget i 1930

Bygningen er bygget som Missionshus i 1930. Det var Luthersk Mission, der lod huset opføre.

De første beboere var Knud Olsen og hans kone Jenny. De boede her fra 1930 til efteråret 1940, hvorefter de flyttede til Højbo i Esbønderup Skovhuse. De havde tidligere boet til leje på Ålykkevej 4 og i nr. 6. Knud Christian Olsen var født i Tikøb den 7/3 1903. Han kom på alderdomshjemmet Østbo i Esbønderup i efteråret 1980 og derefter på Toftebo. Han døde den 26/2 1991. Jenny Olsen var født den 4/2 1907 i Kregme, og døde den 27/1 1998. De er begge begravet på Esbønderup Kirkegård. Datteren Nete fortæller at hendes mor nåede at fejre sin 90 års fødselsdag på Møllegården i Esrum sammen med sin familie. Jenny og Knud Olsen blev gift den 18/12 1926.

Knud Olsens forældre hed Gertrud og Anton Olsen, og de boede i Plejelt.

Jenny Olsens mor hed Signe Olsen, og hun boede i Auderød ved Frederiksværk.

Jenny og Knud Olsen fik 4 døtre: Agnete Olivia kaldet Nete, født den 24/9 1926 i Tikøb. Hun var gift med Bjørn Andersen, der var født den 11/7 1926. Han døde den 31/5 2004 og er begravet i Middelfart, hvor parret har boet i mange år.

De fik sønnerne Bo den 9/5 1955 og Ib den 4/5 1958.

Nete startede i Esrum skole og kom senere til Statsskolen i Hillerød, hvor hun tog realeksamen i 1943. Efter skolegangen kom hun i lære på Politikontoret i Hillerød.

Eva Birthe Hugge var født den 7/2 1931 i Esrum. Hun blev uddannet som sygeplejerske. Hun døde den 24/11 1997. Hun blev gift med Leif Smidt, født den 14/3 1925 deres datter hedder Lotte og er født den 7/5 1959. Familien boede i

Jenny og Knud Olsen ved deres sølvbryllup i 1951

Kastrup.

Vita Grethe Hugge var født i Esrum den 2/5 1932, blev gift med Kaj Christiansen. Han var født den 23/5 1929 og døde den 14/4 1991. Parret har adoptivdatteren Helle født den 28/5 1965. De boede i Kastrup, hvor Vita stadig bor. Vita blev udlært i "City" i Græsted.

Den yngste datter Ivy Lis Hugge født den 1/6 1941 er gift med Tom Larsen, der er født den 23/4 1939. Parret har sønnen Tim født den 2/7 1967 og datteren Pernille den 11/4 1970. Ivy er uddannet lærer. Ivy og Tom Larsen bor i

Eva Olsen, ca. 1945

Annisce.

Nete kunne fortælle, at bag missionshuset var der 2 WC'er og en hestestald. Hendes far havde køkkenhave i Rishaven ved Kanalen, og han havde også duer og opdrættede ænder. Knud Olsen sad i sognerådet i Esbønderup-Nødebo Kommune, og var en overgang medlem af skolekommissionen. Han bestred forskellige job, da han var ufaglært. En tid gik han ud som postbudvikar. Det var da der var posthus på selve klosteret. Han havde også et job med at rense åen ved Møllen, og kom tit hjem med ål. Jenny Olsen havde arbejde om efteråret med æbleplukning på Møllegården. Senere fik Knud Olsen arbejde som kontrolbestyrer i Dansk Arbejdsmandsforbund, og det var grunden til, at familien flyttede til Højbo i 1940. Jenny arbejdede engang i mellem hos gartner Rasmussen, og Nete legede meget med John Erik Rasmussen. Overfor Missionshuset lå kroengen, hvor græsset kun blev slået om eftersommeren, der gemte vi os i det høje græs, kunne Nete erindre.

DET TABTE BARNDOMSLAND

Mors, mormors og oldemors 90 års dag 4/2 1997

Esrum Møllegård 8/2 1997.

Mel.: Nede ved Mølleåen.

Jeg ved et sted, som jeg længes imod
når mine tanker tar fart.
Esrum er byen, jeg engang forlod
før det antikke blev smart.
Barndommens sollyse dage svandt hen
nede ved mølle-åen.
Vi baded og frøs og baded igen
nede i mølle-åen.
Men når så åen den blev renset op
så var vor middag til aften i top.
Ålene vred sig og gik så i chok
nede ved mølle-åen.

Jeg var som barn da en høstblomst som få,
niende måned jeg kom.
Altid min barndoms september vil stå
lys som en gylden svingom.
Da blev der nedplukket æbler en mass
nede på mølle-gården.
Mor havde her sin sædvanlige plads
nede på mølle-gården.
Hvert lille æble så rødt og genert
blev lagt i kasse og blev præservert.
Nymodens tider, det var da forkert
nede på mølle-gården.

Jeg ved et sted, som jeg glemme ej må
langs med kanalen vi gik.
Nede i tråkvognen sad så de små.
Præmdrager-stiens trafik.
Ude ved Sølyst, et eventyrland
begynder mølle-åen.
Oppe ved kysten den lader sit vand,
der slutter mølle-åen.
Men her ved søen, vi havde vort "sted"
og der var kage og saftvand med.
Bag os stod køer og gumled i fred.
Ude ved barndoms-søen.

Oppe i klostret, det hellige hus
sneg vi os ind med vor leg.
Så vi så skyggen af ham broder Ruus
løb vi da bare vor vej.
Nede på kroen ved højsommertid
nede på kegle-banen
tjente vi lidt hvis der ellers var bid
nede på kegle-banen.
Vi svinged rundt på kanalbroens stang.
Den gamle smedje og eng, skov og vang.
Skole og skoma'r ja der var engang
hjemme i barndomsbyen.

Netes sang til mode-
rens 90 års fødsels-
dag i 1997

Nete fortalte, hun gik i søndagsskole her i sit barndomshjem, hvor det var Albert Jensen der var leder af søndagsskolen. Af senere ledere kan nævnes Molly Petersen, Esbønderup og Kurt Jensen, søn af Albert Jensen.

Den 1/7 1941 flyttede Edith Johanne Olesen ind i Missionshuset. Hun kom fra Nansensgade 94 i København. Hun var husassistent, og var født den 8/6 1900 i Skjern. Den 1/10 1956 flyttede hun til Therkelshus på Tingbakken.

Efter Edith Olesen flyttede Betty Nikoline og Valdemar Marcelius Mogensen ind. Han var brødkusk hos bager Poulsen, født 16/2 1900 i Tøstrup. Betty Nikoline var født den 21/10 1910 i Ansager, og parret blev gift den 8/5 1935. De fik sønnerne Tage Martin født den 15/1 1937. Han blev uddannet kommis, Sven Erik Mogensen født den 19/1 1941. Han døde den 5/11 2007 og blev begravet på Græsted Kirkegård den 9/11 2007. Sven var gift med Irma Margarith født Jensen den 29/9 1942 i Esbønderup. Hun er datter af Ester og Albert Jensen. Irma og Sven byggede Ramsager 1, Græsted, hvor Irma stadig bor. Valdemar Mogensens tredje søn hedder Peter Boye. Han er født den 30/4 1944. Alle 3 sønner var født i Roholt. Familien flyttede til Esrum den 1/11 1950 fra Borup i Skævinge-Gørløse Kommune, og boede først til leje på Esrum Hovedgade 12 i et halvt år. Valdemar Mogensen reparerede cykler for byens borgere.

Først i firserne flyttede Valdemar Mogensen til Nødebo, hvor han fik en pensionistbolig.

De næste beboere var Anetta og Bjarne Christensen, men de flyttede ret hurtigt til Sønderjylland.

Roar Lavik og hans kone boede også her i en periode, mens han læste til præst, fortalte Aase Jensen. Jeg talte med Roar Lavik, og han fortalte, at han og hans kone Birgit havde boet her fra 1985 til starten af 1991. Parret fik deres børn her.

Esrum Hovedgade 33. Foto marts 2007

Peter Christoffersen i sit nye galleri
Foto november 2007

Jonathan blev født den 17/7 1985, og Hannah den 20/2 1989.

Huset har tilhørt Luthersk Missionsforening, og det blev solgt den 1/3 2007. Det er nu indrettet til Galleri, og ejerne er Marianne og Peter Christoffersen, som også har bopæl i ejendommen. Parret er tilflyttet fra Sorø. Peter Christoffersen er født den 15/7 1945 og Marianne Christoffersen er født den 4/1 1947. Huset er flot istandsat og de lyse venlige lokaler er en meget fin baggrund for de flotte billeder, som Peter Christoffersen har malet.

Parret har datteren Mette Nørregaard født den 17/8 1973 og sønnen Jesper Christoffersen født den 31/7 1978. Mette er også kunstner, og bor i Søborg ved Gilleleje.

Missionshusets sal er en fin ramme om de kønne malerier. Foto november 2007

Carl Petersen - Carl Smed

Carl Petersens smedje lå tæt ved Esrum Kanal – lige efter Rishavevej 2.

Carl Emil Petersen var født den 7/10 1875 på Esrumgårds Mark. Han fik næringsbevis den 15/12 1900 som smed i Esrum og næringsbevis som mekaniker på Esrumgård den 17/7 1907. Carl Petersen havde en bror Otto Laurits Petersen født 1878. De var sønner af Sofie og indsidder Jørgen Petersen.

Carl Smed var god til at hærde mejslers, fortalte Erik Christiansen.

Carl Petersen blev gift med Selma. Hun døde i 1914. Hans søster Laura flyttede senere ind som husbestyrerinde hos ham. Carl Petersen døde 1954. Han er begravet i Esbønderup.

Carl Petersen og Selma fik børnene Otto den 26/12 1909, Esther den 27/6 1911 og Henry den 14/9 1912.

Carl Petersen var i lære hos smedemester Niels Petersen, Esrum. Senere fik han arbejde hos smedemester Malmgren i Helsingør. Han arbejdede også en overgang på Helsingør Skibsværft.

Carl Petersen aflagde svendeproeve den 25/10 1894 i Helsingør som grovsmed i at beslå en hest samt at forfærdige 4 hestesko med tilhørende søm.

Fra den 1/5 1900 lejede han en grund med en smedie på matrikel nr. 20 Y, af ritmester Grevenkop Castenskjold, ejer af Esrumgård. Huslejen var kr. 80,00 om året.

Carl Smed var en meget flink og rar mand, og han pumpede tit cyklerne for os skolebørn, når vi var på vej hjem, fortalte Tove Larsen, Villingerød. Hun kunne også fortælle, at det hed Klostermarken i gamle dage, og senere blev kaldt Esrum Mark og nu er betegnelsen igen Klostermarken.

Folk ved smedjen. I midten ser vi smeden og hans kone. Foto ca. 1910

Rødhuset

Rødhuset brændte i 1988. Dette hus har hørt til Esrumgård, og her boede folk, der arbejdede på gården.

I en gammel skoleprotokol fra Esrum Skole, fandt jeg navnene på et par elever, der engang boede her i huset. Det var Henry Nielsen født den 3/1 1916 og Sylvia Nielsen født den 6/7 1917.

Her boede engang Astrid og Frederik Christensen. De flyttede hertil den 3/9 1956 fra Helsing-Drøsselbjerg Kommune. Frederik Albert Christensen var landarbejder og født den 12/5 1925 i Gudbjerg. Astrid Margot var født den 18/10 1925 i Svallerup. Parret fik Bente Gurli den 16/1 1949 og Alex Gilborg den 21/10 1950 og Erik Ejner den 10/2 1952, og alle børn var født i Buerup.

Fra 1976 til 1988 var beboerne Edith og Poul Larsen. Poul Larsen havde tidligere været gift med Kamma, men de blev skilt. Poul Larsen var født den 4/6 1908 i Græsted. Hans kone Edith var født Hansen den 11/7 1925 i Helsing. Edith blev kaldt Didder. Hun arbejdede på Esbønderup Sygehus. Poul Larsen var arbejdsmand og kom den 1/11 1928 fra Søborg-Gilleleje Kommune. Han havde boet forskellige steder i kommunen, bl.a. på Esrumgård, i Saltrup Smedie, hos Alfred Bendtsen i Saltrup, hos Ingeman Christiansen, Boserup og i Esrum Mark. Parret fik Erik Søborg den 14/5 1945, Liss Conni Søborg den 23/9 1948 og Inger Maibrit Søborg den 15/8 1951.

Edith Larsen tilflyttede den 1/4 1948 fra København, hvor sønnen Erik er født. Døtrene er født på Esbønderup Sygehus.

Poul Larsen omkom da hans hus nedbrændte i 1988. Hans kone fik derefter en pensionistbolig i Gilleleje. Hun døde ca. 1998, og begge er begravet i Esbønderup. Erik Larsen er uddannet autolakerer og gift med Lene født den 9/6 1949. Hun er datter af Jytte og Kaj Hansen, Munkesøgård. Parret bor Villingerødvej 73 D. Lene og Erik har døtrene Eva født den 22/11 1968 og Janne født den 30/3 1973. Begge er uddannet pædagoger.

Dette foto af Rødhuset fik jeg af Ruth Andersen, Ålekistevej.